ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1854. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΦΥΛΛ. 110.

ΙΣΤΟΡΙΑ

τοῦ τελευταίου ἵππου τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΘ'.)

—o—

Τὴν 18 Ἰουνίου 1815, αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐφώτιζον τὸ εὐρύχωρον καὶ καθημαγμένον θέατρον τῆς πάλης ὅπου ὁ Ναπολέων ἐγένετο θῦμα ἀδυσωπήτου εἱμαρμένης. Εἰς μάτην ἐπολλαπλασίασε τὰς πιθανότητας τῆς νίκης, μὴ προϊδὼν τὴν βραδύτητά τινος τῶν ἐμπειροτέρων αὐτοῦ ὑπασπιστῶν, οὗτινος τὸ σφάλμα ἔπεσε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς Γαλλίας. Ὁ αὐτοκράτωρ προσδληθεὶς ἀπὸ τοὺς στρατοὺς τοῦ Βλούχερ καὶ τοῦ Οὐελιγκτῶνος, ἠγωνίζετο εἰσέτι ν' ἀντισταθῇ εἰς στρατὸν ἀνώτερον τὰς δυνάμεις. Εἰς τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὑπείκοντες οἱ γάλλοι στρατιῶται κατεφρόνουν τοὺς μύδρους τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἤλπιζον νὰ νικήσωσιν.

Ὁ Ναπολέων εὑρίσκετο πανταχοῦ· τὸν ἔδλεπες καὶ εἰς τὰ μέρη ὅπου ἤκμαζεν ἡ μάχη δίδοντα διαταγὰς, καὶ ἐπιδλέποντα τὰ κινήματα τῶν ὁποίων ἡ ἐκτέλεσις ἐδύνατο νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸν θρίαμδον τοῦ ἐχθροῦ. Καθήμενος διαρκῶς ἐπὶ ἵππου ἀπὸ τῆς δεκάτης πρωϊνῆς ὥρας, ἀνέδη ἀλληλοδιαδόχως πέντε ἢ ἓξ τοιούτους, καὶ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἀνέδαινε κατὰ τὴν κρίσιμον ὥραν, ἐξαντληθεὶς θὰ ἔπιπτε καὶ θὰ τὸν ἄφινεν ἴσως μεταξὺ τῶν ἀγγλικῶν καὶ πρωσικῶν ταγμάτων ἅτινα κατέκλυον τὸ πεδίον. Ἦτο τότε ὀγδόη ὥρα περίπου.

Εἷς τῶν διαγγελέων του τὸν εἰδοποίησε περὶ τοῦ κινδύνου εἰς ὃν ἐξετίθετο.

— Ἂς μὲ φέρουν λοιπὸν, εἶπεν, ἄλλο ἄλογον.

Μόλις δὲ ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας, καὶ ἱππότης τις, κρατῶν ἵππον ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ, παρουσιασθεὶς εἶπεν·

— Ἰδοὺ, Μεγαλειότατε.

Καὶ ἀμέσως πηδήσας ἀπὸ τὸν ἵππον παρουσίασεν ἐκεῖ ον τὸν ὁποῖον ἔσυρε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.

Ὁ δὲ Ναπολέων, ἰδὼν αὐτὸν καταδεδορδορωμένον,

— Τί τὸ θέλω, ἀνέκραξεν ὀργισθεὶς, τοιοῦτον ἄλογον; Θέλω ἄλογον ἀκούραστον· τοῦτο θὰ εἶναι ἀφανισμένον, ἐπειδὴ πέντε ὧρας τὸ ἐκαββαλίκευσα τὸ πρωί.

— Ἀδιάφορον, Μεγαλειότατε· σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι θὰ περιπατήσῃ καλὰ καὶ καλήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο ἀκούραστον· πλὴν τούτου τὰ ἄλλα εἶναι μακρὰν ἀπ' ἐδῶ.

Ὁ Ναπολέων, μὴ ἔχων ὄρεξιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συζήτησιν, ἐπέζευσε καὶ ἀνεπήδησεν εἰς τὸν ἄλλον ἵππον.

— Ἀ! ἀνέκραξε, πάλιν ἡ Ἀκακία.

— Ναὶ, Μεγαλειότατε.

Μόλις δὲ ἀνέβη, καὶ μέγας σωρὸς ἄγγλων ἱππέων ἐπέπεσεν ἀκάθεκτος κατὰ τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων ταγμάτων τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Καμβρόνης ἠγωνίζετο νὰ προστατεύσῃ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ· ὁ στρατηγὸς οὗτος, τραυματισθεὶς τὴν κεφαλὴν, ἔπεσεν ἀπὸ τὸν ἵππον του· ἀλλὰ τὸ τετράγωνον τὸ ὁποῖον εἶχε σχηματισθῆ κατὰ διαταγήν του, ἀνθίσταται ἡρωϊκῶς· βροχὴ πυρὸς ἐκσφενδονιζομένη ἀπὸ τὴν ζῶσαν αὐτὴν ἀκρόπολιν κατακαλύπτει τοὺς στρατιώτας τοῦ Οὐελιγκτῶνος καὶ τοὺς βιάζει νὰ ὀπισθοχωρήσωσι. Τότε τὸ τετράγωνον ἠνοίχθη, ἀλλὰ διὰ νὰ δεχθῇ εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ τὸν Ναπολέοντα φεύγοντα τὴν αἰχμαλωσίαν ἢ τὸν θάνατον, καὶ ἀκολουθούμενον ἀπὸ τοὺς στρατάρχας Σούλτ καὶ Νέϋ, καὶ τοὺς στρατηγοὺς Βερτρὰν, Δρουὸ, Κορβινῶ, Φλαῶ καὶ Λαβεδογέρ.

Φαίνεται ὅτι ὁ ἐχθρὸς, ἐννοήσας ὅτι ὁ Ναπολέων εὑρίσκεται εἰς τὸ τετράγωνον, μαίνεται κατ' αὐτῶν ἀλλὰ πρὶν φθάσῃ μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος, θὰ πέσῃ καὶ ὁ τελευταῖος τῶν στρατιωτῶν. Ὁ Ναπολέων, ὡς καὶ ὅλοι οἱ περὶ αὐτὸν στρατάρχαι καὶ ἀξιωματικοὶ, ἀνέσπασαν τὰ ξίφη· σφαῖραι πίπτουσιν ὡς βροχὴ εἰς τὸ μέσον τοῦ τετραγώνου, τὸ ὁποῖον ὅμως μένει ἀτρόμητον· ἐπὶ τέλους ὁ ἐχθρὸς ἀπαυδεῖ, καὶ ἡ ἔφοδός του γίνεται ἀσθενεστέρα. Οἱ στρατιῶται τοῦ Καμβρόνου ὑποχωροῦσι μετὰ βραδύτητος διατηροῦντες τὴν αὐτὴν τάξιν. Ὁ δὲ Ναπολέων, λαβὼν καιρὸν, ἐμακρύνθη ἀπὸ τὸ πεδίον τῆς μάχης, καὶ ἔφθασεν εἰς Γενναπὴν ὅπου ἐλπίζει νὰ εὕρῃ σῶμα ὀπισθοφυλακῆς· ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν ἐκεῖ ἰδὲ πλησίον του ἕνα μόνον ἱππέα, τὸν ἱπποκόμον, ὅστις τὸν εἶχε δώσει τὴν Ἀκακίαν, ἤτοι τὸν Πέτρον Κολλὸ, τὸν Νορμανδόν.

— Πόθεν ἔρχεται; ἠρώτησεν ὁ αὐτοκράτωρ.

— Ἀπὸ ὅπου καὶ ἡ Μεγαλειότης σας· δὲν ἤμην πλησίον σας;

— Εἰς τὸ τετράγωνον;

— Μάλιστα· καὶ ἐνῷ ἠκολούθουν τὴν Μεγαλειότητά σας, ἐπῆρα καὶ τὸ πρωϊκὸν τοῦτο σπαθίον.

— Καὶ τί θὰ τὸ κάμῃς;

— Θὰ σᾶς ὑπερασπισθῶ, καὶ θὰ ἀποδείξω εἰς τὴν Μεγαλειότητά σας ὅτι ἠξεύρω νὰ τὸ μεταχειρισθῶ.

Ἐν τοσούτῳ ἔφθασαν εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου οἱ ὑπασπισταὶ καὶ οἱ διαγγελεῖς, οἵτινες διὰ τὸν κάματον τῶν ἵππων των, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ παρακολουθήσωσι τὸν αὐτοκράτορα. Μόνος ὁ τοῦ Ναπολέοντος ἐφαίνετο ζωηρὸς, καὶ ἕτοιμος καὶ εἰς νέαν ἐκστρατείαν. Ἀλλ' ὁ Ναπολέων ἠθέλησε νὰ μείνῃ εἰς Γεννάπην· καὶ πεζεύσας ἔδωκε τὴν Ἀκακίαν εἰς τὸν Πέτρον Κολλὸ, εἰπών·

— Φρόντισε ἐπιμελῶς διὰ τὸ ἄλογον τοῦτο, καὶ μάλιστα φέρε το εἰς Παρισίους· τὸ ἀγαπῶ, διότι χωρὶς αὐτὸ δὲν θὰ ἤμην ἐδῶ.

— Μεγαλειότατε, θὰ εὕρετε τὴν Ἀκακίαν καὶ τὸν Πέτρον Κολλὸ εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ ἱπποφορβεῖα· σᾶς δίδω τὸν λόγον της τιμῆς μου.

Καὶ ὁ μὲν Ναπολέων εἰσῆλθεν εἴς τινα οἰκίαν ὅπου ἔλαβε μικράν τινα ἀναψυχὴν, ὁ δὲ Πέτρος Κολλὸ ἀνεχώρησε κρατῶν τὴν Ἀκακίαν ἀπὸ τὸν χαλινὸν, καὶ ἀναζητῶν κατάλληλόν τι μέρος διὰ νὰ βάλῃ τοὺς δύο ἵππους του νὰ ἀναπαυθῶσι καὶ νὰ φάγωσιν.

Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο εὔκολον· αἱ στεναὶ ὁδοὶ τῆς μικρᾶς πόλεως Γεννάπης ἦσαν πλήρεις στρατιωτῶν, ἁμαξῶν καὶ πυροβολικοῦ, καὶ τὰ σκότη τῆς ζοφωδεστάτης νυκτὸς ἐπηύξανον τὴν ἀταξίαν. Μετ' ὀλίγον ἠκούσθη ἡ ἀπαισία φωνὴ *φύγετε ἔγθαρσεν ὁ ἐχθρὸς*, καὶ ἡ ταραχὴ ἔγεινε φρικώδης. Τοιοῦτος δὲ ἦτο ὁ θόρυβος ὥστε οὐδεὶς ἤκουε τὰς διαταγὰς τῶν ἀρχηγῶν. Ὁλόκληρα τάγματα ἄτινα, ἡνωμένα θὰ ἐμπόδιζον τὸν ἐχθρὸν, ἐλειποτάκτησαν καὶ ἔφυγον· οἱ ἄγγλοι καὶ πρῶσοι ἱππεῖς εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν οἱ *οὐσσάροι* τοῦ Βρουνσβίκ, τῶν ὁποίων ὁ συνταγματάρχης εἶχεν ἀποθάνει εἰς τὸ ἐν Λινεεῖ πεδίον τῆς μαχῆς.

Μόλις ὁ αὐτοκράτωρ ἐπρόφθασε νὰ πηδήσῃ εἰς ἵππον στρατιώτου τὸν ὁποῖον παρουσίασαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔφθασεν εἰς Quatre-Bras, ὅπου ἐπέζευσεν.

Ἀλλ' ἐνῷ ὁ Ναπολέων ἠγωνίζετο καὶ ἐκεῖ νὰ συγκεντρώσῃ τὰ γαλλικὰ στρατεύματα, ὁ ταλαίπωρος Πέτρος Κολλὸ εὑρέθη μεταξὺ τῶν ἀπροσδοκήτως ἐλθόντων ἐχθρῶν. Εἶχε καταλύσει εἰς μικράν τινα αὐλὴν ὅπου ἔδιδεν εἰς τοὺς δύω του ἵππους βρόμον ἀκριβῶς ἀγορασθέντα. Αἴφνης παρουσιάσθησαν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς αὐλῆς δύο οὐσσάροι τοῦ Βρουνσβίκ, οἵτινες ἐπέζευσαν διὰ νὰ λαφυραγωγήσωσιν· ὅτε δὲ ἴδον τὸν ἱπποκόμον φέροντα σημεῖα τῆς αὐτοκρατορικῆς θεραπείας, σείσαντες τὰ ξίφη των, τὸν ἠπείλησαν· αὐτὸς δὲ, εἰ καὶ ἄγνοῶν τὴν γερμανικὴν, μαντεύσας τὴν ἀπειλὴν ἐνόησεν ὅτι ἀπῄτουν νὰ παραδοθῇ αἰχμάλωτος, συμπαραδίδων καὶ τὸ βαλάντιον, καὶ τὴν σπάθην καὶ τοὺς ἵππους του.

Ὁ καλὸς ὅμως Κολλὸ δὲν εἶχεν ὄρεξιν νὰ παραιτήσῃ εὐκόλως ἵππον τὸν ὁποῖον ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ ἵππον μάλιστα σώσαντα τὴν ζωήν του. Πλὴν τούτου εἶχε εἰπεῖ εἰς τὸν Ναπολέοντα ὅτι ἐγνώριζε πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν σπάθην· ἥρπασε λοιπὸν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν εἶχε κρεμάσει εἰς τὸ ἐφίππειον τῆς Ἀκακίας, καὶ ὁρμήσας κατὰ τοῦ ἑνὸς τῶν οὐσσάρων ὅστις ἐπροχώρει διὰ νὰ κυριεύσῃ τὴν λείαν του, ἐπέφερε κατὰ τῆς κεφαλῆς του τοιαύτην πληγὴν, ὥστε τὸν ἄφῆκεν εἰς τὸν τόπον.

Καταπτοηθεὶς ὁ ἄλλος οὐσσάρος ἠθέλησε νὰ φύγῃ· ἀλλ' ὁ Πέτρος Κολλὸ, κλείσας τὴν θύραν, ἐμπόδισεν αὐτόν. Τότε ὁ ἀνανδρος ἱππεὺς, ῥίψας μακρὰν τὸ ξίφος του, ἐγονυπέτησε καὶ ἐζήτησε χάριν ἀπὸ τὸν τρομερὸν ἀντίπαλόν του,

Ὁ Πέτρος Κολλὸ λυπηθεὶς αὐτὸν τὸν διέταξε νὰ σηκωθῇ· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς τοὺς συντρόφους του, οἵτινες βεβαίως θὰ ἔτρεχον νὰ ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον τοῦ οὐσσάρου. Καὶ παρατηρήσας κλίμακα φέρουσαν πρὸς μικρὸν κατώγειον, κατεβίβασεν εἰς αὐτὸ τὸν αἰχμάλωτόν του καὶ τὸν ἔκλεισεν.

Ἀλλὰ πῶς νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ ἄσυλόν του; Τὸ ἐχθρικὸν ἱππικὸν ἐξηκολούθει νὰ διέρχεται διὰ τῆς μεγαλητέρας λεωφόρου τῆς πόλεως, καὶ ὁ κρότος τῶν πυροβόλων ἀνήγγελλεν ὅτι μάχεται εἰσέτι. Τότε, βλέπων τὸν κίνδυνον θέσεως τοσούτῳ κρεσίμου, ἔδωκεν εἰς τοὺς ἵππους του τὴν ὑπολειφθεῖσαν τροφὴν, τοὺς ἐπότισε, καὶ ἐπερίμενε νὰ παύσῃ ὁ θόρυβος. Τὴν δευτέραν ὥραν τῆς πρωΐας, ὁ ἀγγλικὸς καὶ πρωϊκὸς στρατὸς ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Γεννάπην.

Τότε ὁ Πέτρος Κολλὸ τολμήσας ἴδεν εἰς τὴν ὁδὸν, καὶ παρατηρήσας χωρικὸν φέροντα βάνουσον ἔνδυμα, τὸν ἔνευσε νὰ ἐμβῇ, ἐξιστόρισε τὸ δεινὸν τῆς θέσεώς του, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν πωλήσῃ τὸ ἔνδυμά του ἀντὶ δεκαπέντε φράγκων

— Εἶναι πολλὰ, εἶπεν ὁ χωρικὸς, παραπολλὰ σὲ πωλῶ τὸ φόρεμά μου διὰ ἓν καὶ ἥμισυ φράγκον· δὲν ἀξίζει περισσότερον.

— Εὐχαριστῶ, ἀδελφὲ, εὐχαριστῶ· εἶσαι, βλέπω, τίμιος ἄνθρωπος· ἄκουσε ὅμως· ἰδὲ ἔχω δύο ἄλογα ἀνήκοντα εἰς τὸν αὐτοκράτορα· ἐπειδὴ δὲ μόνον τὸ ἓν ἠμπορῶ νὰ ἐπάρω μαζῆ μου, τὸ ἄλλο θὰ σὲ τὸ ἀφήσω· μὴν κάμῃς δυσκολίας, διότι ἂν δὲν τὸ κρατήσῃς σὺ, θὰ τὸ ἁρπάσῃ κανεὶς Ἄγγλος ἢ Πρῶσσος.

Ὁ βέλγος χωρικὸς δὲν ἀντέτεινεν εἰς τὸ θετικὸν αὐτὸ ἐπιχείρημα· διότι συγχρόνως ἐφαίνετο χρήσιμος καὶ εἰς ὑπηρέτην πιστὸν τοῦ Ναπολέοντος, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀποκτῶν ἵππον αὐτοκρατορικόν. Ἔδωκε τὸ ἔνδυμά του εἰς τὸν Κολλὸ, ὅστις τὸ ἐφόρεσεν ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ του. Ἀφοῦ δὲ μετημφιέσθη ῥίψας καὶ τὸν πῖλόν του, ἔλαβε τοὺς δύο ἵππους, ἔδωκε τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν χωρικὸν σφίγξας τὴν χεῖρά του καὶ ἀνεπήδησεν εἰς τὴν Ἀκακίαν.

Χάρις εἰς τὸ ἔνδυμα τοῦτο, ὁ ἱπποκόμος τοῦ αὐτοκράτορος διέβη διὰ τῶν ἀγγλοπρωϊκῶν στρατευμάτων καὶ ἔφθασεν εἰς Quatre-Bras ὅπου ἤλπιζε νὰ εὕρῃ τὸν αὐτοκράτορα· ἀλλ' αὐτὸς εἶχεν ἤδη ἀναχωρήσει. Τότε ὁ Πέτρος Κολλὸ ἀπέβαλε τὸ χωρικὸν ἔνδυμά του, ἠγόρασε πῖλον τρίγωνον, καὶ ἔτρεξε κατόπιν τοῦ Ναπολέοντος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπηλπίσθη νὰ τὸν φθάσῃ ἀπεφάσισε νὰ ταξειδεύσῃ ἐν ἀνέσει, διὰ νὰ μὴ κοπιάσῃ ὑπὲρ τὸ δέον ἡ Ἀκακία.

Ἔφθασε λοιπὸν εἰς Παρισίους τὴν 23 Ἰουνίου περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν τῆς νυκτός.

Μεταβὰς εἰς τὸ παλάτιον Elbeuf εὗρε κλειστὴν τὴν θύραν· ὅθεν πεζεύσας ἔκρουεν αὐτὴν σφοδρῶς. Ἀλλ' ὁ θυρωρὸς ὅστις, διὰ τὰς ἐκτάκτους περιστάσεις τῆς μητροπόλεως, εἶχε λάβει τινὰς προφυλάξεις, δὲν ἤνοιξεν· ἄλλως δὲ καὶ ἡ νὺξ ἦτο προκεχωρημένη. Ὁ Πέτρος Κολλὸ, ὅστις εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἔκρουσε καὶ δεύτεραν.

— Τί θέλεις; ἀνέκραξεν ἐπὶ τέλους ἔντρομος ὁ θυρωρός.

— Τί θέλω; θέλω νὰ ἐμβῶ μὲ τὸ ἄλογόν μου εἰς τὸ παλάτιον.

— Ἀπατᾶσαι, φίλε μου· δὲν εἶν' ἐδῶ ξενοδοχεῖον.

— Τὸ ἠξεύρω, Κ. Πουσσάρ· ἔχεις ὄρεξιν φαίνεται δι' ἀστειότητας· ἐρώτησε ὅμως καὶ ἐμέ.

— Καὶ ποῖος εἶσαι σύ;

— Ποῖος εἶμαι! ὁ Πέτρος Κολλὸ ὁ ἱπποκόμος τῆς Μεγαλειοτητός του.

— Ὁ Πέτρος Κολλὸ! μάλιστα! ἐκεῖνος ἔδωκε τὰ κῶλα ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁ ταλαίπωρος! δὲν μὲ γελᾷς.

— Πῶς! ἐγὼ ἔδωκα τὰ κῶλα ἐν τῇ ἐρήμῳ! Εὖγε! Κ. Πουσσάρ· δὲν μὲ ἀκούεις ὅτι ζῶ καὶ ζῶνομαι. Βέβαια ἂν μ' ἐπετύγαιναν οἱ σκυλογοδεμιδες, δὲν θὰ μ' ἄφιναν οὔτε ἐμὲ οὔτε τὴν Ἀκακίαν. Ἄνοιξε λοιπὸν... καὶ ἂν δὲν θέλῃς νὰ μὲ δεχθῇς, δέξου τοὐλάχιστον τὴν ἀγαπητήν μου Ἀκακίαν.

Αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις, προφερεῖσαι μὲ τόνον γλυκὺν, κατέπεισαν ἐπὶ τέλους τὸν θυρωρὸν περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ Πέτρου Κολλὸ καὶ τῆς Ἀκακίας· καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν, περιεπτύχθη περιπαθῶς αὐτὸν καὶ εἶπεν·

— Ἀ! φίλε μου Κολλό! εἶσαι σύ! Ἀ! τῇ ἀληθείᾳ σ' ἐνομίζαμεν ἀποθαμένον μαζῆ μὲ τόσους ἄλλους.

— Δὲν ἀπέθανα ἀκόμη, Κ. Πουσσάρ· ἐσώθην ὅμως ἐκ θαύματος· αὔριον ὁμιλοῦμεν δι' αὐτὰ, διότι ὁ σύντροφός μου ἔχει εὐκαιρον τὴν κοιλίαν του.

Καὶ συγχρόνως ἡ Ἀκακία ἐχρεμέτισε, καὶ εἰς τὸν χρεμετισμόν της ἀπήντησαν οἱ ἐν τῷ ἱπποστασίῳ ἵπποι ὡς διὰ νὰ χαιρετίσωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῆς φίλης των. Ὁ Πέτρος Κολλὸ εἰσεβίβασε τὴν Ἀκακίαν καὶ δείξας αὐτὴν πρὸς τὸν θυρωρὸν,

— Τὴν γνωρίζεις; ἠρώτησε.

— Βέβαια, φίλε μου· ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὅτι ἦτον εἰς τὴν ἐκστρατείαν.

— Καὶ ὅμως ἦτον, καὶ ἔφερε τὸν αὐτοκράτορα ἐν καιρῷ τῆς μάχης· ἐλπίζω μάλιστα ὅτι θὰ τὸν φέρῃ καὶ πάλιν. Ἐν τοσούτῳ ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὸν σταῦλον.

Ὁ θυρωρὸς ἔκλεισε τὴν θύραν, καὶ λαβὼν λυγγίαν ὡδήγησε τὸν Κολλὸ μετὰ τοῦ ἵππου του εἰς τὸ ἱπποστάσιον. Ἀφοῦ δὲ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τροφὴν καὶ κλίνην ἐκ χόρτου δροσεροῦ, ὑπῆγον νὰ συνδειπνήσωσι.

Τὴν ἐπιοῦσαν, τὴν ἕκτην ὥραν τῆς πρωΐας, ὅτε οἱ ἱπποκόμοι ἤνοιξαν τὸ ἱπποστάσιον, εὗρον ἄνθρωπον κοιμώμενον ἐπὶ ἀχύρων πλησίον τῆς φάτνης, τὸν ὁποῖον ἠπόρησαν ἰδόντες. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ Πέτρος Κολλὸ ὅστις ἠθέλησε νὰ κοιμηθῇ πλησίον τῆς φιλτάτης του Ἀκακίας.

Ε'.

— Δὲν εἶναι συγχωρημένον!

— Πῶς δὲν εἶναι συγχωρημένον; δὲν βλέπεις ὅτι ἀνήκω εἰς τὸν οἶκον τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἔχω τὴν ἄδειαν νὰ περάσω.

— Ἀδύνατον, φίλε μου, ἀδύνατον· ὁ στρατιώτης δὲν γνωρίζει παρὰ τὴν διαταγήν του.

Τὰ λόγια ταῦτα ἐρρέθησαν τὴν 29 Ἰουνίου 1815, τὴν 4 ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, ἔμπροσθεν τῆς μεγάλης πύλης τοῦ Μαλμαιζόν, μεταξύ τινος σκοποῦ καὶ ἄλλου τινὸς φέροντος ἔνδυμα τοῦ οἴκου τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ὁδηγοῦντος ἵππον.

Ἡ ἀπαγόρευσις αὐτὴ δυσηρέστησε τὸν κρατοῦντα τὸν ἵππον· μετὰ βραχεῖαν δὲ σιωπὴν ἀνενέωσε καὶ πάλιν τὴν αἴτησιν του· ἀλλ' ὁ σκοπὸς ἦτο ἄκαμπτος.

— Ἔχεις ἄδειαν; ἠρώτησεν οὗτος.

— Καὶ μήπως ἐγὼ ἔχω ἀνάγκην ἀδείας, ἀφοῦ εἶμαι ἱπποκόμος τοῦ αὐτοκράτορος.

— Δὲν λέγω τὸ ἐναντίον, φίλε μου· ἀλλ' ἡ διαταγή μου; μόνον αὐτὴν γνωρίζω.

— Εἶμαι ὁ Πέτρος Κολλὸ, καὶ φέρω εἰς τὴν Μεγαλειότητά του τὸ καλήτερόν του ἄλογον διὰ τὰς μάχας, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνέβαινεν εἰς τὸ **Mont-Saint-Jean** . . . ὡραῖον ἄλογον τῷόντι!

Ὁ στρατιώτης ἤνοιξεν ἔτι μᾶλλον τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὸν ἵππον.

— Πῶς! αὐτὸ τὸ ἄλογον ἦτον μὲ τὸν αὐτοκράτορα;

— Κ' ἐγὼ μαζῆ, φίλε μου.

Ὁ στρατιώτης σταθεὶς ἠτένιζεν ἀλληλοδιαδόχως τὸν ἱππικόμον καὶ τὸν ἵππον.

— Πῶς! καὶ σὺ ἦσο εἰς τὸ τετράγωνόν μας; . . . Ναί· μὲ φαίνεται ὅτι σὲ γνωρίζω.

— Μάλιστα.

— Δός με τὸ χέρι σου.

Καὶ λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ Κολλὸ συνέσφιγξεν αὐτὴν μὲ πόθον.

— Τώρα λυποῦμαι περισσότερον, εἶπε, διότι κατὰ τὰς διαταγάς μου δὲν ἠμπορῶ νὰ σὲ δώσω τὴν ἄδειαν νὰ ἐμβῆς· ἀλλὰ εἰπέ με, φαίνεται ὅτι δὲν ἠξεύρεις τί τρέχει. Δὲν διαβάζεις ἐφημερίδας;

— Ὄχι διὰ τί μ' ἐρωτᾷς;

— Διότι βλέπω ὅτι φέρεις εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὸ ἄλογον τῆς μάχης. Πλὴν, φίλε μου, δὲν τὸ ἔχω πλέον ἀνάγκην.

— Πῶς! δὲν θὰ γίνῃ καὶ νέα μάχη;

— Ἔχομεν ἐδῶ δικηγόρους, καὶ ἄλλους φλυάρους οἱ ὁποῖοι δὲν θέλουν· προτιμοῦν τοὺς Κοζάκους.

— Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ!

— Ὁ αὐτοκράτωρ! ἑτοιμάζεται.

Καὶ ὁ μὲν γέρων στρατιώτης ἀνεστέναξε, καὶ δάκρυα ἔρρευσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του· ὁ δὲ Πέτρος Κολλὸ ἔμεινεν ἐμβρόντητος.

— Πῶς! ἀνεφώνησεν, ὁ αὐτοκράτωρ μας ἑτοιμάζεται! . . . καὶ δὲν ἑτοιμάζεται διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ στράτευμα, νὰ τὸ ὁδηγήσῃ, καὶ νὰ βάλῃ γνῶσιν εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ τοὺς Πρώσσους;

— Οἱ δικηγόροι καὶ οἱ φλύαροι δὲν θέλουν· ἰδὲ ἐκεῖ κάτω τὰς ἁμάξας.

Ὁ Πέτρος Κολλὸ ἐπλησίασεν εἰς τὴν θύραν, καὶ εἶπε·

— Ναί, ἔχεις δίκαιον, φαίνεται ὅτι ἑτοιμάζεται.

— Ὑποθέτω μάλιστα ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ φύγῃ ὁ αὐτοκράτωρ.

Ἐν τοσούτῳ, διάφοροι ὑπηρέται ἦλθον φέροντες ἵππους ταχυδρομικοὺς διὰ τὰς ἁμάξας τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ στρατιώτης εἰδοποίησε τὸν ἀξιωματικὸν, καὶ οὗτος, ἀφοῦ ὡμίλησε μετά τινος ἐξ αὐτῶν, διέταξε ν' ἀνοίξωσι τὴν πύλην διὰ νὰ εἰσέλθωσιν οἱ ἵπποι. Τότε καὶ ὁ Κολλὸ, μεταβὰς πλησίον τῶν ὑπηρετῶν, ὡς ἂν ἀνῆκεν εἰς τὴν συνοδίαν αὐτῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν.

Δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας παρῆλθον ἀφοῦ ἵστατο ἀκίνητος, κρατῶν τὴν Ἀκακίαν ἀπὸ τὸν χαλινὸν, καὶ περιμένων τὸν αὐτοκράτορα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ οἱ ἡνίοχοι ἔζευγον τοὺς ἵππους εἰς τὰς ἁμάξας· οἱ ὑπηρέται ἀνέβαινον, κατέβαινον, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἠρώτησε τὸν Κολλὸ τί ἤθελεν εἰς Μαλμαιζόν.

Ἦτο τότε πέμπτη ὥρα· αἴφνης ὁ Ναπολέων, φέρων ἔνδυμα μαῦρον, καὶ πῖλον στρογγύλον, ἐφάνη, προπορευομένων ἀνωτέρων τινῶν ἀξιωματικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο ὁ στρατηγὸς Βέκκερ, μέλλων νὰ συνοδεύσῃ κατ' ἐπιταγὴν τῆς κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς τὸν πρώην αὐτοκράτορα μέχρι Ῥοσεφὸρ, ὁ στρατηγὸς Γουργὼ, καί τινες ἄλλοι ὑπασπισταὶ καὶ διαγγελεῖς.

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ αὐτοκράτορος ἐξέφραζε μεγίστην ἐνδόμυχον ταραχήν· ἴδε μὲ βλέμμα περίλυπον τὰς ἑτοιμασίας τῆς ἀναχωρήσεώς του, καὶ μετὰ ταῦτα ἐστράφη μὲ ζωηρότητα, ὡς διὰ ν' ἀποχαιρετίσῃ τοὺς τοίχους τοῦ παλατίου τὸ ὁποῖον ἀνενθύμιζεν εἰς αὐτὸν τοιαύτην παρελθοῦσαν εὐτυχίαν.

Καὶ σταθεὶς ἀκίνητος ἐφαίνετο συλλογιζόμενος· αἴφνης δὲ ἠκούσθη μακρὰν κρότος καννονίου συνταράξας τὰ παράθυρα τοῦ Μαλμαιζόν· ὁ Ναπολέων ὠπισθοχώρησε, καὶ δράξας τὸν βραχίονα τοῦ στρατηγοῦ Βέκκερ,

— Ἀκούεις, εἶπε, στρατηγέ; πολεμοῦν πρὸς τὸ μέρος τῶν Βερσαλλιῶν. Καὶ ὅμως ἡ κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ ἀκόμη ἐλπίζει εἰρήνην! Ἀ! θὰ πληρώσῃ... ἢ μᾶλλον ἡ Γαλλία θὰ πληρώσῃ ἀκριβὰ τὴν πίστιν τὴν ὁποίαν ἀναθέτει εἰς ἄπιστον ἐχθρόν.

Ἐνταῦθα ἤχησε καὶ δεύτερον καννόνιον.

— Ἀμφιβάλλεις πλέον, στρατηγέ; ἐπανέλαβεν ὁ αὐτοκράτωρ, ἐξαφθεὶς ἔτι μᾶλλον. Ὄχι, ὄχι, δὲν εἶναι ἀπελπισία! ἂς μὲ ἀφίσουν νὰ διοικήσω ἄλλην μίαν φορὰν τὸν στρατόν. . . . ἂς μὲ συγχωρήσουν νὰ νικήσω τὸν ἐχθρὸν, νὰ τὸν συντρίψω, νὰ ἐπιβάλω διὰ τῆς νίκης συμφερωτέρας διαπραγματεύσεις, καὶ μετὰ ταῦτα καταβέτω τὴν σπάθην μου, καὶ ἀναχωρῶ.

Ὁ στρατηγὸς Βέκκερ ἐπροσπάθησε νὰ καθησυχάσῃ τὴν ταραχὴν τοῦ αὐτοκράτορος εἰπών·

— Οἱ κρότοι αὐτοί, Μεγαλειότατε δὲν ἀναγγέλλουν ἐπανάληψιν ἐχθροπραξιῶν· ἐνίοτε αἱ ἐμπροσθοφυλακαὶ ἀνταλλάσσουν μερικὰς βολάς. Πλὴν τούτου χρεωστῶ νὰ ἐπενθυμίσω εἰς τὴν Μεγαλειότητά σας τὴν ὑποχρέωσιν τὴν ὁποίαν ἀνελάβετε τοῦ ν' ἀναχωρήσετε ἀπὸ τὴν Γαλλίαν μετὰ τὴν παραίτησιν σας.

— Ἀλλὰ τοῦτο δὲν μ' ἐμποδίζει τοῦ νὰ ἐπιπέσω κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐὰν, ὡς φοβοῦμαι, θέλῃ νὰ ἔλθῃ διὰ τῆς βίας εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Ταῦτα δὲ λέγων ἠκροᾶτο μὲ προσοχήν· εἰς τὸ πρόσωπόν του ἐφαίνετο ὅτι ἐπεθύμει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο, καὶ ὅτι ἐπερίμενε νέον κρότον.

Μετὰ δὲ βραχεῖαν σιωπὴν ἀνέκραξεν·

— Ἐτελείωσεν! ὑπομονή!

Εἶπε καὶ διευθύνθη πρὸς τὰς ἁμάξας, ἀφ' ὧν τὸν διεχώριζε μικρὸν διάστημα· ἰδὼν δὲ τὸν Πέτρον Κολλὸ κρατοῦντα ἵππον, ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ τὸν ἠρώτησε μὲ ἀγαθότητα·

— Τί θέλεις; τί ζητεῖς ἐδῶ;

— Σᾶς ἔφερα, Μεγαλειότατε, τὴν Ἀκακίαν.

— Τὴν Ἀκακίαν.

— Ναί, Μεγαλειότατε, τὸ ἄλογον τὸ ὁποῖον ἀνεβαίνετε. . . ἐκεῖνο ἠξεύρετε.

— Ἀ! ναί, τὸ ἐνθυμοῦμαι. Πῶς! κατώρθωσες καὶ ἐπέστρεψες. . . καὶ ἔφερες τὸ ἄλογον, . . . τῇ ἀληθείᾳ, εἶσαι εὐτυχής.

Καὶ ἔρριψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Ἀκακίαν ἥτις ἵστατο ἀκίνητος.

— Δὲν εἶναι πλέον καιρὸς, φίλε μου· δὲν ἔχω ἀνάγκην τοῦ ἀλόγου αὐτοῦ· θὰ ἀναβῶ εἰ· ἅμαξαν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, Μεγαλειότατε· ἐνόμιζα ὅτι θὰ διοικήσετε καὶ πάλιν τὸν στρατόν σας· καὶ ἐπειδὴ μὲ ἐσυστήσετε θερμῶς τὴν Ἀκακίαν, σᾶς τὴν ἔφερα.

— Εὐχαριστῶ, φίλε μου, ἀλλὰ πρέπει νὰ χωρισθῶμεν· φέρε τὸ ἄλογόν σου εἰς Παρισίους, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι δὲν θὰ σὲ λησμονήσω. Ἐλπίζω ὅτι θὰ σὲ ἀνταμείψω μίαν ἡμέραν διὰ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν γενναιότητά σου· ὑγίαινε.

Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ βαδίζῃ· στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν στρατηγὸν Βέκκερ, εἶπεν·

— Εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν καὶ εἰς τὸ ἄλογον ἐκεῖνο χρεωστῶ τὴν ζωήν μου. . . . ἦσαν μαζῆ μου εἰς Μονσενζὰν, εἰς τὸ τετράγωνον τῆς φρουρᾶς μου.

Ὀλίγον μετὰ τὴν μικρὰν ταύτην σκηνὴν ἥτις ἐπροξένησε ζωηροτάτην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς περιεστῶτας, ὁ αὐτοκράτωρ ἀνέβη εἰς τὸ ὄχημα καὶ διευθύνθη εἰς Ῥοσεφὸρ, ὅπου ἔμελλε νὰ ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν δύο γαλλικῶν φρεγατῶν τὰς ὁποίας ἐζήτησεν

Ἀλλὰ τὸν ἀνέμενεν ἐκεῖ ἡ δολιότης τοῦ Καστλερὶγ καὶ ἡ φιλοξενία τοῦ *Βελερεφόντου*.

ΣΤ'.

Περὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1829 ἔτους, ἐγένετο λόγος πολὺς εἰς τὸ παλάτιον Κρυσσὸλ, ὅπου ἦσαν τὰ βασιλικὰ ἱπποστάσια, περὶ μεγάλου τινὸς διοικητικοῦ μέτρου· ἐπρόκειτο νὰ τὰ ἀνανεώσωσι, δηλαδὴ νὰ τὰ ἀναμορφώσωσι καὶ νὰ πωλήσωσι τοὺς πλείστους τῶν ἵππων. Ἐλέγετο ὅτι Κάρολος ὁ Ι' ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Σαιντομὲρ ἔχων ὅλας τὰς ὀρέξεις τῆς νεότητός του, καὶ ἀποβλέπων εἰς τὰς δάφνας τῆς ἱπποδρομίας, καὶ ἤθελε νὰ γίνῃ πᾶσα θυσία διὰ νὰ καταστραθῶσι τὰ ἱπποστάσια τοῦ βασιλέως ἀνώτερα παντὸς ἄλλου· εἰ καὶ ἔχων ἡλικίαν ἑβδομήκοντα τεσσάρων ἐτῶν, ἵππευεν ἀξιολόγως, καὶ πολλάκις μάλιστα ἐφαίνετο ἐπιτηδειότερος καὶ ἱππικόμων πλέον ἡλικιωμένων.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ φῆμαι ἦσαν ὑπερβολικαί· τὸ ἀληθὲς ἦτο ὅτι μετὰ διεξοδικὴν ὁμιλίαν τοῦ βασιλέως μὲ τὸν ἱπποστασιάρχην δοῦκα Πολινιὰκ, ἀπεφασίσθη νὰ πωληθῇ ἀριθμός τις ἵππων.

Διετάχθη ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς νὰ ἐνεργήσῃ τὰ περὶ τούτου, ἀλλὰ μετὰ προηγουμένην ἐργασίαν· ἔπρεπε νὰ ἐκλέξωσι τοὺς καλητέρους ἵππους, καὶ διὰ τοῦτο ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς προσέλαβε δύο ἄλλους ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τῶν ἱπποστασίων.

Ἑξήκοντα περίπου ἵπποι κατεδικάσθησαν νὰ πωληθῶσιν ἐπὶ δημοπρασίας μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας.

Ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸν Κεραμεικὸν διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Σαιν-Κλοὺ, ὅτε παρετήρησε πλησίον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Παστοῦ ἄνθρωπόν τινα ὅστις, γυμνώσας τὴν κεφαλὴν, ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸ βασιλικὸν ὄχημα. Ὁ μονάρχης ἔνευσε πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν τῆς συνοδίας νὰ λάβῃ τὴν ἀναφορὰν τὴν ὁποίαν ἔδιδεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ δὲ ἀξιωματικὸς ἔσπευσε νὰ τὴν ἐγχειρίσῃ εἰς τὸν δοῦκα Πολινιὰκ, καθήμενον εἰς τὸ ὄχημα αὐτὸ τοῦ βασιλέως.

Ὁ δοῦξ ἡτοιμάζετο νὰ τὴν βάλῃ εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον, ὅτε Κάρολος ὁ Ι', ὅστις ἦτο πολλὰ εὐδιάθετος, διέταξε τὸν δοῦκα νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

— Ἂς ἰδῶμεν, εἶπε, τί μὲ ζητεῖ ὁ ἄνθρωπος αὐτός· ἡ φυσιογνωμία του μὲ ἤρεσε, καὶ εὐχαρίστως θὰ κάμω κάτι τι δι' αὐτὸν, καὶ πρὶν ἀκόμη γνωμοδοτήσῃ ὁ ἐπὶ τοῦ οἴκου μου ὑπουργός.

Ὁ Κ. Πολινιὰκ ἐσύντριψε τὴν σφραγῖδα καὶ ἀνέγνωσε τὴν ἀναφοράν· ἀλλ' αἴφνης ἐξεκαρδίσθη γελῶν· σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ δοῦξ ἦτο οἰκειότατος τοῦ βασιλέως.

— Ὦ! ὦ! φίλτατε δοῦξ, εἶπεν ὁ Κάρολος Ι' γελῶν ἐπίσης, φαίνεται ὅτι ἡ ἀναφορὰ εἶναι ἀστεία.

— Ναί, βασιλεῦ, εἶναι περιεργοτάτη.

— Λοιπὸν διάβασέ με την, ἐπειδὴ ὑποθέτω ὅτι δὲν θὰ ἔχῃ τι τὸ ὁποῖον νὰ μὴν ἠμπορῶ νὰ ἀκούσω.

— Ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθη ὁ δοῦξ εἶναι ἀναφορὰ ὑπὲρ ἑνὸς ἀλόγου.

— Ἀλόγου! τῷόντι ἀστεῖον· ἀναφορὰ εἰς ἐμὲ ὑπὲρ ἑνὸς ἀλόγου!

— Ναί, βασιλεῦ· καὶ ἀκούσετε ἂν ἀγαπᾶτε καὶ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸ ὕφος αὐτῆς!

« *Βασιλεῦ!*

« Ὁ Πέτρος Κολλὸ, πρώην ἱππικόμος τῶν αὐτοκρατορικῶν καὶ βασιλικῶν ἱπποστασίων, λαμβάνει

τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν Μεγαλειότητά σας ὅτι ἔχετε τὴν τιμὴν νὰ ἔχετε κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν εἰς τὴν ἐξουσίαν σας τὸ πρῶτον ἄλογον τοῦ κόσμου, δηλαδὴ τὸ τελευταῖον ἄλογον τὸ ὁποῖον ἀνέβη ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέων. . . »

— Ἀληθινά; ἀνέκραξε Κάρολος ὁ Ι', ἐκστατικός.

— Ναί, βασιλεῦ· ἐνόμιζα ὅτι σᾶς τὸ εἶχεν εἰπεῖ ὁ μακαρίτης μαρκίων Βερνών.

— Σὲ βεβαιόνω ὅτι δὲν μὲ εἶπε κανεὶς τίποτε. Πῶς! νὰ ἔχω δεκατέσσαρας χρόνους τὸ τελευταῖον ἄλογον τοῦ Βοναπάρτου, καὶ νὰ μὴν τὸ ἠξεύρω! Παράδοξον! Πλὴν σύ, δοῦξ, τὸ γνωρίζεις, τὸ εἶδες πολλάκις;

— Ναί, βασιλεῦ, καὶ τὸ ἀνέβην μάλιστα.

— Περιπατεῖ ἀκόμη καλά;

— Ὡς ἂν ἦταν ἓξ χρόνων.

— Λοιπὸν, θέλω νὰ μὲ τὸ φέρουν αὔριον εἰς Σαιν-Κλοὺ· θὰ τὸ ἀναβῶ καὶ ἐγώ, καὶ νὰ φροντίσῃς, φίλτατέ μου δοῦξ, νὰ τὸ περιποιοῦνται ὅσον ἐνδέχεται καλά. Ἐν τούτῳ ἂς ἰδῶμεν τί ζητεῖ ὁ πρίγκηψ ἱπποκόμος.

Ὁ δὲ Κ. Πολιγνιὰκ ἐπανέλαβε τὴν ἀνάγνωσιν·

« . . . Ἔφερε τὸν αὐτοκράτορα εἰς Βατερλῶ· ὁ νομάζεται Ἀκακία· ἐφέρθη κάλλιστα ἀφοῦ ἔμεινεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Μεγαλειότητός σας, καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος κατ' αὐτοῦ. Ἔμαθα ὅμως ὅτι μὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς τίτλους τῆς εὐγενείας του, θὰ τὸ πωλήσουν ὁμοῦ μὲ πολλὰ ἄλλα ἄλογα τῶν ἱππο-στασίων τῆς Μεγαλειότητός σας, καὶ ὅτι τρέχει κίνδυνος νὰ ὑπάγῃ ν' ἀποθάνῃ σύρων κανὲν παλαιο-άμαξον.

» Διὰ τοῦτο, βασιλεῦ, τολμῶ νὰ παρακαλέσω τὴν Μεγαλειότητά σας νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἀξίαν καὶ τὰς ὑπηρεσίας τῆς Ἀκακίας, καὶ νὰ διατάξῃ νὰ δοθῇ εἰς αὐτὴν ἡ ἄδεια νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας της εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Κρυσόλ.

» Μένω, τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος κτλ.

» ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΛΛΟ,

πρώην μὲν ἱπποκόμος τῶν αὐτοκρατορικῶν καὶ βασιλικῶν ἱπποστασίων, νῦν δὲ ἀμαξηλάτης παμφορείων. »

Ὁ βασιλεὺς ἤκουσε μὲ πολλὴν προσοχὴν τὴν ἀναφορὰν ταύτην τῆς ὁποίας φράσεις τινὲς ἐκίνησαν τὸν γέλωτά του.

— Ὄχι βέβαια, ἀνέκραξε· τὸ ἄλογον αὐτὸ δὲν θὰ διωχθῇ ἀπὸ τὰ ἱπποστάσιά μου· θέλω καὶ ἀπαιτῶ νὰ μείνῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου καὶ νὰ τὸ ἐπιμελοῦνται· καὶ ἐνίοτε ἴσως θὰ τὸ ἀναβαίνω. Ὅσον δὲ διὰ τὸν ἀρχαῖον αὐτὸν ὑπηρέτην τοῦ Βοναπάρτου, τί νὰ κάμω δι' αὐτόν;

Καὶ σκεφθεὶς ὀλίγον, εἶπε·

— Σὲ παραγγέλλω, Κ. δοῦξ, νὰ πορισθῇς τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας περὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου· ἐὰν λαμβάνῃ σύνταξιν ἀπὸ τὸ ταμεῖόν μου, ἂς τὸν δίδουν ἑκατὸν τάλληρα· ἐὰν δὲ δὲν λαμβάνῃ τί-ποτε, νὰ εἰπῇς εἰς τὸν ὑπουργὸν νὰ τὸν ἐγγράψῃ διὰ σύνταξιν πενῆντα ταλλήρων.

— Βασιλεῦ, θὰ ἐκπληρωθοῦν αἱ διαταγαὶ τῆς Μεγαλειότητός σας.

— Πρὸ πάντων μὴ λησμονήσῃς ν' ἀποκριθῇς αὔριον εἰς τὴν ἀναφορὰν τοῦ καλοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ τὸν καθυσηχάσῃς διὰ τὴν τύχην τοῦ ἀλόγου διὰ τὸ ὁποῖον φροντίζει τόσον, καὶ δικαίως. Ὁμολόγησε, δοῦξ, ὅτι ὁ Θεὸς μ' ἐφώτισε, καὶ σὲ εἶπα νὰ ἀναγνώσῃς τὴν ἀναφορὰν· διαφορετικὰ τὸ τελευταῖον ἄλογον τοῦ Βοναπάρτου θὰ ἤτον ἀπαρηγόρητος.

Ὅτε ἔφθασαν εἰς Σαιν-Κλοὺ ὁ βασιλεὺς ἦτο εἰς ἄκρον εὔθυμος, καὶ ἔλεγεν εἰς τοὺς αὐλικούς του τὸ ἀγαθόν του συνάντημα· ἀποταθεὶς δὲ καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Δεφρὰν ἕνα τῶν πρώτων ἱπποκόμων του,

— Ἠξεύρεις, στρατηγέ, ἠρώτησε γελῶν, τί ἀπέγεινε τὸ ἄλογον τὸ ὁποῖον ἀνέβαινεν ὁ Βοναπάρτης εἰς Βατερλώ;

— Πιθανὸν, βασιλεῦ, νὰ μὴν ὑπάρχῃ πλέον.

— Λοιπὸν μάθε, στρατηγέ, ὅτι εἶναι εἰς τὰ ἱπποστάσιά μου, καὶ πήγαινε νὰ τὸ ἰδῇς.

Ὀκτὼ ἡμέρας τοὐλάχιστον, ἐγίνετο λόγος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τὴν Ἀκακίαν, ἥτις ἀπέρυγε τὸ ὄνειδος τῆς ὑπηρεσίας διὰ τῆς παραδόξου συστάσεως τοῦ Πέτρου Κολλώ. Ὅλοι ἤθελον νὰ ἀναγνώσωσι τὴν ἀναφορὰν του, τῆς ὁποίας μέγας ἀριθμὸς ἀντι-γράφων ἐκυκλοφόρει, καὶ ἐπὶ ἕνα μῆνα ἐπεσκέπτοντο οἱ περίεργοι τὰ βασιλικὰ ἱπποστάσια.

Ὁ δὲ Κάρολος Ι' ἀνέβη πολλάκις τὴν Ἀκακίαν, εὐχαριστήθη, καὶ πολλάκις ἠρώτα περὶ αὐτῆς.

Ἀλλὰ φεῦ! θύελλα νέας ἐπαναστάσεως ἐμυκᾶτο περὶ τὸ ἄσυλον ὅπου ὁ τελευταῖος ἵππος τοῦ Ναπολέοντος ἐτελείωνε τὸ στάδιόν του, προστατευό-μενος ἀπὸ ἔνδοξον ἀνάμνησιν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Ἐκ τῆς περιηγήσεως τοῦ Washington Irving εἰς Newstead Abbey πατρίδα ἐπαυλεῖ τοῦ Λόρδου Βύρωνος.

—o—

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. ΡΘ'.)

Ἐν τινι ἡμερολογίῳ περιγράφει ὁ ἡμέτερος βάρδος τὰς ἐντυπώσεις του μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἀνε-σλαίας ἐπαύλεως ἀναχώρησιν. Φθάσας εἰς τὴν κορυ-φὴν λόφου ὅθεν κατεφαίνετο ἡ ἔπαυλις, ἐστάμα-τησε τὸν ἵππον, καὶ στραφεὶς πρὸς τὰ ὀπίσω ἐθεώ-ρει μετὰ πόθου καὶ τρυφερότητος τοὺς πρὸ τοῦ οἴ-κου κήπους, καὶ διελογίζετο τὴν προσφιλῆ ἐγκά-τοικον δέσποιναν. Μετὰ ταῦτα πεισθεὶς ὅτι ἡ νέα

Μαρία δὲν ἠδύνατό ποτε νὰ γείνῃ ἰδική του, ἀνέ-νηψεν ἐκ τῆς ὀνειροπολήσεως, ἔπληξε τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου καὶ ἐρρίφθη πρὸς τὰ πρόσω, ὡς ἐὰν ἤθε-λε νὰ ἐγκαταλείψῃ ὄπισθεν αὐτοῦ τὴν ὀδυνηρὰν σκέψιν.

Καὶ ὅμως, παρὰ τὴν βεβαίωσίν του εἰς τοὺς τε-λευταίους προμνησθέντας στίχους, ἐπεσκέφθη καὶ αὖθις τὴν ἀννεσλαίαν ἔπαυλιν μετὰ παρέλευσιν χρόνων πολλῶν, εἰς τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων μετέ-βη εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, διεταράχθη ὑπὸ θορυ-βωδῶν παθῶν καὶ ἠσθάνθη τὴν ἐπιρροὴν καὶ ἄλλων θελγήτρων· ἡ κυρία Σάουορθ ὁμοίως κατέστη σύζυ-γος καὶ μήτηρ, καὶ ὁ Βύρων, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἐγευμάτισεν εἰς τὸν ἀννεσλαῖον οἶ-κον. Οὕτω λοιπὸν ἀπήντησεν ἐκ νέου τὸ ἀντικείμε-νον τῆς νεαρᾶς ἀγάπης του ἐντὸς τῶν αὐτῶν κή-πων, οὓς, ὡς λέγει, τὰ μειδιάματα της μετεμόρφω-νον ἄλλοτε εἰς ἀληθῆ παράδεισον. Ἀλλ' ἡ σκηνὴ μετηλλάγη ὀλίγον. Ἐξενίσθη εἰς τὸν αὐτὸν θάλαμον, ἔνθα ἠκροᾶτο τὴν μελῳδίαν τῆς φωνῆς της· τὰ αὐτὰ μουσικὰ ὄργανα· ὑπῆρχον, ὁ αὐτὸς ἀνθόφυτος κῆπος ἐφαίνετο ὑπὸ τὰ παράθυρα, καὶ οἱ περίπατοι εἰς οὓς ἐπλανᾶτο μετὰ τῆς φίλης τῶν νεαρῶν του χρό-νων. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ θαυμάσωμεν, ἐὰν ἐν μέσῳ τόσων ἀναμνήσεων, ἃς τὰ πάντα ἐξύπνιζον εἰς τὴν μνήμην του, τὸ ἀγαπητὸν αἴσθημα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀνέβλυσεν εἰς τὴν καρδίαν του; Καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἐταράχθη αἰσθανθεὶς τὴν ἀνανέωσιν τῶν αἰσθημάτων ἐκείνων, ἀλλ' εἶχεν ἤδη ἀποβῆ κύριος ἑαυτοῦ. Ἡ σταθερότης του ὅμως τὸν ὑπέβαλεν εἰς νέαν δοκιμασίαν, διότι ἐνῷ ἐκάθητο παρὰ τὴν νέαν δέσποιναν, ἡ μικρὰ κόρη της ἐκομίσθη εἰς τὸν θά-λαμον. Ἡ θέα τοῦ κορασίου τὸν ἐξέπληξε, καὶ διέ-λυσε τὰς τελευταίας ὀνειροπολήσεις τοῦ παρελθόντος· ὁ αὐτὸς ποιητὴς ἐξωμολογεῖ ἢ μετὰ ταῦτα, λέγων, ὅτι ἡ ἔκφρασις τῆς αἰφνιδίας ἐκείνης συγκινήσεως, ἐν τῷ *Ὀνείρῳ*, ἀπέβη εἰς αὐτὸν δυσχερεστάτη.

Ἡ ἐντὸς τοῦ στήθους του βράζουσα πάλη τῶν αἰσθημάτων, διαρκούσης τῆς φιλικῆς ἀλλ' ὀδυνη-ρᾶς καὶ ταραχώδους ἐπισκέψεως, περιγράφονται παθητικῶς εἰς στροφὰς, ἃς μετὰ ταῦτα ἔγραψε. Τὸ ὄνομα τῆς παλαιᾶς φίλης δὲν ἀναφέρεται, ἀλλὰ τίς δὲν μαντεύει, ὅτι ἡ μελῳδικὴ ἔμπνευσις ἀπευ-θύνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς τὴν καρδίαν ἐκ-είνης τῆς ἀννεσλαίας κυρίας.

« Εἶσ' εὐτυχής! αἰσθάνομαι ὅτι κ' ἐγὼ ὁμοίως
Τὴν εὐτυχίαν ὤφειλον νὰ ἔχω σύντροφόν μου.
Ἐν μέσῳ τέρψεων περᾷ ὁ ἥσυχός σου βίος,
Ὡς ἦτο τοῦτο πάντοτε πρὸς σὲ τὸ ὄνειρόν μου.

« Ὁπόταν ἐνητένισα τὸ τέκνον σου, καιρίαι
Πληγὴ μ' ἐφάνη μέλλουσα νὰ ἐκραγῇ ἐντός μου.
Ἀλλ' ὅτε πρὸς τὸ βλέμμα μου τὸ τέκνον ἐμειδίᾳ,
Τὸ τέκνον σου ἐφίλησα ὑπὲρ τοῦ ἔρωτός μου.

« Τοὺς στεναγμούς μου ἔπνιξα φιλήσας τὸ παιδίον,
Μὴ θέλων ν' ἀνακαλυφθοῦν εἰς τοῦ πατρὸς τὸ βλέμμα.
Οἱ ὀφθαλμοὶ πλὴν τοῦ παιδὸς, ὡς σύ, τότ' ἐμειδίων.
Καὶ ἔρωτα μ' ἐνέπνεον εἰς τὴν ψυχὴν ἠρέμα.

« Ὑγίαινε! ὑγίαινε! ν' ἀναχωρήσω πρέπει.
Ὦ φίλ', ἡ εὐτυχία σου δὲν θέλω νὰ μὲ θλίψῃ.
Πλησίον σου νόμος οὐδεὶς τὸν νοῦν μου δὲν διέπει,
Ἀλλ' ἡ ψυχή μου δούλη σου ταχέως θέλει κύψει.

« Ἐπήρθην ὅλος, φαντασθείς, ὅτι ὁ ῥέων χρόνος,
Τοῦ παιδικοῦ μου ἔρωτος ἐμάρανε τὰ ἄνθη.
Σὲ εἶδα καὶ ὁ παλαιὸς ἀνεγεννήθη πόνος,
Σὲ εἶδα κ' ἡ καρδία μου τὸν ἔρωτα ἠσθάνθη.

« Ἐν τούτοις τὴν καρδίαν μου ἐδέσποζε γαλήνη,
Τῶν αἰφνιδίων σπαραγμῶν δὲν ἦτο καιρὸς πλέον.
Πλησίον σου εἶν' ἔγκλημα ἡ τῆς ψυχῆς ὀδύνη,
Καὶ πλήρης ἐντυπώσεων σὲ εἶδα εἰρηναίων.

« Καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου μου τὸ τρυφερόν σου ὄμμα,
Χωρὶς νὰ ἴδῃ ταραχὴν, ἐνῷ περιπλανᾶται.
Νὰ διακρίνῃ δύναται τὸ μαῦρον μόνον χρῶμα,
Τῆς λύπης, ἥτις ἄφωνος ἐντὸς ἐμοῦ κοιμᾶται.

« Καμοῦ! καιμοῦ, ὦ ὄνειρον τῶν νεαρῶν μου χρόνων!
Δὲν πρέπει ἡ ἀνάμνησις ποτὲ νὰ σ' ἐξυπνίσῃ.
Ἂς σβύσ' ἡ λήθη ἐντελῶς· τοῦ ἔρωτος τὸν πόνον,
Ἢ ἄλλως ἡ καρδία μου τοὺς κλόνους της ἂς σβύσῃ. »

Ἡ κατεύνασις τοῦ νεανικοῦ πάθους, καὶ αἱ με-λαγχολικαὶ ἐνθυμήσεις, ἃς διήγειρον εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ αἱ περὶξ τοῦ ἀρχαίου πατρικοῦ οἴκου τοπο-θεσίαι, ἐν αἷς ἀναγκαίως ἐνησμενίζετο νὰ ἐμφιλο-χωρῇ κατὰ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονήν του, ὑπῆρξαν ἡ κυριωτέρα αἰτία τῶν πρώτων αὐτοῦ κατὰ τὴν Ἤπειρον περιηγήσεων.

« Ἀπὸ τοὺς κήπους τῆς Ἐδὲμ ὁπόταν ἐξωρίσθη,
Ὁ ἄνθρωπος, ἠρέσκετο νὰ θεωρῇ τὰ πέριξ.
Ὅθεν ἑκάστη εὐτυχὴς στιγμὴ ἐξηφανίσθη,
Κ' ἡ φοβερὰ τοῦ μέλλοντος τὸν ἐξεθάμβει πτέρυξ.

« Καὶ ὕστερον πλανώμενος εἰς μακρυσμένας χώρας,
Ἐλάφρενε τῶν παλαιῶν παθῶν του τὸ φορτίον.
Καὶ βλέπων πρὸς τὸ παρελθὸν εἰς φυγάλεας ὥρας,
Παρηγορίαν εὑρίσκεν εἰς τὸν παρόντα βίον.

« Τοιαύτη καὶ ἡ τύχη μου, ὦ φίλη ἐρασμία,
Τὴν ἀνθηράν σου καλλονὴν ὀφείλω νὰ μὴ βλέπω.
Πλησίον σου ἀδύεται ἡ χήρα μου καρδία,
Καὶ εἰς ἡμέρας εὐτυχεῖς τοὺς στοχασμούς μου τρέπω. »

Τὸν ἑπόμενον Ἰούνιον ἀνεχώρησεν εἰς τὴν διὰ ξη-ρᾶς καὶ θαλάσσης περιήγησίν του, θέμα τοῦ ἀθα-νάτου τῶν ποιημάτων του. Ἀλλ' ὅτι ἡ μορφὴ τῆς Μαρίας Σάουορθ παρηκολούθει τὰ ἴχνη τοῦ βήματός του μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς παραλίας, φαίνεται ἐκ τῶν ἑπομένων στροφῶν, ἃς ἀπεύθυνεν αὐτῇ, κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ ἀποπλοῦ·

« Τετέλεσται! οἱ ἄνεμοι φυσοῦν εἰς τὰς θαλάσσας,
Καὶ τὰ λευκὰ πανία του ἀναπετᾷ τὸ πλοῖον·
Καὶ τοῦ ζεφύρου ἡ πνοὴ κλονοῦσα τὸ ἱστίον
Ὡς μουσικὴ ἐκτείνεται εἰς τὰς ἐκάστας πάσας.
Πρέπει τὴν γῆν νὰ στερηθοῦν αὐτὴν οἱ ὀφθαλμοί μου,
Διότι μίαν ἀγαπᾷ καὶ μόνην ἡ ψυχή μου.

« Τὰ ἀφρόβολα κύματα ἡ πρώρα θέλει σχίσει,
Φεύγω εἰς ξένην γῆν ζητῶν νὰ εὕρω ξένον δῶμα,

Μέχρις οὗ δύσῃ ἐν ἐμοὶ τὸ λάμπον ψευδῶς ὄμμα.
Ἀλλὰ ποτὲ ἀνάπαυσιν δὲν θέλω ἀπαντήσει.
Ὡς νέφη ῥέουν σκοτεινὰ παντοῦ οἱ στοχασμοί μου,
Διότι μίαν ἀγαπᾷ καὶ μόνην ἡ ψυχή μου.

« Τῶν νεαρῶν ὀνείρων μας αἱ τόσαι ἐνθυμήσεις,
Ἡ σκέψις τοῦ παρόντος μας, τῶν περασμένων χρόνων,
Νὰ διεγείρουν δύνανται εἰς στιγμὴν τινὰ πόνον.
Τὸν πόνον τοῦτον ἔπαθεν ἡ φλογερά μου φύσις.
Πλὴν πλήρης ἡ καρδία μου εἶναι παλμοῦ πενθίμου,
Διότι μίαν ἀγαπᾷ καὶ μόνην ἡ ψυχή μου.

« Ἐγνώρισα τὰ θέλγητρα καὶ ἄλλης ἐρωμένης,
Μ' ὁμοίαν ἴσως καλλονὴν προσώπου καὶ καρδίας.
Νὰ διαμένω ἤθελον πιστός της τραυματίας,
Πλὴν μὲ ἀπέσπα τις φωνὴ ἀγρίας εἱμαρμένης,
Κ' ἐξύπνων γοερώτεροι οἱ μαῦροι στεναγμοί μου,
Διότι μίαν πάντοτε ἠγάπα ἡ ψυχή μου.

« Ἐπόθουν ταύτης τῆς ὡδῆς τὸ πῦρ νὰ μετριάσω,
Καὶ τελευταῖον ἀσπασμὸν νὰ σ' ἀπευθύνω, φίλη.
Τὸ δάκρυ τῶν ὀμμάτων σου νὰ ῥέῃ δὲν ὀφείλει,
Ὑπὲρ ἐμοῦ, ὃς φοβεραὶς θαλάσσας θὰ περάσω,
Παρῆλθον ἡ νεότης μου, οἱ πόθοι, οἱ σκοποί μου,
Καὶ μίαν μόνην ἀγαπᾷ εἰσέτι ἡ ψυχή μου. »

Μετὰ παρέλευσιν δύο περίπου ἐνιαυτῶν ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς περιφήμου περιοδείας του, εἰσῆλθεν ὑπὸ τὴν στέγην τῆς Ἀββαΐας Newstead. Ἡ γειτνίασις τῆς ἐν Ἄννεσλε ἐπαύλεως ἐπανέφερεν εἰς τὴν φαντασίαν του ὁλόκληρον τὴν σκηνὴν τοῦ ἀρχαίου ἔρωτος. Τὰς νέας ταύτας ἐντυπώσεις ἐκφράζει οὕτως ἔν τινι πρὸς φίλον ποιητικὴ ἐπιστολή·

« Τὴν νύμφην τῆς καρδίας μου, νυμφίαν ἄλλου εἶδα.
Ἐκάθητο πλησίον του, καὶ προσφιλὴ ἐλπίδα,
Εἶδα τὸ μικρὸν τέκνον της· γλυκὺ ὡς τῆς μητρός του,
Ἐκρέει τὸ μειδίαμα ἀπὸ τοῦ στόματός του,
Τοιοῦτόν τι μειδίαμα γλυκὺ ἐμειδιῶμεν,
Ἄλλοτε αὕτη καὶ ἐγώ, πρὶν ἔτι χωρισθῶμεν.
Ἀλλ' εἶδα τώρα ἀπαθῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνης,
Ὡς ἄνθρωπος μὴν αἰσθανθεὶς πληγὴν κρυπτῆς ὀδύνης.

« Τὸ προσωπεῖον ἔφερα μετὰ ἐπιτυχίας,
Αἱ παρειαί μου ἔψευσαν τὸ ἄλγος τῆς καρδίας,
Ἀντέδωκα τὸ κρυερὸν δοθὲν παρ' αὐτῆς βλέμμα,
Τόσον ψυχρὸν ὥστε σχεδὸν μ' ἐψύχρανε τὸ αἷμα.
Ἀσκόπως πως ἐφίλησα τὸ τρυφερόν της βρέφος,
Ὁ ὤφειλε τῶν πόθων μου νὰ ἦναι γλυκὺ στέφος.
Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἔδειξα τῶν θωπευμάτων ὅλων,
Ὁ χρόνος πῶς δὲν μ' ἔσβυσε τὸ πῦρ τὸ φλογοβόλον. »

« Κατὰ τὴν ἐποχὴν περίπου ταύτην, » λέγει ὁ Θωμᾶς Μούαρ εἰς τὸν αὐτοῦ βίον τοῦ λόρδου Βύρωνος, « ἐξέφραζεν οὕτω πικρῶς τὸ ἄλγος, ὅπερ ἡ καρδία του ὑπέστη ὑπὸ *πραγματικοῦ* ἀγάπης ἀντικειμένου, εἰς ποιήματα ἀπευθυνόμενα εἰς πλαστήν τινα *Θύρσαν* » Κατὰ τὸν αὐτὸν ὁμοίως χρόνον ἐθρήνει τὸν θάνατον πολλῶν ἀγαπητῶν φίλων, συντρόφων τῶν χαροποιῶν τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἡμερῶν, « Ὅλαι αὗται αἱ ἀναμνήσεις » ἐπιλέγει ὁ Μούαρ, ὁ γράψας τὸν βίον τοῦ φίλου ποιητοῦ μὲ ἀληθοῦς ποιητοῦ συμπάθειαν, « τῆς νεότητος καὶ τοῦ θανάτου, ἀνεμιγνύοντο ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ μετὰ τῆς εἰκόνος *ἐκείνης*, ἥτις, καί τοι ζῶσα, ἦν δι' αὐτὸν ἀτίμης, ὡς καὶ οἱ φίλοι του, ἀπωλεσμένη, καὶ διέχυνε τὸ γενικὸν ἐκεῖνο τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀγάπης αἴσθημα ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, ἥτις ἐξήνεγκεν, ὡς διὰ φλεβὸς πηγῆς, τὸ περίσσευμα τῶν αἰσθημάτων εἰς τὰ ἔπη ἐκεῖνα. . . . Τὸ ἀνάμιγμα τῶν δύο συμπαθειῶν ἐν τῇ μνήμῃ καὶ τῇ φαντασίᾳ τοῦ ποιητοῦ ἐγέννησε τὸ ἰδανικὸν ἀντικείμενον, ἐκφράζον εὐτυχέστατα καὶ τὰ δύω πάθη, καὶ οὕτως ἐξῆλθον ἐκ τῆς κεφαλῆς του τὰ πικρότατα ἐκεῖνα ἅμα καὶ τρυφερότατα ἐρωτικὰ ἔπη, ἐν οἷς εὑρίσκομεν τὸ βάθος καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἀληθοῦς αἰσθήματος, καὶ τὸ φῶς καὶ τὴν πραγματικότητα ὁποῖα σπανίως ἐνεδύθησαν τῆς φαντασίας τὰ ἀναπλάσματα. »

Νεανικόν τι, ἀθῶον, ἀλλὰ δυστυχὲς πάθος, πλῆρες πόνου διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀποκαθίσταται διαρκὲς πλεονέκτημα εἰς τὸν ποιητήν. Τὸ τοιοῦτον πάθος εἶναι ἀνεξάντλητος δι' αὐτὸν πηγὴ γλυκείας ἅμα καὶ πικρᾶς ἐμπνεύσεως, λεπτῶν καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων, ὑψηλῶν καὶ ὡραίων σκέψεων. Κεκρυμμένη εἰς τὰς μυχαιτάτας πτυχὰς τῆς καρδίας, διατηρεῖ τὸ αἴσθημα τοῦτο θάλλον καὶ ἀνθηρὸν ἐν μέσῳ τόσων μαραινομένων παρασίτων τοῦ κόσμου χόρτων, καὶ διὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐξανθήσεών του ἀναδίδει ὅλην τὴν δρόσον καὶ τὴν ἀθωότητα καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν νέων ἡμερῶν. Ὁ Βύρων ἐγνώριζε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο καὶ ἐπίτηδες ἐνησμενίζετο ἐπανερχόμενος μεθ' ἡδονῆς εἰς τὸ πάθος τῆς νεότητός του. Αἱ ἐνθυμήσεις τῆς ἀννεσλαίας ἐπαύλεως διεγείρουσαι τὴν φαντασίαν ἀνύψουν τὸ πνεῦμά του πρὸς τὰς ὑψηλὰς καὶ ὡραίας ἐκείνας στροφὰς, ἄφατόν τι χάριτος καὶ πάθους ἐπιχέον εἰς τὰ κάλλιστα τῆς γονίμου κεφαλῆς του γεννήματα.

Εἰσελθὼν οὕτως εἰς τὰ ἴχνη τῆς μικρᾶς ταύτης ἐρωτικῆς ἱστορίας ἐνασμενίζομαι διεξερχόμενος καὶ ἀναδιφῶν αὐτὴν ὡς φαίνεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς πολυάριθμα τεμάχια τῶν βυρωνείων ἐπῶν. Διαρκούσης τῆς ἐν Ἀνατολῇ πλανήσεώς του, ὅτε ὁ χρόνος καὶ ἡ ἀπόστασις κατηύνασαν τὸ νεανικόν του πάθος μέχρι τῆς ἀναμνήσεως χαρίεντος καὶ τρυφεροῦ ὀνείρου, ἔλαβεν εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀντικειμένου, τῆς νεάνιδος ἐκείνης, κατοικούσης πάντοτε τὸ πάτριον δῶμα, περικυκλουμένης ὑπὸ τῶν χλοηφόρων ἀλσῶν τοῦ Ἄννεσλε καὶ ὑπὸ ἀνθούσης καὶ ὡραίας οἰκογενείας, ἀλλὰ ῥεπούσης εἰς μυστικήν τινα μελαγχολίαν·

« Τὰ πατρικά της δώματα μακρὰν τῶν ἰδικῶν του
Κατῴκ' ἡ φίλ' ἡ ποθητὴ τῶν νεαρῶν ἐτῶν του.
Τριγύρω της ἀνέθαλλον υἱοὶ καὶ καλαὶ κόραι
Μὲ ῥοδοχρόους παρειάς· ἀλλ, ὑπῆρχον ὧραι
Καθ' ἃς χροιά τις θλίψεως τὴν ὄψιν της κατεῖχε,
Ὡς πόνον ἐσωτερικὸν ἀνίατον νὰ εἶχε.
Δακρύων θρόμβοι ὕγραινον τὸ κυανοῦν της ὄμμα,
Ὡς νὰ ὑπῆρχον δάκρυα μὴ ῥεύσαντα ἀκόμα. »

Ἐπί τινα στιγμὴν ἡ ἐνταφεῖσα τρυφερότης τῆς νεότητος καὶ αἱ συνοδεύουσαι αὐτὴν ἐλαφρόπτεροι ἐλπίδες ἐφάνησαν ἀναζωογονηθεῖσαι ἐν αὐτῷ, καὶ

ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ εἰκὼν του συνώδευε τὰς μυστικὰς θλίψεις της, ἐπροξένει εἰς τὴν φαντασίαν του ἀναβρασμόν· ἀλλὰ τὴν ἰδέαν ταύτην ἀπέρριπτεν εἰσέτι ἀμόρφωτον.

« Τί τὴν θλίψιν της ἐκίνει; Πᾶν ὅ,τι ἠγάπα εἶχε·
Τὸν ἀρχαῖον ἐραστήν της ἄστατοι ἐπλάνουν τύχαι.
Δὲν ἦτο παρὼν τὸ ῥεῦμα τῆς ζωῆς της νὰ παράτῃ.
Εἰς τὸ πνεῦμά της εἰρήνη συνειδότος ἐπεκράτει.
Τί τὴν θλίψιν της ἐκίνει; Δὲν ἠγάπησεν ἐ κ ε ῖ ν ο ν.
Ἀφορμὴν δὲν τῷ παρέσχε πόθων κ' ἰδεῶν χρυσίνων,
Μήτ' ἐδύνατο νὰ ἔχῃ μέρος εἰς τὰς προσευχάς της,
Φάντασμα τοῦ παρελθόντος ἄφαντον εἰς τὰς βουλάς της. »

Ἡ αἰτία τῆς θλίψεώς της προήρχετο ἐκ διαφωνίας τῶν διαχειριστῶν τῶν δύο ὁμόρων ὑποστατικῶν. Οὐδεμία δὲν παρείχετο ἀφορμὴ ἐκ μέρους τοῦ Βύρωνος· ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ δέσποινα αὕτη δυσανεσχέτει κατὰ τῆς ἰδιοτροπίας ἐκείνου, εἰς οὗ τὴν

Λόρδος Βύρων.

ἀγαθότητα καὶ φιλοκαλίαν εἶχε μυστικὴν ἀπαίτησιν. Αἱ οἰκιακαὶ δυστυχίαι, αἱ κρυρίως πρὸ χρόνων τιτρώσκουσαι τὴν καρδίαν της, ἔσπευσαν τελευταῖον τὴν διατάραξιν τοῦ λογικοῦ αὐτῆς, καὶ οὕτω τὸ λαμπρὸν ἐωθινὸν ἄστρον τοῦ Ἄννεσλε ἐξέλιπε διὰ παντός.

« Ἡ ἐρωμένη του, ὤ! πῶς καὶ πόσον μετεβλήθη!
Ὡς ψυχικὴ ἀσθένεια ἐπάνω της ἐχύθη.
Τὸ πνεῦμά της ἐφέρετο εἰς σκοτεινὰς ἐρήμους,
Καὶ λάμψεις διεσκόρπιζε τὸ ὄμμα της πενθίμους.
Ἀπέβη ἄνασσα ὠχρὰ φασμάτων. Αἱ βουλαί της,
Συγκραμα ἦσαν ἰδεῶν, κ' ἡ κρίσις της δραπέτις.
Μορφαὶ ἀπαρατήρητοι ἀπὸ τὰς ὄψεις ἄλλων,
Ὑπῆρχον εἰς τὸ βλέμμα της εὐόρατοι· τὸν σάλον
Τῆς ψυχῆς τοῦτον ὁ λαὸς ἀποκαλεῖ μανίαν. »

Μολαταῦτα ἡ παρέλευσις τοῦ χρόνου, αἱ ἐπισκέψεις μεγαλοπρεπῶν καὶ ψυχαγωγῶν τῆς φύσεως σκηνῶν εἰς διαφόρους χώρας, εἰς οὐδὲν συνετέλεσαν, ὥστε ἡ ἥσυχος καὶ εὐγενὴς σκηνὴ τοῦ παιδικοῦ ἔρωτος νὰ μὴν ἐξασκῇ πάντοτε μαγευτικὴν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰς ἀναμνήσεις τοῦ λόρδου Βύρωνος, καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Μαρίας Σάουρθ νὰ μὴν ἐμφιλοχωρῇ ἀνελπίστως εἰς τὸ πνεῦμά του ὡς ὑπερφυσική τις ἐπίσκεψις. Τοιοῦτόν τι συνέβη ἐπὶ τῆς συζεύξεως αὐτοῦ μετὰ τῆς Κυρίας Μίλβαγκ. Ἡ ἀννεσλαία ἔπαυλις παρίστατο πρὸ τῶν στοχασμῶν του, καθ' ἣν ὥραν ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ παρέστη ἵνα ἐκφέρῃ τὰς νυμφικὰς νομίμους ὑποσχέσεις. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀναφέρεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ οὕτως·

« Τὸ ὄνειρόν μου ἤλλαξε καὶ φάσιν ἔσχε νέαν.
Ἐπέστρεψ' εἰς τὴν στέγην του ἐ κ ε ῖ ν ο ς τὴν ἀρχαίαν.
Τὸν εἶδα ἔμπροσθεν βωμοῦ ἑστάθη, καὶ νυμφίαν,
Πλησίον της τὸ βῆμά της ἐστήριξ' ἐρασμία.
Εἶχε τὴν ὄψιν εὐειδῆ, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ χρῶμα,
Τὸ φῶς τὸ ἄλλοτε πληροῦν τὸ παιδικόν του ὄμμα.
Ἐνῷ λοιπὸν ἐστέκετο πρὸ τοῦ βωμοῦ, ἐφάνη,
Πῶς νέφος τι ἀόρατον, ὀνείρου ὠχροῦ πλάνη,
Ἐχύθη εἰς τὴν ὄψιν του, κ' ἠσθάνθη ταυτοχρόνως,
Ὅτι ἐξύπνα κ' ἔσεισε τὸ στῆθός του ὁ κλόνος,
Ὁ κλόνος ὅστις ἄλλοτε εἰς ἄλλην κατοικίαν,
Ἔπεφερ' εἰς τὸ πνεῦμά του καὶ ζόφον καὶ μαγείαν.
Καὶ τώρα, καθὼς ἄλλοτε, εἰς τὸ βαθύ του βλέμμα,
Ὁ μυστικὸς συλλογισμὸς ἀνέτελλεν ἠρέμα.
Πλὴν μόλις ἦλθ', ἐπέρασε κ' ἐχάθη στιγμιαίως,
Καὶ ἵστατο πρὸ τοῦ βωμοῦ αὐτὸς γαληνιαῖος,
Καὶ τὰς εὐχὰς ἐπρόφερε καὶ πάντα τὰ συνήθη.
Δὲν ἤκουε τί ἔλεγεν, οὐδὲ συνεκινήθη
Ἀπὸ τὸν κύκλω θόρυβον· ἀλλ' ἀπαθὴς καὶ ξένος,
Εἰς ἄλλους ἦτο λογισμοὺς ὁ νοῦς του βυθισμένος.
Μηχανικῶς τὸ βλέμμα του τὰ περιξ ἐθεᾶτο.
Ἡ φαντασία του ἀλλοῦ μακρὰν τότ' ἐπλανᾶτο,
Καὶ τὴν ἀρχαίαν ἔβλεπεν ἐκείνην κατοικίαν,
Τὴν αἴθουσαν τὴν προσφιλῆ, τὴν φίλην ἠρερίαν,
Τοὺ ἄλσους, τὰς σκιὰς τῶν δένδρων, καὶ τὴν χώραν,
Καὶ ὅ,τι τὸν ἐνθύμιζε τὴν θέσιν καὶ τὴν ὥραν,
Κ' ἐ κ ε ῖ ν η ν, ἥτις ἔχυνε σκιὰν εἰς τὴν ζωήν του.
Ἐκείνην τότε ἔβλεπε καὶ ὄχι τὴν μνηστήν του.
Ἀλλ' ὅλαι αὗται αἱ σκηναὶ αἱ θλίβουσαι τὸ φῶς του,
Πρὸς τί ἐνεφανίζοντο εἰς τὸν βωμόν, ἐμπρός του; »

Τὸ ἱστορικὸν τοῦ γάμου τοῦ λόρδου Βύρωνος εἶναι ἀρκετὰ γνωστόν, ὥστε δὲν νομίζομεν πρόσφορον τὴν περίστασιν ἵνα προσθέσωμεν ἐνταῦθα καὶ ἄλλας μελαγχολικὰς ἀναμνήσεις τῆς κατατεθυρυβημένης ζωῆς τοῦ ποιητοῦ. Αἱ πλάναι, αἱ ταπεινώσεις, καὶ αἱ καρδιαλγεῖς σκηναὶ, συνέπειαι τοῦ ἀθλίου ἐκείνου γάμου, ἐφάνησαν ὡς ἐπακόλουθοι τρόπον τινὰ τῶν ἀκοιμήτων τῆς νεότητος ἀναμνήσεων, καὶ τὸν διετάραττον διὰ τῆς ἰδέας, ὅτι ἐὰν ὁ ἔρως του πρὸς τὴν ὡραίαν κληρονόμον τῆς ἀννεσλαίας ἐπαύλεως ἐστέφετο ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἠδύναντο ἀμφότεροι νὰ διαβιώσωσιν εὐδαίμονες. Ἐν τινι τῶν αὐτοῦ χειρογράφων, γεγραμμένῳ πολὺ ὕστερον μετὰ τὸν γάμον του, τυχαίως πως ὀνοματίσας τὴν Κυρίαν Σαουρθ ὡς « ἰδικήν μου. . . . » « φεῦ! » ἐπιφωνεῖ περιπαθῶς, « διὰ τί τὴν ἀποκαλῶ *ἰδικήν μου*; » Ἡ ἕνωσις ἡμῶν ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ

ἀρχαίας πληγὰς, προξενηθείσας ὑπὸ τοῦ αἵματος τοῦ παρὰ τῶν πατέρων μας χυθέντος, νὰ συνενώσῃ γαίας γείτονας καὶ πλουσίας, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ συνάψῃ *μίαν* καρδίαν καὶ δύω πρόσωπα οὐχὶ ἀπρόσφορα κατὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ, καὶ, καί... ὁποῖον ἀπέβη τὸ ἀποτέλεσμα; »

Ἀλλ' ἀρκετὰ περὶ τῆς ἀννεσλαίας ἐπαύλεως καὶ τῶν ποιητικῶν ἀναμνήσεών της. Ἐνόμισα ὅτι ἠδυνάμην νὰ πλανηθῶ ἐπὶ ὥρας ἀκόμη εἰς τὸν ἔρημον ἐκεῖνον οἶκον, τὰ σιωπηλὰ δώματα, τὸν ἠμελημένον κῆπον, καὶ νὰ βυθισθῶ εἰς ὀνειροπολήσεις καὶ εἰς ὄνειρον ὀνείρων μέχρις οὗ τὰ πάντα μετεμορφοῦντο ἐνώπιόν μου εἰς κόσμον ἰδανικόν. Ἀλλ' ἡ ἡμέρα ἔκλινε ταχέως πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἥτις ἤρχιζε νὰ διαχέῃ μελαγχολικὰς σκιὰς ἐπὶ τῶν μελαγχολικῶν ἐκείνων τόπων. Ὅθεν ἀποχαιρετίσαντες τὴν καλὴν γηραιὰν ὁδηγὸν καὶ φύλακα τοῦ οἴκου, ἀφοῦ τῇ προσηνέχθησαν ἐλαφρά τινα δωρήματα καὶ εὐχαριστήσεις διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς προαίρεσιν, ἀνέβημεν τοὺς ἵππους καὶ ἐπανήλθομεν εἰς τὴν ἔπαυλιν τῶν πατέρων τοῦ Βύρωνος.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ, ὑπὸ

Χ. Α. Παρμενίδου.

ΠΕΡΙ ΑΜΠΕΛΙΤΙΔΟΣ,

Η

ΝΟΣΟΥ ΤΩΝ ΑΜΠΕΛΩΝ.

Ι.

Θεραπευτικὸν καὶ τρόπος θεραπείας τῆς Ἀμπελίτιδος.

—o—

Πολλοὶ τῶν φυσιολόγων καὶ ἀγρονόμων ἐπρότειναν μέχρι τοῦδε διαφόρους καὶ ποικίλους τρόπους πρὸς ἴασιν κ' ἐξάλειψιν τῆς νόσου τῶν ἀμπέλων καὶ τοῦ καρποῦ των, νόσου χαρακτηρισθείσης, σχεδὸν, ἐξ ἁπάντων εἰς πάσας τὰς χώρας, μὲ ταυτὰ περιστατικὰ καὶ γινόμενα, χωρὶς ὅμως νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἐπιτυχῶς τὰ αἴτιά της, πολὺ δὲ ἧττον, ἁρμόδιον καὶ εὔκολόν τι μέσον ἰάσεως.

Εἰς τὴν γενικὴν ἀμιλλαν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ προσερχόμενος, γνωστοποιῶ κἀγὼ τὸ ἑξῆς ἁρμόδιον καὶ εὔκολον θεραπευτικὸν μέσον πρὸς ἐξάλειψιν τῆς νόσου ταύτης, ἥτις νομίζω ὅτι καταλλήλως ἠδύνατο ὀνομάζεσθαι, *Ἀμπελίτις Φθειρίασις*, εἴτε ἁπλῶς μόνον, *Ἀμπελίτις*, κληθεῖσα παρὰ τῶν νεωτέρων βοτανιστῶν ὠίδιον Τύκκερι, εἴτε ὠίδιον ὑπόλευκον.

Ἰδοὺ τὸ θεραπευτικὸν τοῦτο καὶ ὁ τρόπος τῆς χρήσεώς του·

» Σκαφείσης τῆς ἀμπέλου εἰς τὴν συνήθη ἐκκοπὴν »τῶν κλημάτων, ἐντὸς μιᾶς ἢ τοπολὺ δύω ἑβδομά»δων μετὰ τὸ κλάδευμα, ὁ ἀμπελουργὸς χρεωστεῖ »νὰ χρίσῃ τὸν κορμὸν τῆς ἀμπέλου ἀπὸ τὸ πρέμνον, »ἤτοι, ἀπὸ τὸ πλησιέστερον πρὸς τὴν ῥίζαν μέρος, »μέχρις ἄκρων τῶν κλώνων, μ' *ἔλαιον* τῆς ἐλαίας, »περιέχον ποσὸν τοσοῦτον *νάφθας* (naphthe ἢ na»phte κοινῶς ναίφτι ἢ ναίφθη), ὅσον ἡ ὁσμὴ τῆς εἰς »τὸ ἔλαιον ἀναμεμιγμένης νάφθας νὰ ἦναι ἀρκετὰ »ἐπαισθητὴ εἰς τὴν ὄσφρησιν, καθὼς καὶ ἐν εἴδει γηΐ»νης κόνεως, ποσότητα μετρίαν *θείου* (θειαφίου). Ἐὰν »ἡ νόσος ἦναι μεγάλη, τότε πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ »τὸ χρίσμα, ἅμα ἡ βλάστησις ἀρχίσῃ· ἐὰν δὲ ἦναι »πολὺ ἀναπεπτυγμένη, τότε ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ καὶ »τρίτη χρίσις εἰς τὸν κορμὸν καὶ τοὺς κυριωτέρους »κλάδους, ἅμα τὸ ἄνθος δέσῃ, ἤτοι, ἅμα σχηματισθῇ »ὁ καρπὸς, πολὺ πρὶν ὅμως ἀρχίσῃ νὰ ὡριμάζῃ. »

» Τὸ ἔλαιον ἔστω καὶ τῆς κατωτέρας ποιότητος. »Εἶναι δὲ ἁρμοδιωτέρα ἡ ἐξ αὐτοῦ *ἀμόργη*, ἵνα προσ»κολλᾶται κάλλιον εἰς τὸν κορμὸν, ὡς πυκνότερον »καὶ λασπῶδες τὸ ἐξ αὐτῆς ἔλαιον. Μάλιστα δὲ, διὰ »τὸν ἀνωτέρω λόγον, ἀπαιτεῖται νὰ συμμιγνύηται »εἰς τὸ ἔλαιον ὁμοῦ μὲ τὸ θεῖον, ποσόν τι χώματος »ἀργιλώδους, ἵνα ἡ ἄλειψις γίνηται ἐπιτυχέστερον καὶ »μονιμώτερον. Ἡ χρίσις ἂς γίνεται μὲ τριχίνην ψήκη»ραν, ὡς ἐκείνην τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα διὰ τὴν »ἄσβεστον πρὸς λευκάνσιν τῶν τοίχων, εἴτε μὲ προ»βεταν, εἴτε μ' ἄλλό τι ὅμοιον. »

» Προστούτοις, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀνωφελὲς, δι' ὅν »τινα εἶναι ὀλίγον φειδωλὸς καὶ πολὺ φιλέργος, ἀ»ποκόπτειν μέρος τι τοῦ εἰσέτι ἀώρου καρποῦ, ὅπου »ἡ ἄμπελος μεστὴ βοτρύων· ἔτι δὲ, ἀνάπτειν μικρὰς »πυρὰς ἐκ βουνιῶν, ἤγουν, κοπρίας βοῶν, εἴτε ἐκ σχοί»νων, εἴτε ἐξ ἄλλων ἀρωματοφόρων θάμνων, κατὰ »διαφόρους τοῦ ἀμπελῶνος θέσεις. Ταῦτα ἐμμέσως »συντείνουσι πρὸς καλητέρευσιν τῆς ὑγείας τῶν φύλ»λων, καὶ πρὸς ἐντελῆ ἐξάλειψιν τῆς νόσου. »

» Εἶναι, ἐν τούτοις, ἀρκετὰ ὠφέλιμος ἡ ὁριζόν»τιος χαμαὶ θέσις τῶν κλημάτων ἀντὶ τῆς καθέ»του, προτιμωμένης τῆς ξηρᾶς καὶ ἀργιλώδους γῆς »ἀντὶ τῆς καθύγρου καὶ τῆς πρὸς μεσημβρίαν ἀντὶ »τῆς πρὸς βορρᾶν κειμένης. »

Ἡ τοπολὺ ἐπὶ δύω ἔτη ἀλληλοδιάδοχος χρίσις, κατὰ τὰς εἰρημένας ἐποχὰς, διὰ τοῦ ἀνωτέρω χρίσματος, ἐπάξει τὴν ἐξάλειψιν τῆς Ἀμπελίτιδος φθειριάσεως. Δύναται δ' ἐπαναλαμβάνεσθαι, ἅμα μετά τινα ἔτη φανῶσιν ἐκ νέου ταυτὰ συμπτώματα· καὶ οὕτω νὰ προφυλάττηται ὁ ἀμπελοκτήτης ἀπὸ τὰς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς νόσου βαρείας ζημίας.

Ἠδύνατό τις ἀντὶ νάφθας ἀναμίξαι Τερεβενθίνην, εἴτε ἄλλο τι εἰς ῥευστὴν κατάστασιν ἀσφαλτῶδες ἢ ῥητινῶδες· ἀλλ' ἐν γένει, τὰ τοιαῦτα εἴδη εἶναι πολυδάπανα, δύσμικτα, καὶ δύσκρατα μετὰ τοῦ ἐλαίου.

Οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο κατὰ τῆς νόσου τῶν ἀμπέλων ἣν ὠνόμαζον *Φθειρίασιν*, τὴν ἀμπελίτιν

γῆν ἀντὶ τῆς νάφθας. Ἡ ἀμπελίτις αὕτη γῆ εἶναι χῶμα ἀσφαλτῶδες σχηματιζόμενον σιμὰ τῶν ἡφαιστείων τόπων, ὡς εἰς τὴν ἐν Συρίᾳ Σελευκίαν σιμὰ τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης, καὶ εἰς μέρη τινὰ τῆς Ῥόδου. Ἀλλ' ἡ γῆ αὕτη, ἥτις ἐπίσης μιγνυομένη μετ' ἐλαίου θὰ εἶναι καλλίστη, πρὸς ἴασιν τῆς ἀμπελίτιδος νόσου, ἐκτὸς πολλῶν δυσκολιῶν πρὸς εὕρεσίν της, ὡς συνέβη εἰς ἐμὲ ζητήσαντα, παρέχει ταυτὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀποτελέσματα.

Ἔνιοι βλέποντες, ἐντούτοις, ὅτι ἄμπελοι τινὲς προσβάλλονται μετά τινα ἔτη ὀλιγώτερον, ἐκ τῆς προλαβόντως εἰς αὐτὰς βαρέως ἐπισκηψάσης νόσου, καὶ καρποφοροῦσιν, ὑπέθεσαν ὅτι ἡ Ἀμπελίτις νόσος διαρκεῖ πενταετηρίδα μόνον. Ἀλλὰ, πρῶτον μὲν, ἐπὶ τῇ ἀστηρίκτῳ ταύτῃ ὑποθέσει, ζημία πενταετὴς δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος, ὥστε ν' ἀφεθῇ τις εἰς τὴν φυσικὴν πορείαν τῆς νόσου· ἔπειτα δὲ, εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁποιονδήποτε δένδρον, θάμνος, ἢ φυτόδενδρον, μένει ἀργὸν δι' ἓν ἢ πλειότερα ἔτη, ἡ ἀργία αὕτη, ἤτοι ἡ ἀκαρπία, τῷ δίδει εἰς τὰς ῥίζας δύναμιν, καὶ οὕτω τὸ ἑπόμενον ἔτος παράγει. Ἐπούτου ὅμως δὲν ἐξάγεται ὅτι εἶναι γεγενημένη ἡ ἴασις, ἀλλ' ἁπλῶς μόνον ἀνάῤῥωσις, ἥτις θὰ ὀπισθοδρομήσει μὲ νόσον πολλάκις ὀλεθριοτέραν· οὕτως, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς ἐκ ῥευματισμῶν πάσχοντας ἀνθρώπους, ἐὰν δὲν ζητήσωσι καὶ ἐκτελέσωσι τὴν ῥιζηδὸν ἐξάλειψιν τῆς νόσου. Ἕκαστος λοιπὸν, εἶναι ἴδιον φρονήσεως, νὰ λάβῃ τ' ἀναγκαῖα δυνατὰ πρὸς ἴασιν μέτρα, διὰ μέσων μάλιστα τοσοῦτον ἁπλῶν καὶ μικροδαπάνων, ὥστε βαδίζειν ἐπ' ἐλπίδων βεβαιοτέρων εὐτυχοῦς μέλλοντος τοῦ γεωπονικοῦ τούτου κεφαλαίου του.

Τὸ θεραπευτικὸν τοῦτο μέσον, ὅπως καὶ ἂν θεωρηθῇ, εἶναι μικροδάπανον, εὐαπόκτητον καὶ διόλου ἀβλαβές. Ἐν γένει δὲ, εἶναι ἄφθονον εἰς τὰ μέρη ὅπου ἡ Ἀμπελίτις νόσος ἐπέσκηψε σοβαρωτέρα.

ΙΙ.

Παρατηρήσεις καὶ συμπεράσματα ἐπὶ τῆς Ἀμπελίτιδος.

Προτείνων τὸ πρὸς θεραπείαν τῆς ἀμπελίτιδος φάρμακον, ὀφείλω ἐκθέσαι παρατηρήσεις τινὰς ἐξ ὧν ἐπάγονται συμπεράματα πρὸς ἔνδειξιν τῆς λόγον ἐχούσης καταλληλότητός του.

Παρατηρῶ λοιπὸν, ὅτι·

α) Ἡ Ἀμπελίτις νόσος ἤρχισε καὶ γέγονε σοβαρωτέρα εἰς τὰ μεσημβρινώτερα μᾶλλον ἢ τ' ἀρκτικώτερα μέρη.

β) Ἀνεπτύχθη γρηγορώτερα μετὰ τὸ ἔτος μεγάλης εὐφορίας, εὑροῦσα οὕτω ἐξησθενημένην καὶ εὐδιάθετον τὴν ἄμπελον πρὸς τὴν νόσον.

γ) Δὲν εἶναι κολλητικὴ νόσος, διότι πολλάκις σιμὰ τῶν βαρέως νοσουσῶν, ἴδον ἄμπελον πάντῃ ὑγιᾶ καὶ καρποὺς ὑγιεῖς ἔχουσαν.

δ) Αἱ τρὸς τὴν γῆν ὁριζοντίως κείμεναι ἄμπελοι, πάσχουσιν ὀλιγώτερον τῶν ὀρθίως ἑστημένων.

ε) Ὅπου ἡ γῆ πλέον ἀσφαλτώδης καὶ ἡφαιστεία, ἐκεῖ ἡ νόσος μᾶλλον, ἢ καὶ ὅλως ἐκλείπει.

ς) Ὅπου ὑπάρχῃ ἄψινθος, σχοῖνος, εἴτε ἄλλοι ῥητινώδεις, πικρόχυμοι θάμνοι καὶ φυτὰ, ἐκεῖ ἡ νόσος μικρὰ, ἢ διόλου ἀποῦσα.

ζ) Ὅπου καπνὸς ἐκ μαγειρείων ἢ ἄλλως πως, ἐφάπτηται τῶν ἀμπέλων, ἐκεῖ ὁ καρπὸς εἶναι ὑγιής· τὸ τοῦ καπνοῦ καλὸν ἀποτέλεσμα παρετήρησα, ἐπίσης, εἰς τὰς λεμονέας, πορτοκαλέας καὶ κιτρέας.

η.) Ἡ νόσος καθιστᾷ εἰς τὰς ῥάγας τοῦ βότρυος ἰσχνότητά τινα ἥτις φέρει μαρασμὸν, ἐξ οὗ πίπτουσιν ἢ σήπονται. Ὅπου δὲ ἡ νόσος μετρία, ὁ καρπὸς γίνεται κακῆς ποιότητος, περιέχων πολὺ *ἄλκαλι* καὶ ὀλιγίστην οἰνώδη, σαχαρώδη καὶ θρεπτικὴν οὐσίαν.

θ'.) Οἱ λεγόμενοι παρὰ τῶν βοτανιστῶν *μύκητες*, champignons, καλούμενοι δὲ παρὰ τῶν ἀρχαίων εἰς τὰς φυτικὰς νόσους *ῥθεῖραι*, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν ἤδη, *ψεῖραι*, λέγοντες *ἐψειρίασε* (καταχρηστικῶς ἐψώριασε), τὸ δένδρον, ἡ συκῆ, ἡ μηλέα, ἡ ἄμπελος, κτλ. οἱ μύκητες, λέγω, οὗτοι καθιστῶσιν εἰς τὰ πάσχοντα φύλλα κηλίδας καὶ ῥύπον τινὰ φαιὸν καὶ γλίσχρον, ὅστις ἀναπτυσσόμενος παρέχει εἰς αὐτὰ χρωματισμὸν ἐρυθρόφαιον, ὅμοιον μὲ τὴν εἰς τὸν σίδηρον γινομένην σκωρίαν. Ἡ σκωρίασις αὕτη συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλα φυτὰ, φυτόδενδρα, θάμνους καὶ δένδρα χαρακτηριζομένη παρὰ τῶν βοτανιστῶν, γεωπόνων, καὶ ἀγρονόμων, μὲ τὄνομα, *σκωρία*, ὡς π. χ. λέγουσι, *σκωρία τῶν γεννημάτων*, rouille des céréales. Τὴν σκωρίαν ταύτην παρετήρησεν ἐφέτος ἐν Γαλλίᾳ, εἰς τὸ φυτὸν τῶν σίτων, ὁ ἐν Ρουὰν καθηγητὴς Ι. Γιραρδέν. Ὅρα, Lettre de M. I. Girardin au Journal de Rouen de 13 juillet 1854. κατακεχωρημένην εἰς τὴν ἐφημ. Παρισ. L' Estaffette, τοῦ Ἰουλίου μηνός.

ι.) Τὸ ἔλαιον εἶναι ὑγρὸν θερμαγωγὸν, μεταχειριζόμενον συνήθως εἰς πολλὰ δένδρα καὶ προπάντων εἰς τὴν συκῆν, τῆς ὁποίας, χρισθέντων ἐλαίῳ τῶν κλάδων, πρὸς θέρμανσιν καὶ ἐνίσχυσιν, ὁ καρπὸς ὡριμάζει πρωϊμότερον, καὶ ὁ φίλεργος γεωργὸς ὠφελεῖται οὕτως ἐκ τῆς ἀκριβοτέρας πωλήσεως τῶν ἀπαρχῶν τοῦ δένδρου του. Τὸ ἔλαιον προσέτι χεόμενον εἰς τὴν ῥίζαν ἀσθενοῦς ὑάσμου, μὲ τὸ πότισμα τοῦτο, τὸ φυτὸν ἐνδυναμοῦται καὶ παράγει ὑγιῆ κ' εὔοσμα ἄνθη. Ἔτι δὲ οἱ Χῖοι γεωργοὶ συνειθίζουσι νὰ βάλλωσιν εἰς τὰς ῥίζας τῆς ἐλαίας τὰ ἐκ τοῦ καρποῦ της περιττώματα μετὰ τὴν ἀπότριψιν τοῦ ἐλαίου, ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῶν *πηρῦνα*, καὶ οὕτω τὸ δένδρον ἐνδυναμοῦται καὶ παράγει συνεχέστερον καὶ ἀφθονώτερον.

Κατὰ συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων, ἐξάγω·

Α.

Ὅτι ἡ Ἀμπελίτις νόσος, προκύπτει ἐξ ἀδυναμίας καὶ καχεξίας τῆς γῆς, προερχομένων ἐκ διαφόρων φυσικῶν, εἰς ἐμὲ ἀγνώστων, αἰτιῶν, αἵτινες ἐπέφεραν πιθανῶς καὶ τὴν τῶν γεωμήλων νόσον, ὅ-

που ἡ χρῆσις τῆς καλλιεργίας των ὑπάρχει μεγάλη (*).

Προέρχεται ταυτοχρόνως, ἡ Ἀμπελίτις νόσος, καὶ ἐξ ἀτμοσφαιρικῶν αἰτιῶν, πιθανώτερον ἐκ τῆς λίαν ψυχρᾶς καὶ ἀπ' ὀξυγόνον πεφορτωμένης ἀτμοσφαίρας, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔλαβεν ἕξιν ἡ ἄμπελος. Διὰ τοῦτο, αἱ εἰς τ' ἀρκτικώτερα κλίματα δὲν ὑπέφεραν ἐκ τῆς νόσου τοσοῦτον, ὅσον αἱ εἰς τὰ μεσημβρινότερα, κατὰ τοὺς τελευταίους δριμεῖς καὶ ψυχροὺς χειμῶνας τοὺς ἐν τῇ μεσημβρινοδυτικῇ Εὐρώπῃ ἐπικρατήσαντας.

Ὑπέφερεν ὅμως μᾶλλον ἡ ἄμπελος ἐν Κορίνθῳ καὶ πέριξ, διότι ἐξησθένησεν ἐκ τῆς πρό τινων ἐτῶν μεγάλης εὐφορίας, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν ἐκβεβιασμένην κερδομανῆ κέντρισιν τῶν ἀμπέλων. Παρατηρητέον, ὅτι ἡ κορινθίτις σταφυλὴ εἶναι ἀδροτέρα τῆς συνήθους οἰνοσταφυλῆς· ἀλλ' ἤδη τὴν φέρομεν ὡς παράδειγμα, σχετικῶς, τῆς μᾶλλον ἢ ἧττον εὐφορίας, ὅτε ἡ νόσος μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπιτίθεται κατὰ τῆς ἀμπέλου.

Ἀνθεῖζεν ἡ ἄμπελος ἐν Θήρᾳ καὶ λοιπαῖς ἡφαιστείαις νήσοις, διότι τὸ ἀσφαλτῶδες τῆς γῆς των, ἐνισχῦον διὰ τῆς θερμότητος τὴν ἄμπελον, τὴν κατέστησεν ἱκανὴν ν' ἀνθέξῃ εἰς τὰ ψύχη. Τὸ δὲ εἰς τὴν γῆν ταύτην περιεχόμενον θεῖον καὶ ἄλλαι σὺν αὐτῷ ἀσφαλτώδεις ὕλαι, ἀπωθοῦσι τὴν τοῦ μύκητος ἡ φθείρας ἐπαφὴν ἐπὶ τῆς ἀμπέλου.

Ἡ ὁριζόντιος θέσις τῶν τῆς ἀμπέλου κλημάτων, ἂν καὶ τοῦ καρποῦ οὕτως εἰς ζημίας τινὰς ὑποκειμένου, ἐκθέτει τὴν ἄμπελον ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἀπήρειαν τῆς ψυχρᾶς ἀτμοσφαίρας. Χαμαὶ δὲ κατακειμένη, ἐκ τῆς πρὸς τὴν γῆν ἐπαφῆς, λαμβάνει μικράν τινα δύναμιν, καὶ καθιστᾶται ἱκανωτέρα ν' ἐνθέξῃ εἰς τὴν νόσον. Ἀλλὰ τοῦτο ὅταν ἡ γῆ ἦναι ξηρὰ καὶ ἀργιλώδης, διότι αἱ κάθυγροι γαῖαι, ὡς παρετήρησα, ἀναπτύσουσι τὴν Ἀμπελίτιν.

Τὰ αἴτια ταῦτα ἐξηγοῦσι διατί ἡ ἀσθένεια δὲν εἶναι κολλητικὴ καὶ μεταβατική, ὥς περ συμβαίνει εἰς τὰς ἐκ ζωϋφίων καὶ ἐντόμων προαγομένας καὶ μεταδιδομένας νόσους δένδρων καὶ φυτῶν. Ἡ Ἀμπελίτις ἔχει μᾶλλον χαρακτῆρα ἐπιδημικῆς νόσου, ἤγουν, προέρχεται ἀπὸ γενικὰ αἴτια.

(*) Βλέπων τις τὸν τοῦ Μωϋσέως νόμον, καθ' ὃν διατάττεται ἡ εἰργασμένη γῆ νὰ μένῃ εἰς ἀνάπαυσιν κατὰ πᾶν ἕβδομον ἔτος· παρατηρῶν τὴν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰακὼβ ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ ἑπταετίαν συμβᾶσαν σιτοδείαν· προσέτι, τὴν κατὰ ἑπταετίαν περίπου συμβαίνουσαν ἐν Εὐρώπῃ σιτοδείαν· ! δὲν δύναται ἄραγε ὑποθέσαι, ὅτι καὶ ἡ φυτικὴ αὕτη γῆ, διατέλεῖ ὑπὸ νόμους τινὰς ἀγνώστους ἡμῖν, οἵτινες ἐπηρεάζουσιν εἰς τὴν εὐεξίαν ἢ κακεξίαν της; ! Δύναταί τις ἐνθεῖξαι ὅτι ἡ καλλιεργουμένη γῆ ἐπηρεάζεται μόνον ἐξωτερικῶς, οὐχὶ δὲ κ' ἐσωτερικῶς, οἷον, ἀπὸ τὴν ἐσωτερικήν της θερμότητα, ἀπὸ τὸν ἐν αὐτῇ μαγνητισμὸν καὶ ἠλεκτρισμόν, εἴτε, ἀπὸ τὰ εἰς τὰ σπλάγχνα της μεταλλεῖα καὶ ἠφαίστεια; Ὁ σοφὸς Οὐμβόλδε εἰς τὸ περίφημον Φυσικοθεωρητικὸν σύγγραμμά του « Κόσμος » ἐκφράζει πολλὰς ἀμφιβολίας εἰς τὸ περὶ γεωγνωσίας μέρος.

Β.

Ὅτι ἡ Ἀμπελίτις, εἴτε φθεῖραι, εἴτε μύκητες μικροσκοπικοὶ εἶναι, δίδει εἰς τὰ πάσχοντα φύλλα χρῶμα ἐρυθρόφαιον ἤτοι ἐρυθροκίτρινον, ὅμοιον μὲ τὴν τοῦ σιδήρου σκωρίαν, ἥτις φέρει τὴν σῆψιν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ σιδήρου, ὡς ἡ τῆς νόσου ταύτης σκωρία τὴν σῆψιν τῶν φύλλων καὶ τῆς σταφυλῆς. Καθὼς δὲ ὁ σίδηρος ἰόνει, ὡς κοινῶς λέγομεν, οὕτω καὶ τὰ φύλλα τῆς ἀμπέλου καταντοῦσιν ὡς ἰωμένα, συγκρινόμενα μὲ τὰ ὑγιῆ αὐτῆς πράσινα φύλλα, κ' ἐκ τούτου ὁ καρπὸς τῆς ἀμπέλου καθιστᾶται σεσηπὼς, ὀξυνὸς, καὶ ἀνίκανος νὰ ξηρανθῇ καλῶς, μὴν ἔχων τὴν ἀναγκαίαν σαχαρώδη καὶ ῥητινώδη ὕλην. Διαταῦτα, καθὼς πρὸς ἐξάλειψιν τῆς σκωρίας τοῦ σιδήρου μεταχειριζόμεθα τὸ ἔλαιον, οὕτω κατ' ἀναλογίαν, πρὸς ἐξάλειψιν τῆς φυτικῆς σκωρίας, ἐξ ἧς ἡ ἀμπελίτις νόσος, ἔχομεν μέγαν λόγον μεταχειρισθῆναι ταυτὸ μέσον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἵνα λάβωμεν ὅμοιον ἀποτέλεσμα.

Προστούτοις, ἐπειδὴ ἐξ ἄλλης γεωπονικῆς χρήσεως δεικνύεται ὅτι τὸ ἔλαιον εἶναι θερμαγωγὸν καὶ ἐνισχυντικὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὡριμάσεως τοῦ καρποῦ, κ' ἐπειδὴ ἡ νόσος αὕτη καταντᾷ εἰς ἀδυναμίαν τῆς ἀμπέλου τοῦ ὡριμᾶσαι τὸν καρπὸν, ἐκ τῶν φθειρῶν κατατρυχομένης, διατοῦτο, τὸ μέσον ἔχει λόγον πρὸς τὸν σκοπόν.

Μεταχειριζόμεθα δὲ τὴν σύγκρασιν τῆς ἀσφαλτώδους καὶ ῥητινώδους ῥευστῆς ὕλης μετὰ τοῦ ἐλαίου, πρὸς αὔξησιν τῆς θερμαντικῆς δυνάμεως, καὶ πρὸς ἀσφαλεστέραν τελείαν τε τοῦ μύκητος ἢ τῆς φθείρας ἐξάλειψιν, ὡς μεταχειριζόμεθα τὰ τοιαῦτα βαρύοσμα, πρὸς ὄλεθρον οἰκιακῶν ἐνοχλητικῶν ζωϋφίων. Τὴν σύμμιξιν δὲ τοῦ θείου μεταχειριζόμεθα διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, σιμὰ τούτου, πρὸς ἐντελεστέραν δι' αὐτοῦ ἀναπλήρωσιν τῆς ἀμπελίτιδος ὕλης.

Ἐὰν ἡ λεγομένη *Περσικὴ κόνις* τῆς ὁποίας τὴν ὠφέλιμον χρῆσιν εἰσήγαγον ἐν Ῥωσσίᾳ οἱ Γεωργιανοὶ ἔμποροι κατὰ τῶν ἐνοχλητικῶν οἰκιακῶν ζωϋφίων καὶ μυιῶν, ἦτον εὐαπόκτητος καὶ εὔωνος, ἤθελα συμβουλεύσει τὴν μίξιν ποσοῦ τινὸς ἐκ ταύτης μετὰ τοῦ ἐλαίου καὶ τῆς νάφθας, καὶ τότε τὸ κατὰ τῆς Ἀμπελίτιδος ἄκος ἤθελεν εἶσθαι δραστηριώτερον.

III.

Ἱστορικαί τινες γνώσεις περὶ τῆς Ἀμπελίτιδος.

Αἱ φυτικαὶ νόσοι ὑπῆρχον πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, σχεδὸν αἱ αὐταὶ ὡς κατὰ τὰς τελευταίας νδη ἐποχάς· ἀληθεῖς μάστιγες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διὰ σκοποὺς μυστηριώδεις τοῦ Ὑπερτάτου Οντος, ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν προερχόμεναι. Δὲν ὑπῆρξαν, οὔτε ὑπάρχουσιν, οὐδὲ θὰ ὑπάρξουσι ποτὲ διαρκεῖς καὶ παγκόσμιοι, ὡς ἐκ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως δῆλον, ἐν ᾗ τὸ τρίτον μόνον μέρος τῆς γῆς ἀπειλεῖται,

Ἡ ἐνεστῶσα τῆς συγκοινωνίας εὐκολία, ἡ διὰ τοῦτόπου καὶ ἀτμοῦ ἄμεσος καὶ ἐν ἀκαρεῖ, οὕτως εἰπεῖν, κοινοποίησις τῶν ἀπωτάτων συμβάντων, καθιστᾷ ἤδη ἐπαισθητότερα τὰ δυσάρεστα ταῦτα γινόμενα, ἐνῷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν ἐγχωρίως μόνον ἢ μετὰ χρόνον πολὺν γνωστά.

Ἡ ἀσθένεια τῆς ἀμπέλου ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας πρὸ εἴκοσιν αἰώνων τοὐλάχιστον. Ἐὰν τὰ αἴτια καὶ συμπτώματα τῆς ἀσθενείας δὲν μᾶς ἔγιναν παρ' αὐτῶν γνωστὰ, ἀπολεσθέντων πιθανώτατον τῶν ἐπὶ τούτῳ συγγραμμάτων καὶ συνταγῶν, ἡ ὕπαρξις ὅμως τῆς Ἀμπελίτιδος νόσου καὶ τὸ πρὸς θεραπείαν της μέσον, μᾶς γίνεται γνωστὸν ἀπὸ τὸν θαυμαστὸν Γεωγράφον Ἕλληνα, ἐξ οὗ ἐχειραγωγήθην καὶ ἠρύσθην τὸ προτεινόμενον θεραπευτικὸν μέσον.

Ἰδοὺ αὐτολεξεὶ τί γράφει ὁ Γεωγράφος· « Ἐν δὲ » τῇ χώρᾳ τῶν Ἀπολλωνιατῶν καλεῖται τι Νυμ» φαῖον· πέτρα δ' ἐστὶ πῦρ ἀναδιδοῦσα· ὑπ' αὐτῇ δὲ » κρῆναι ῥέουσι χλιαροῦ καὶ ἀσφάλτου, τηκομένης, » ὡς εἰκὸς, τῆς βώλου τῆς ἀσφαλτίτιδος· μέταλ» λον δ' αὐτῆς ἐστὶ πλησίον ἐπὶ λόφου· τὸ δὲ ἐκ» τμηθὲν ἐκπληροῦται πάλιν τῷ χρόνῳ, τῆς ἐγχων» νυμένης εἰς τὰ ὀρύγματα γῆς μεταβαλλούσης εἰς » ἄσφαλτον, ὡς φησὶ Ποσειδώνιος. Λέγει δ' ἐκεῖνος » καὶ τὴν ἀμπελίτιν γῆν ἀσφαλτώδη, τὴν ἐν Σε» λευκίᾳ τῇ Περίᾳ μεταλλευομένην, *ἄκος τῆς φθει» ριώσης ἀμπέλου. Χριοθεῖσα γὰρ μετ' ἐλαίου,* » *φθείρειν τὸ θηρίον,* (*) *πρὶν ἐπὶ τοὺς βλαστοὺς* » *ἀπὸ τῆς ῥίζης ἀναβῆναι.* Τοιαύτην δ' εὑρεθῆναι » καὶ ἐν Ῥόδῳ, πρυτανεύοντος αὐτοῦ, πλείονος δ' ἐ» λαίου δεῖσθαι.» Ὅρα Στράβωνος Γεωγραφίαν Βιβλ. Ζ'. Ἰλλυρὶς §. 9. σελ. 39—40. Ἔκδ. Κοραῆ.

Ἐὰν, ὡς πέποιθα, τὸ προτεινόμενον θεραπευτικὸν κατὰ τῆς Ἀμπελίτιδος, ἐπιτύχῃ τοῦ πρὸς ἐξάλειψιν τῆς νόσου σκοποῦ, δι' ὃν πολλαὶ Κυβερνήσεις ἔθεντο ἀμοιβὰς εἰς τὸν εὑρέτην, ἡ τιμὴ ὀφείλεται εἰς τοὺς ἀρχαίους ἡμῶν προγόνους. Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη θὰ δροσισει ἐκ νέου τὴν μνήμην της, ἀναμιμνησκομένη, ὅτι ἔλαβε τὴν πηγὴν πάσης γνώσεως, ἥτις ἔφερε τὸν λεγόμενον πολιτισμόν της, ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας

Δημοσιεύων τὸ μέσον θεραπείας τῆς Ἀμπελίτιδος νόσου, κ' ἐκθέτων τὰς περὶ αὐτῆς παρατηρήσεις καὶ συμπεράσματά μου, κύριον προτίθεμαι σκοπὸν, τὸ κοινὸν ὄφελος. Δὲν ἔχω ἀπαίτησιν φυσιολογικῶν ἐξιδιασμένων γνώσεων, οὐδ' εἶμαι βοτανιστὴς οὐδ' ἀγρονόμος ἐξ ἐπαγγέλματος. Διατοῦτο, προλαμβάνω ζητῶν συγγνώμην, κυρίως, παρὰ τῶν ἰδίως ἀσχολουμένων ἐπιστημόνων, ὡς πρὸς τὴν τῶν ἐπιστημονικῶν ὅρων ἀκρίβειαν.

(*) Ὁ Στράβων μεταχειρίζεται τὴν λέξιν θ η ρ ί ο ν κατὰ τὴν κοινὴν ἔκφρασιν, μὴ διαπραγματευόμενος ἐπιστημονικῶς περὶ τῆς νόσου, ἀλλ' ἐμπαρόδῳ. Δὲν πρέπει, λοιπὸν, νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι διὰ τῆς λέξεως θηρίου νοεῖ τὸν κάνθαρον ἢ τὸν κοινῶς λεγόμενον σ έ ρ α κ α, ἀλλὰ τὸ μικροσκοπικὸν ἔντομον τὸ ἐπάγον τὴν φθειρίασιν τῆς Ἀμπελίτιδος. Πολὺ δὲ μᾶλλον διότι ὁ κάνθαρος γηράσκει, οὕτως εἰπεῖν τὴν ῥίζαν, καὶ παράγει ὀλίγον ἡ ἄμπελος, ἀλλὰ δὲν ἐπιφέρει νόσον.

Τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ θεραπευτικοῦ μέσου τῆς Ἀμπελίτιδος ἔκαμα κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1853, κ' ἔκτοτε ἀνέφερα τὸν συγγραφέα ἐξ οὗ ἠρύσθην αὐτὴν εἰς τοὺς φίλους μου. Ἡ ἐξαιτίας τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματός μου δειλία πρὸς τὴν δημοσιότητα· οἱ πολιτικοὶ περισπασμοὶ οἱ ἐνασχολοῦντες ἁπάντων τὰ πνεύματα, καὶ ἰδίως ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες, εἰς τὸ Ἀνατολικὸν διαφιλονεικούμενον ἤδη ζήτημα, *ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ πολὺ τῶν ζημιῶν τοῦ πολέμου ἐπέπεσε καὶ μένει ἐφ' ἡμῶν*, ἔχομεν προπάντων, καὶ ἄμεσον καὶ δίκαιον συμφέρον· ἔτι δὲ, ἡ ἐλπὶς παύσεως τῆς νόσου, εἴτε συντόμου εὑρέσεως τῆς θεραπείας της διά τινος ἄλλου καταλληλοτέρου μέσου· ἅπαντα ταῦτα, λέγω, ἐπενήργησαν εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κατὰ τῆς διαρκούσης νόσου τῶν ἀμπέλων προτεινομένου θεραπευτικοῦ.

Τὸ εἰρημένον θεραπευτικὸν μέσον συστήνω μὲ πεποίθησιν, κ' εὔχομαι νὰ βληθῇ προσεχῶς εἰς ἐκτέλεσιν διότι ἀκίνδυνον, εὐχερὲς, μικροδάπανον, καὶ ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω, λογικῶς ἁρμόδιον καὶ κατάλληλον.

Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, τὸν Αὔγουστον 1851.

Ν. ΚΟΡΕΣΙΟΣ.

ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΙΣ

ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ,

διὰ τὸ ἔτος 1854—1855.

—o—

Τῇ 3 Ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρᾳ 11 π. μ, ἐγένετο ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἡ ἐγκαθίδρυσις τῶν νέων αὐτοῦ ἀρχῶν διὰ τὸ ἑπόμενον σχολαστικὸν ἔτος.

Ὁ πρώην πρύτανις Κ. Ν. Κωστῆς, ἐξέθεσε τὴν κατὰ τὸ ἔτος τῆς πρυτανείας αὐτοῦ κατάστασιν τοῦ ἀνωτάτου ἐκείνου ἐκπαιδευτικοῦ καταστήματος, διὰ τοῦ ἀκολούθου λόγου·

Ἐμφανιζόμενος σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν ἵνα δώσω λόγον τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος πράξεων τῆς Πρυτανείας μου, καὶ ἐκθέσω τὰ κυριώτερα τοῦ Πανεπιστημίου γεγονότα, λυποῦμαι ὅτι δὲν ἔχω νὰ ἀναγγείλω ὑμῖν τοσαύτην αὐτοῦ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ κατά τε τὸ διδακτικὸν καὶ τὸ ὑλικὸν μέρος ἐπίδοσιν, ὁποίαν ἴσως περιμένετε εἰδισμένοι ἀπὸ τῶν παρελθόντων ἀκαδημαϊκῶν ἐτῶν, δηλουμένην ἀπὸ τῆς καθέδρας ταύτης ὑπὸ τῶν προκατόχων μου. Εἰς

οὐδένα βέβαια θέλει φανῆ τοῦτο παράδοξον, ἀναλογιζόμενον τὰ σοβαρὰ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν συμβεβηκότα, ἅτινα ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπενεργήσωσιν ἐπιβλαβῶς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτου τούτου διδακτηρίου τῆς Ἑλλάδος.

Κρίνων σκόπιμον νὰ γνωρίζῃ ὁ Πρύτανις αὐτοπροσώπως ἕκαστον τῶν ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν καὶ νὰ δίδῃ εἰς αὐτοὺς εἰσερχομένους εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὰς προσηκούσας παραινέσεις καὶ ὁδηγίας, ἐρρόντισα ἐξ ἀρχῆς τοῦ λήγοντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους νὰ παρευρίσκωμαι εἰς τὴν ἐγγραφὴν καὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν εἰσιτηρίων, βεβαιούμενος περὶ τῆς ἐγκαίρου καὶ πραγματικῆς ἐμφανίσεως τῶν φοιτητῶν, λέγω δὲ πραγματικῆς διότι παρετηρήθη ὅτι εὐάριθμοι τινες τούτων, ἐνόμισαν ὅτι ἤρκει νὰ πέμψωσι τὰ εἰσιτήρια ἐκ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς αὐτῶν πρὸς ἀνανέωσιν. Ὅπως δὲ μὴ ἀπέχωνται κατὰ τὸ δοκοῦν οἱ τοῦ Πανεπιστημίου φοιτηταὶ καὶ διακόπτωσι τὴν σειρὰν τῶν σπουδῶν αὐτῶν, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν τε καθηγητῶν καὶ αὐτῶν πολλάκις τῶν γονέων ἢ ἐπιτρόπων, ἐζήτησα παρὰ τῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ἵνα μὴ δίδηται εἰς τὸ ἑξῆς ἄδεια ἀναχωρήσεως εἰς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου ἄνευ τῆς ἐγκρίσεώς τῆς Πρυτανείας ἐπὶ δικαιολογημένῃ αἰτήσει ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ καὶ βιβλίον διπλότυπον κατετέθη ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Πανεπιστημίου, ἵνα ἐγγράφωνται εἰς αὐτὸ οἱ ἀναχωροῦντες καὶ οἱ ἐπανερχόμενοι μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀδείας αὐτῶν.

Ἐπὶ τῆς πρυτανείας τοῦ προκατόχου μου κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην ἔκθεσιν ἐφοίτων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 590 μαθηταί, ἐπὶ δὲ τῆς ἐμῆς. ἀνενέωσαν μὲν τὰ εἰσιτήρια 447 τῶν λοιπῶν μὴ ἐμφανισθέντων, ἐνεγράφησαν δὲ νέοι 196, ἐξ ὧν εἰς μὲν τὴν θεολογικὴν σχολὴν 9, εἰς δὲ τὴν νομικὴν 76, εἰς τὴν ἰατρικὴν 74, εἰς τὴν φιλοσοφικὴν 21 καὶ εἰς τὸ φαρμακευτικὸν σχολεῖον 16· ὥστε πάντες οἱ τοῦ Πανεπιστημίου φοιτηταὶ παλαιοί τε καὶ νέοι συμποσοῦνται εἰς τοὺς 643. Ἐκ τούτων πάντων 20 μὲν ἐφοίτων εἰς τὴν θεολογικὴν, 190 εἰς τὴν νομικὴν, 317 εἰς τὴν ἰατρικὴν, 74 εἰς τὴν φιλοσοφικὴν καὶ 42 εἰς τὸ φαρμακευτικὸν σχολεῖον. Ἐκ δὲ τῶν 196 τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐγγραφέντων νέων φοιτητῶν, 120 ἔφεραν ἀπολυτήρια τῶν τοῦ κράτους Γυμνασίων καὶ ἐκ μὲν τῶν ἐν Ἀθήναις Β'. Γυμνασίων προσῆλθον 90, ἐκ δὲ τοῦ τῆς Ναυπλίας 32, ἐκ τοῦ τῆς Σύρου 8, ἐκ τοῦ τῶν Πατρῶν 4, ἐκ τοῦ τῆς Λαμίας 1 καὶ ἐκ τῆς Ριζαρείου σχολῆς 4· τεσσαράκοντα δὲ καὶ τέσσαρες ἐνεγράφησαν ἐγκρίσει τῆς ἐξεταστικῆς τῶν ἀλλοδαπῶν ἐπιτροπῆς, 16 δὲ κατεγράφησαν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολείου, ἐγκρίσει τῶν συγκροτούντων αὐτὸ καθηγητῶν. Ἐκ τοῦ συνόλου δὲ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος φοιτησάντων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἠριθμουμένων ὡς εἴρηται εἰς 643, οἱ μὲν 341 ὡρμῶντο ἀπὸ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος οἱ δὲ 302 ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς.

Ὡς ἀλάνθαστον δὲ τεκμήριον τῶν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος προόδων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀναφέρω καὶ τοὺς κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος προελθόντας ἐξ αὐτοῦ καρποὺς, ἐκ τῶν διαφόρων σχολῶν. Οὗτοι δὲ κατὰ τὰ νενομισμένα ἐξετασθέντες ἠξιώθησαν ἀκαδημαϊκοῦ διπλώματος φοιτηταί 47· καὶ ἐκ μὲν τῆς ἰατρικῆς σχολῆς ἐξῆλθον οἱ ἑξῆς 20 διδάκτορες.

Νικόλαος Βαρούχας καὶ Δευκαλίων Βερνάρδος Κρῆτες.

Ἀντώνιος Βάσταις καὶ Μόσχος Μαζαράκης Κύθνιοι.

Εὐθύμιος Παππαπέτρου καὶ Παναγιώτης Παλλάδης Κυνουρεῖς.

Γεώργιος Θεοφιλᾶς καὶ Ζήσης Κώνστας Χαλκιδεῖς.

Ἠλίας Ἠλιάδης Ἀργεῖος.

Σπυρίδων Κρήτης Λεβαδεύς.

Ἀναστάσιος Κολοβὸς ἐξ Ἠπείρου.

Ἀθανάσιος Σκανδαλίδης ἐκ Θεσσαλίας.

Δημήτριος Μερλόπουλος ἐκ Μεσσηνίας.

Φώτης Διγενὴς Κερκυραῖος.

Κωνσταντῖνος Ξύδης Σπαρτιάτης.

Ἀναστάσιος Ζίνης ἐξ Ἰωαννίνων.

Δημήτριος Κόνσολος Θηβαῖος.

Ἰωάννης Μάνεσης ἐκ Τριπόλεως.

Ξενοφῶν Λογοθέτης Ἐλευσίνιος.

Χρῆστος Κιμπουρόπουλος ἐκ Ναυπλίας.

Ἐκ δὲ τῆς Νομικῆς, 7 μὲν διδάκτορες τρεῖς δὲ τελειοδίδακτοι, οἱ ἑξῆς·

Γεώργιος Φιλιππίδης καὶ Περικλῆς Πετράκης Ἀθηναῖοι.

Πέτρος Παππᾶ Πέτρου Κυνουρεῖς.

Νικόλαος Δελιγιάννης ἐκ Καρυταίνης.

Θεμιστοκλῆς Ἰατροῦ ἐκ Ναυπλίας.

Κωνσταντῖνος Μαυριόπουλος ἐκ Πατρῶν.

Τελειοδίδακτοι.

Λάμπρος Βασιλᾶς ἐκ Πύργου.

Ἀλέξανδρος Μανσόλας ἐκ Θεσσαλίας.

Διονύσιος Ζούκας ἐκ Πατρῶν.

Ἑλληνοδιδάσκαλοι δ' ἐξητάσθησαν παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένης ἐπιτροπῆς καὶ ἔλαβον τὸ πτυχίον τοῦ Ἑλληνοδιδασκάλου πέντε·

Ἀθανάσιος Α. Βασιλείου ἐκ Κυνουρίας.

Λουκᾶς Χριστοδούλου ἐξ Ἀταλάντης.

Βασίλειος Ἀσπέρης Κυμαῖος.

Νικόλαος Ἀποστολίδης ἐκ Καρυστίας.

Ἐμμανουὴλ Ξεπτερᾶς ἐκ Λέσβου.

Φαρμακοποιοὶ δ' ἐξετασθέντες ἔλαβον τὸ τοῦ Φαρμακοποιοῦ πτυχίον 11, οἱ ἑξῆς·

Δημήτριος Θεοφιλόπουλος καὶ Γρηγόριος Θαλασσινός ἐκ Βυτίνης.

Ἐμμανουὴλ Ν. Ξανθός. Ἐμμανουὴλ Ι. Ξανθός καὶ Δημήτριος Σούρμπας Ὑδραῖοι.

Ἀριστείδης Βουσάκης Μεγαρεύς.

Μιχαὴλ Παππαθανασόπουλος ἐκ Κυνουρίας.

Γεώργιος Καλλιστρόπουλος ἐξ Αἰγίου.

Ἀριστείδης Κοκάριψας Θηβαῖος.

Δημήτριος Καραμάνος ἐκ Λεωνιδίου.

Παναγιώτης Τριανταφυλλίδης ἐκ Μαντινείας.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν τοῦ Πανεπιστημίου νέων καρπῶν.

Οἱ δ' ἐν αὐτῷ ὑπότροφοι πάντες ἀριθμοῦνται 22, ἐξ ὧν οἱ 8 εἰσὶ τῆς Κυβερνήσεως, 4 οἱ τῆς φιλογενοῦς οἰκογενείας τῶν Ἰωνιδῶν, 6 ἄλλοι ἐκ τῶν διαφόρων κληροδοτημάτων, 2 τοῦ ἀειμνήστου Μαυροκορδάτου καὶ δύω ἄλλοι τῆς ἐν Τήνῳ ἱερᾶς μονῆς τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἐκ τούτων, τῶν ὑποτρόφων, εἷς μὲν σπουδάζει τὴν θεολογίαν, ἕτερος τὰ φυσικομαθηματικὰ, 11 τὴν φιλολογίαν, 4 τὴν νομικὴν καὶ 5 τὴν ἰατρικήν.

Περατωθείσης δὲ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τῆς Β' περιόδου τῶν ὑποτρόφων τῶν Ἰωνιδῶν, ἐξελέχθησαν διαγωνισθέντες νέοι ὑπότροφοι διὰ τὴν τρίτην τετραετῆ περίοδον οἱ ἑξῆς τέσσαρες φοιτηταί·

Λεωνίδας Ῥάνδος ἐξ Ἠπείρου διὰ τὴν σπουδὴν τῆς θεολογίας.

Πέτρος Πολυκράτης ἐκ Βυζαντίου διὰ τὰ φυσικομαθηματικά.

Ἐμμανουὴλ Καραϊαννόπουλος ἐκ Λέρου καὶ

Μελέτιος Μιλιχιάδης Καισαρεὺς διὰ τὴν φιλολογίαν.

Ἐκ δὲ τῶν πρὸς βράβευσιν τῶν διδακτικῶν συγγραμμάτων ὡρισμένου κεφαλαίου παρὰ τῆς ῥηθείσης φιλομούσου οἰκογενείας, ἔλαβον ἐπὶ προτάσει τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου καὶ ἐγκρίσει τῆς εἰρημένης οἰκογενείας ἀνὰ 500, δρ. οἱ καθηγηταὶ τῆς χειρουργικῆς, τῆς εἰδικῆς Παθολογίας καὶ τῆς Φαρμακολογίας, εἰς ἔκδοσιν τῶν τὰ παρ' αὐτῶν φιλοπονηθέντων συγγραμμάτων.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγένετο τὸ ὑπὸ τοῦ φιλογενοῦς καὶ φιλομούσου κυρίου Ἀμβροσίου Σ. Ῥάλλη βραβευόμενον ποιητικὸν διαγώνισμα πρὸς, ὃ ἐπέμφθησαν 12 ποιήματα, ἡ δ' ἐπὶ τούτῳ ἐκλεχθεῖσα παρὰ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου ἐπιτροπὴ, συγκειμένη ἐξ ἐμοῦ ὡς Πρυτάνεως, καὶ ἐκ τῶν καθηγητῶν Κ. Κ. Φιλίππου Ἰωάννου, Κωνσταντίνου Παππαρηγοπούλου, Στεφάνου Κουμανούδη καὶ Ἀλεξάνδρου Ῥαγκαβῆ, ὅστις ἦν καὶ ὁ εἰσηγητὴς, ἐξετάσασα ἐπιμελῶς τὰ προσαχθέντα ποιήματα, καὶ συσκεφθεῖσα προσηκόντως ἀπένειμεν εἰς τὸν ποιητὴν τῆς τῶν *ὡρῶν ἀγορᾶς* Κ. Ζαλακώσταν τὸν στέφανον ἀξίων ἐπαίνων, εἰς δὲ τὸν τοῦ *ἀπάτριδος* Κ. Θεόδωρον Ὀρφανίδην τὴν δάφνην σὺν τῷ χιλιοδράχμῳ γέρατι.

Μεταβαίνων ἤδη εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Πανεπιστημίου ἀναγγέλλω ὑμῖν ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας τῆς Πρυτανείας μου ἡμέρας ἐγένοντο αἱ ἑξῆς μεταβολαί· Οἱ ἀξιότιμοι ἔκτακτοι καθηγηταὶ Κ. Κ. Στέφ. Κουμανούδης καὶ Θεόδ. Ὀρφανίδης προεβιβάσθησαν εἰς τακτικοὺς, καὶ ὁ ἐπίτιμος καθηγητὴς Κ. Ἰωάν. Παππαδάκης προεβιβάσθη εἰς τακτικόν. Συγκατηριθμήθη δὲ καὶ αὖθις πάλιν εἰς τὴν χορείαν τῶν καθηγητῶν τῆς Νομικῆς σχολῆς ὁ ἀξιότιμος Κύριος Π. Καλλιγᾶς, διορισθεὶς ἐπίτιμος καθηγητὴς τῆς Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας. Διωρίσθησαν προσέτι μετὰ τὴν νενομισμένην δοκιμασίαν ὑφηγηταὶ οἱ Κ. Κ. Βασίλειος Δάκων, τῆς πειραματικῆς φυσικῆς, καὶ ὁ Γεώργιος Παπασλιώτης τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Αἱ πρὸ ἱκανοῦ χρόνου ἀναφυεῖσαι, ὡς μὴ ὤφελε, δυσκολίαι, ἐξ ὧν αἱ τακτικαὶ τοῦ ἀστεροσκοπείου ἐργασίαι διεκωλύοντο ἐξωμαλύνθησαν ἤδη, ὁ δὲ ἀξιότιμος διευθυντὴς αὐτοῦ Κ. Βούρης ἀνέλαβε τὰ ἀστεροσκοπικὰ ἔργα, συνδυάζων αὐτὰ ἀνενοχλήτως πρὸς τὰ λοιπὰ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλικὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα. Πρὸς δὲ τῷ καθηγητῇ τούτῳ προσετέθη καὶ βοηθὸς ὁ καθηγητὴς Κ. Ἰωαν. Παππαδάκης, ὁ δὲ ὑφηγητὴς Κύριος Βασίλειος Δάκων ἔλαβε τὴν ἐντολὴν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἵνα ἐργάζηται ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ εἰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ Κ. Βούρη. Οὕτω τὸ ἀστεροσκοπεῖον ἤδη ἐτέθη εἰς πλήρη ἐπιστημονικὴν ἐνέργειαν, ὁποίαν ἀπαιτεῖ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προσδοκιῶν τῆς Β. Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἀξεπαίνου σκοποῦ τοῦ μεγαλοδώρου αὐτοῦ καθιδρυτοῦ Κ. Σίνα.

Μετὰ λύπης δὲ οὐ μικρᾶς ἀναφέρω τὴν ἀποχώρησιν ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου καθηγητοῦ ἀρχαίου καὶ πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἔθνους μοχθήσαντος. Ὁ σεβάσμιος Κ. Νεόφυτος Βάμβας ἐζήτησατο τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίας, ἕνεκα τῆς γεροντικῆς ἡλικίας καὶ ἀδυνάτου κράσεως. Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἐδέχθη τὴν παραίτησιν διατάξας νὰ ἀπονεμηθῇ αὐτῷ ἡ βασιλικὴ εὐαρέσκεια, καὶ νὰ ἐπιδαψιλευθῶσιν αὐτῷ προσεχῶς δείγματα τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς μεγάλας πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Τὰ ἀμφιθέατρα τῶν παραδόσεως περὶ ὧν εἶχεν ἀναφέρει ὁ προκάτοχός μου, πρὸ πολλοῦ ἀπεπερατώθησαν, ὥστε οἱ φοιτηταὶ ἀκροῶνται ἤδη τῶν ἐπιστημονικῶν παραδόσεων μετὰ πλειοτέρας ἀνέσεως ἐν μείζοσιν ἀκροατηρίοις, τὸ δὲ χημεῖον ὅπερ ἔκειτο πρότερον εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Πανεπιστημίου μεταφέρεται ἤδη εἰς δωμάτιον ἰσόπεδον τῇ γῇ.

Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας προσεκάλεσε τὸ Πρυτανεῖον νὰ ὑποβάλῃ προϋπολογισμὸν τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης εἰς τὴν διασκευὴν τῶν ὑπολειπομένων εἰσέτι δωματίων κατὰ τὴν δευτέραν πτέρυγα, ἅτινα καταρτισθέντα θέλουσι περιλάβει τὰ διάφορα Μουσεῖα, ἡ δὲ Πρυτανεία ἐνετείλατο τῷ ἀρχιτέκτονι ἵνα ἑτοιμάσῃ τὸν ζητούμενον πρὸς τὸν ῥηθέντα σκοπὸν προϋπολογισμὸν, ὅστις ὑποβάλλεται ὅσον οὔπω εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας· πεπείσμεθα δὲ ὅτι ὁ ἀγαθὸς καὶ μουσοτραφὴς ὑπουργὸς, ὁ νῦν διευθύνων τὰ τῆς Παιδείας Κ. Γ. Ψύλλας, θέλει ἐνεργήσει φιλοτιμότερον πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἰς πορισμὸν τῆς ἀναγκαίας εἰς ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς καὶ διασκευῆς τοῦ Πανεπιστημίου δαπάνης

Τὸ ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὲρ τῶν ἀοιδίμων εὐεργετῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑορτὴν πῶν τριῶν ἱεραρχῶν τελούμενον ἐτησίως μνημόσυνον ἐτελέσθη καὶ τοῦτο τὸ ἔτος μεθ' ὅλης τῆς ἀξιοπρεπείας, ἱερουργοῦν-

τος ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγ. Εἰρήνης τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν Κ. Μισαὴλ Ἀποστολίδου, ὅστις ἐξεφώνησε καὶ λόγον λίαν ἐμβριθῆ καὶ ἁρμόδιον εἰς τὴν ἐπίσημον ταύτην ἀκαδημαϊκὴν τελετήν.

Ἡ ἑορτὴ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ ἀνωτάτου τούτου διδακτηρίου τελουμένη κατὰ τὴν 20 Μαΐου ἡμέραν τῶν γενεθλίων καὶ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Σ. ἡμῶν Ἄνακτος, ἐπανηγυρίσθη καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος μετὰ τῆς προσηκούσης λαμπρότητος, ἐκφωνήσαντος κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου Κ. Πέτρου Παπαρρηγοπούλου, λόγον εὐφραδῆ ἐν ᾧ ἐξέθηκε τὸν βίον τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. Καθ' ὅλας δὲ τὰς ἀκαδημαϊκὰς τελετὰς διετηρήθη τάξις καὶ εὐκοσμία φιλοτιμηθέντων αὐτῶν τῶν ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν εἰς τὴν ἀκριβῆ τήρησιν αὐτῶν καὶ τὴν φιλόφρονα ὑποδοχὴν τῶν προσκεκλημένων.

Περὶ τῶν ἐπιδίκων τοῦ Πανεπιστημίου ὑποθέσεων λυποῦμαι ὅτι δὲν δύνομαι νὰ ἀναγγείλω τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῶν· ἀλλ' ὀφείλω νὰ ἐκφράσω ἐνταῦθα καὶ πανδήμως ἐξ ὀνόματος τοῦ Πανεπιστημίου τὰς εὐχαριστίας πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους δικηγόρους Κ. Κ. Ἰωάννην Πέτρου ἐν Λαμίᾳ, Παυσανίαν Χοϊδὰν ἐν Πάτραις, Γ. Στεφόπουλον ἐν Ναυπλίᾳ καὶ Α. Κιάπε ἐνταῦθα, οἵτινες μετ' ἀκραιφνοῦς ζήλου καὶ διακεκριμένης ἱκανότητος ὑπερασπίζουσιν αὐτὰς ἐνώπιον τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων, ἐπιμελούμενοι αὐτῶν ὡς περὶ ἰδίων ὑποθέσεων. Ἀπονέμομεν ἐπίσης χάριτας εἰς τὸν Κ. Ἀρ. Παλαιολόγον ὅτις μετὰ ζήλου καὶ ἱκανότητος ὑπερασπίζετο τὰς ὑποθέσεις τοῦ Πανεπιστημίου τούτου δὲ διορισθέντος εἰσαγγελέως τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν, κατεστήσαμεν ἀντ' αὐτοῦ δικηγόρον τὸν Ἀριστείδη Κιάπε. Ὁ ἐν Ναυπλίᾳ δικηγόρος Κ. Στεφόπουλος δι' ἐγγράφου αὐτοῦ προσφέρει εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὰς ἐκ τῶν δικηγορικῶν κόπων ὀφειλομένας αὐτῷ παρὰ τοῦ Πανεπιστηρίου χρηματικὰς ἀμοιβάς, διὸ καὶ ἐκφράζωμεν αὐτῷ δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας τοῦ Πανεπισημίου.

Οἱ προϋπολογισμοὶ τῶν τε σχολῶν καὶ τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος 1855 συνταχθέντες καθυπεβλήθησαν ὑπὸ τῆς Πρυτανείας εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Τὸ δὲ πρόγραμμα τῶν Πανεπιστημιακῶν μαθημάτων διὰ τὸ χειμερινὸν ἐξάμηνον, ἐγκαίρως ἐκδοθέν, προσκαλεῖ τὴν φιλόμουσον νεολαίαν, εἰς τὸ ἀνοιγόμενον αὐτῇ νέον στάδιον τῶν διανοητικῶν ἀγώνων.

Καὶ τοῦτο τὸ ἔτος οὐδόλως ἐδείχθη παντάπασιν ἄγονον δωρημάτων πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, μ' ὅλην τὴν δεινότητα τῶν περιστάσεων. Κατετάχθησαν εἰς τοὺς εὐεργέτας τοῦ Πανεπιστημίου ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Νικόλαος Βασιλείου Μακρῆς ἐξ Ἰωαννίνων, τῆς πόλεως ἐξ ἧς ὡρμῶντο οἱ πλεῖστοι καὶ γενναιοφρονέστεροι τῆς πατρίδος εὐεργέται· ὁ ἀνὴρ οὗτος, ἔμπορος ἐν Πραϊλάβῳ, καὶ αὐτόθι τελευτήσας τὴν 3 Ἰαννουαρίου 1854, κατέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διαθήκην κληροδότημα ἀναφαίρετον συνιστάμενον εἰς 8 μαγαζεῖα κείμενα παρὰ τὸν λιμένα τῆς ῥηθείσης πόλεως, καὶ ἐκμισθούμενα καθ' ἃ γράφει ὁ ἐκεῖ Ἑλλ. ὑποπρόξενος Κ. Γ. Φρεαρίτης εἰς τακτικὰς περιστάσεις τοῦ ἐμπορίου ἀπὸ 900-1000 εἰκοσαρίων κατ' ἔτος, ἤτοι δρ. 5000.

Τὸ εἰσόδημα τοῦτο θέλει λαμβάνει τὸ Πανεπιστήμιον ἅμα λήξωσιν αἱ προθεσμίαι, καθ' ἃς ὁ διαθέτης ὥρισε νὰ ἐκπληρωθῶσιν ἄλλοι τινὲς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ὅροι· ἐκάλεσε δὲ ἡ Πρυτανεία δεόντως πρὸς τὸ ἀξιόλογον τοῦτο κληροδότημα τὴν προσοχὴν τοῦ ὑποπροξένου Κ. Φρεαρίτου, ὅστις καὶ οἰκοθεν ἔλαβε πᾶσαν τὴν περὶ τούτου πρόνοιαν. Καὶ ἑτέρου εὐεργέτου τοῦ Πανεπιστημίου τ' ὄνομα μετ' εὐφημίας ἀναφέρω ἐνταῦθα· οὗτος εἶναι ὁ ἐκ Τριπόλεως Ἰωάν. Κατριμάζης, σκυτοτόμος τὸ ἐπάγγελμα, ὅστις ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν περιουσίαν αὐτοῦ συνισταμένην εἰς οἰκίαν καὶ διάφορα τῆς τέχνης πράγματα. Ἡ δὲ προσφορὰ αὕτη ἀναβαίνει εἰς 15000 περίπου δραχμῶν. Τὸ κληροδότημα τοῦτο ἐδέχθημεν μὲ τὸ *εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς* κατ' ἀπόφασιν τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου· ἐδημοπρατήσαμεν δὲ κατὰ συνένεσιν αὐτῆς, τὰ διάφορα πράγματα τοῦ μακαρίτου κληροδότου συνιστάμενα εἰς ρίσκους (μπαοῦλα) καὶ ἄλλα εἴδη ὑλικοῦ, καὶ εἰσεπράξαμεν δραχ. 1978 καὶ 20 λεπ. ἐξ ὧν ἀφαιρεθείσης τῆς γενομένης δαπάνης ἔμεινον δρ. 1792 καὶ 35 λ. Τὸ κληροδότημα δὲ τοῦτο φέρει καὶ βάρη τὰ ἑξῆς, δρ. 3300 ὀφειλομένας διὰ συμβολαίου εἰς τὸν Παναγιώτην Βουρλιώτην καὶ 2000 ὀφειλομένας ἐπίσης διὰ συμβολαίου εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ Παρασκευοῦλαν Καπλάνη, ἔτι δὲ καὶ διαφόρους ἄλλας μικρὰς ποσότητας ὀφειλομένας εἰς διαφόρους, μένει δὲ ἤδη εἰς τὸν διάδοχόν μου ἡ φροντὶς περὶ τῆς ἐκποιήσεως τῆς οἰκίας· ὥστε ἀποσβεσθέντων τῶν χρεῶν τὸ περίσσευμα νὰ κατατεθῇ εἰς τὴν τράπεζαν.

Ὁ φιλογενὴς ἀνὴρ Κ. Μιχαὴλ Τοσίτζας, οὗτινος τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως πρὸς τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα φιλάγαθα αὐτοῦ αἰσθήματα προσμαρτυρεῖ καὶ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον, ἐδωρήσατο νεωστὶ εἰς αὐτὸ μουμίαν καλῶς τετηρημένην, ἥτις ἐναπετέθη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας.

Ὁ δὲ ἀξιότιμος Ἀλέξανδρος Ἰωνίδης, οὗτινος ἡ οἰκογένεια κατέστη διὰ πολλῶν εὐεργετημάτων γνωστοτάτη ἐν Ἑλλάδι, προσέφερε ἀντίτυπον τοῦ ἀξιολόγου συγγράμματος τῆς *Ἑλληνικῆς ἀνθολογίας* τοῦ Sibthorpe· ἔτι δὲ καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ Digby Wyatt περὶ τῶν τεχνῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου συγγράμματος ἔπεμψε δύο ἀντίτυπα, ἓν μὲν διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Πανεπιστημίου ἕτερον δὲ διὰ τὴν τοῦ Πολυτεχνείου.

Ἐν δὲ τῇ ἐπισυναπτομένῃ καταγραφῇ καταλέγονται καὶ ὅσα βιβλία παρὰ διαφόρων ἀνδρῶν λογίων καὶ φίλων τῆς προόδου τῆς Ἑλλάδος ἐδωρήθησαν τῇ τε δημοσίᾳ καὶ τῇ τοῦ Πανεπιστημίου βιβλιοθήκῃ. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ Πρυτανεία τοῦ Πανεπιστημίου ἐκπληροῦσα καθῆκον δικαιοσύνης ἀναφέρει μετ' εὐφημίας τὰ ὀνόματα τῶν ὁπωσδήποτε ὠφελούντων αὐτὸ φιλογενῶν καὶ φιλελλήνων ἀνδρῶν, δὲν δύναται νὰ μὴ φέρῃ εἰς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ καὶ καταγγείλῃ μὲ λύπην ἐνώπιον τοῦ μεγίστου τούτου δικαστηρίου τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, καὶ τὰς μηχανορραφίας ἀνθρώπων τινῶν καταβαλόντων πᾶσαν σπουδὴν ὅπως ματαιώσωσιν ἢ κολοβώσωσι τὰς τοιαύτας κοινωφελεῖς πράξεις, καὶ ἐμβάλωσι τὸ Πανεπιστήμιον εἰς ἀτελευτήτους δικαστικὰς διενέξεις. Τοῦτο συνέβη εἰς τὸ κληροδότημα τοῦ μακαρίτου Ἰωάν. Μεϊδανοπούλου, οὗτινος οἱ κληρονόμοι κατεπολέμησαν ἐν τοῖς δικαστηρίοις τὴν διαθήκην ἕως οὗ τέλος κατώρθωσαν τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς καὶ ἀπεστέρησαν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς μικρᾶς τοῦ διαθέτου πρὸς αὐτὸ δωρεᾶς. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει ἤδη εἰς τὸ κληροδότημα τῆς Ἑλένης Κολοκυθᾶ, ζητούντων τῶν κληρονόμων αὐτῆς διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ, νὰ κηρύξωσιν ἄκυρον τὴν διαθήκην, καὶ προσέτι εἰς πολλὰ ἄλλα ἐπίδικα κληροδοτήματα.

Ἐκ δὲ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Θεοδώρου Ῥάκου συνισταμένου εἰς φρ. 18000, περὶ οὗ ἀνέφερε πέρυσιν ὁ προκάτοχός μου, εἰσεπράχθησαν φιλοτίμῳ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἀξιοτίμου καὶ φιλογενοῦς Κ. Α. Ζ. Τζητζήνια Ἑλλ. προξένου ἐν Μασσαλίᾳ φρ. 16,156,72|00 ἤτοι δραχ. 17,883, 6|00, καὶ κατετέθησαν εἰς τὴν τράπεζαν δαπανηθέντων τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν σημειωσιν τοῦ Κ. Προξένου εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀποστολὴν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ μακαρίτου διαθέτου, καὶ εἰς διαβιβασιν τῶν ῥηθέντων χρημάτων.

Τῶν δ' ἀκαδημαϊκῶν ἀρχαιρεσιῶν γενομένων κατὰ τοὺς νόμους, προετάθησαν ὡς ὑποψήφιοι διὰ τὴν Πρυτανείαν οἱ Κ. Κ. Κ Κοντογόνης, Κ. Ἀσώπιος καὶ Θ. Μανούσης ἐξ ὧν ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Ἄναξ, ἐκύρωσεν ὡς πρύτανιν διὰ τὸ ἤδη ἀρξάμενον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολογίας Κ. Κ. Κοντογόνην. Μετὰ δὲ τὴν βασιλικὴν κύρωσιν τοῦ Πρυτάνεως προσεκάλεσα τὰς τοῦ Πανεπιστημίου σχολὰς ἕνα ἑκάστη αὐτῶν ἐκλέξῃ ἀνὰ δύο ὑποψηφίους διὰ τὰς κοσμητείας, καὶ ἡ μὲν νομικὴ σχολὴ ἐξελέξατο ὑποψηφίους τοὺς Κ. Κ. Γ. Ῥάλλην καὶ Ἰ. Σοῦτσον, ἡ δὲ φιλοσοφικὴ τοὺς Κ. Κ. Ξ. Λάνδερερ καὶ Βενθύλον, καὶ ἡ ἰατρικὴ τοὺς Κ. Κ. Α. Πάλλην καὶ Γ. Μακκᾶν, ἡ δὲ θεολογικὴ σχολὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ προβῇ εἰς ἐκλογὴν καθότι ἐκ τῶν τριῶν καθηγητῶν αὐτῆς, ὁ μὲν Κ. Θ. Φαρμακίδης ἀπεποιήθη τὴν κοσμητείαν ὁ δὲ Κ Δαμιανὸς Λιβεράτος ὡς ἔκτακτος καθηγητὴς δὲν δύναται νομίμως νὰ ἐκλεχθῇ εἰς ἀρχὴν τινα τοῦ Πανεπιστημίου, ὅθεν μένει αὐτοδικαίως οὕτως εἰπεῖν κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὁ καὶ πρώην τοιοῦτος καὶ νῦν Πρύτανις Κ. Κοντογόνης. Ἐκ δὲ τῶν ὑποψηφίων τῶν λοιπῶν σχολῶν, τῆς μὲν νομικῆς σχολῆς κοσμήτωρ ἐξελέχθη ὁ Κ. Ῥάλλης, τῆς δ' ἰατρικῆς ὁ Κ. Πάλλης, τῆς δὲ φιλοσοφικῆς ὁ Κ. Λάνδερερ. Μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν κοσμητόρων ἐγένετο καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν συμπληρωτικῶν μελῶν τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου, καὶ ἐκ μὲν τῶν παλαιῶν ἐξελέχθησαν οἱ Κ. Κ. Φίλιππος Ἰωάννου καὶ Γ. Μακκᾶς, νέοι δὲ προσετέθησαν οἱ Κ. Κ. Ἀσώπιος καὶ Α. Βενιζέλος.

Παραδίδων δὲ σήμερον ἐπισήμως τὴν διοίκησιν τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὸν ἀξιότιμον διάδοχόν μου ὁμολογῶ χάριτας εἰς πάντα τὰ ἀξιότιμα μέλη τῆς Συγκλήτου δι' ἣν προθύμως μοὶ παρέσχον ἑκάστοτε συνδρομήν. Ὀφείλω δὲ πρὶν ἢ κατέλθω τοῦ βήματος τούτου ν' ἀπονείμω καὶ εἰς τὸν γραμματέα τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Δοκὸν καὶ εἰς τὸν ὑπογραμματέα Κ. Γ. Δαμιανὸν ἐπαίνους διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Εὐχαρίστως λοιπὸν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι αἱ δειναὶ περιπέτειαι αἱ ἀνασείουσαι ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα ἔτους σύμπασαν τὴν Ἀνατολὴν δὲν ἀνεχαίτισαν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν πρόοδον τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν, ἂν καὶ, φυσικῷ τῷ λόγῳ, παρενέβαλον εἰς αὐτὴν κωλύματά τινα.

Μετὰ τὸν Κ. Κωστῆν, ἐλάλησεν ὁ νέος πρύτανις Κ. Κ. Κοντογόνης λόγον παραινετικὸν πρὸς τοὺς φοιτητὰς, ἀπαντήσαντας διὰ ζωηροτάτων ἐπευφημιῶν εἰς τὰς ἀγαθὰς καὶ εὐφραδεῖς ἐκείνας συμβουλάς.

Κατὰ τὸν παρουσιασθέντα ὑπὸ τοῦ παύσαντος πρυτάνεως κατάλογον, ἐδωρήθησαν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ ἐντὸς τοῦ λήξαντος σχολαστικοῦ ἔτους 1212 τόμοι· ὑπὸ μὲν διαφόρων Ἀκαδημιῶν ἑταιριῶν, καὶ ἄλλων κατοίκων τῆς Ῥωσίας, τῆς Πρωσίας, τῆς Δανίας, τῆς Σαξωνίας, τῆς Ἀνόβρης, τῆς Φριβούργης, τῆς Μαρβούργης, τῆς Τυρίχης, τῆς Βαυαρίας, τῆς Αὐστρίας, τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας τῆς Ἰταλίας, τόμοι, 835
ὑπὸ δὲ διαφόρων ὁμογενῶν 377
ἠγοράσθησαν δὲ 122
καὶ ἐδωρήθησαν ἄλλως πως εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἔτι τόμοι 155
1489.

Ἐπλουτίσθη δὲ καὶ τὸ νομισματικὸν ταμεῖον, διὰ συλλογῆς σπανίων ἀρχαίων νομισμάτων ἀπομιμηθέντων πανομοιοτύπως διὰ τῆς γαλβανοπλαστικῆς.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ

Τῆς ἐν Κοπενάγῃ Β. ἑταιρείας

Τῶν Ἀρχαιολόγων τῆς Ἄρκτου.

—o—

Κατὰ τὸν λήξαντα Μάϊον μῆνα συνῆλθεν ἡ ἔντιμος ἑταιρεία εἰς γενικὴν συνεδρίασιν ἐν τοῖς ἐν

Κοπενάγῃ ἀνακτόροις τοῦ Χρισιανοβούργου, προεδρεύοντος τοῦ Μεγαλειοτάτου καὶ φιλομούσου Βασιλέως τῆς Δανίας. Λαβὼν τότε τὸν λόγον ὁ πολυμαθὴς αὐτῆς γραμματεὺς ὁ καὶ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας Κύριος Κάρολος Κ. Ῥάφνος, ἐξέτασεν ἐν συντόμῳ τὰς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πράξεις τῆς ἑταιρείας. Εἶτα παρουσίασε διάφορα ἀρχαῖα ἱστορικὰ συγγράμματα καὶ ἄλλας περὶ βορείων ἀρχαιοτήτων διατριβάς, ἐκδοθείσας δαπάνῃ μὲν τῆς ἑταιρείας, ἐπιμελείᾳ δὲ, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, τοῦ ῥηθέντος Γραμματέως αὐτῆς Κ. Ῥάφνου.

Ὁ δὲ πρόεδρος αὐτῆς ὁ καὶ κλεινὸς Βασιλεὺς τῆς Δανίας, ὡς καὶ τινα ἄλλα τῶν ἐντίμων μελῶν αὐτῆς, ὑπέβαλον διαφόρους εὐστόχους παρατηρήσεις ἐπὶ διαφόρων κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνακαλυφθέντων δι' ἀνασκαφῆς ἀρχαίων ἀντικειμένων. Ἀκολούθως ὁ Κ. Ῥάφνος ἀνέφερεν ὅτι εἰς τὴν κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ περιήγησιν ἐν Ἰταλίᾳ παρετήρησεν εἰς Βενετίαν τοὺς μαρμαρίνους λέοντας τοὺς ἐν ἔτει 1687 μετακομισθέντας ἐκ τοῦ Πειραιῶς ὑπὸ Φραγγίσκου Μοροσίνου τοῦ καὶ Πελοποννησιακοῦ ἐπικληθέντος, προσθεὶς ὅτι ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου αὐτῶν ὑπάρχει σκανδιναυική τις ἐπιγραφὴ, τὴν ἐξήγησιν τῆς ὁποίας καταγίνεται ἤδη νὰ ἐκδώσῃ, ὅτε σὺν Θεῷ θέλομεν καὶ ἡμεῖς δημοσιεύσει αὐτὴν διὰ τῆς *Πανδώρας*.

Ἐπὶ τέλους παρουσίασε καὶ ἕτερον τόμον τοῦ δαπάνῃ τῆς ἑταιρείας καὶ ἐπιμελείᾳ αὐτοῦ ἐκδιδομένου διεξοδικοῦ συγγράμματος, *Περὶ τῆς σχέσεως τῶν Νορμαννῶν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς*, οὗ ἡ ἐπιγραφὴ· Antiquités russes et orientales d'après les monuments historiques des Islandais et des anciens Scandinaves, καὶ οὗ ἐξέδωκεν ὁ ἴδιος ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ σύντομον περίληψιν, ἧς τινος τὴν εἰς καθ' ἡμᾶς φωνὴν μετάφρασιν προσθέτομεν ἐνταῦθα.

—o—

Περὶ τῶν σχέσεων τῶν Νορμαννῶν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς. Σύντομος διατριβὴ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Καρόλου Κ. Ῥάφνου, Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας καὶ Γραμματέως τῆς ἐν Κοπεναγῇ Β. Ἑταιρείας τῶν Ἀρχαιολόγων τῆς Ἄρκτου.

—o—

Οἱ Νορμαννοὶ μετανέστησαν ἐξ ἀνατολῆς εἰς τὴν βόρειον Εὐρώπην εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτάτην καὶ κεκαλυμμένην ἀπὸ μυθικὰ σκότη. Ἴσως διὰ μεταγενεστέρων ἐρευνῶν δυνηθῶμεν ν' ἀνακαλύψωμεν μέχρι ποίας ἐποχῆς οἱ πρόγονοι αὐτῶν διεφύλαξαν ἐν τῇ ἀνατολικῇ αὐτῇ ἑστίᾳ τὰ ἤθη καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ὅπερ δὲ ἐνταῦθα θέλομεν σημειώσει εἶναι ὅτι, ἐνῷ ἀνεκάλυψαν τὴν Ἰσλανδίαν ἐν τῇ δύσει, συγχρόνως μετὰ δόξης παρουσιάζοντο ἐν τῇ ἀνατολῇ, διότι προσκληθέντες νὰ μεταβῶσιν ἐκ Σκανδιναυίας εἰς Ῥωσίαν, ἔθεσαν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ χρονολόγου Νέστορος τὸ 862 σωτήριον ἔτος τὰ θεμέλια τῆς Αὐτοκρατορίας ταύτης, διατηρήσαντες ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῇ μεγίστην ἐπιρροὴν καθ' ὅλην ἀκόμη τὴν ἑπομένην ἑκατονταετηρίδα. Ἡ φιλολογικὴ ἐξέτασις τῶν ὀνομάτων τῶν ἀπὸ τῆς ἱστορίας ἀναφερομένων ἀνδρῶν ἐπιβεβαιοῖ τὰ παρὰ τοῦ χρονογράφου ἀναφερόμενα καὶ ἀποδείκνυσι τὴν σημαντικότητα τῶν Ῥωσο-Σκανδιναυῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἀνήκουσι σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν ἀρχαίαν δανικὴν ἢ βόρειον (nordique) διάλεκτον, ὁποῖα ἀπαντῶνται εἰς τὰς σκανδιναυικὰς ἱστορίας (sagas) καὶ τὰ σωζόμενα σκανδιναυικὰ μνημεῖα τῆς τότε ἐποχῆς. Καί τοι δὲ ἀλλοιωθέντα ὑπὸ τοῦ σλάβου συγγραφέως, μολαταῦτα εὐκόλως ἀναγνωρίζεται ἡ καταγωγὴ αὐτῶν· τοιαῦτα δὲ εἰσὶ τὰ Ῥουρὶκ, Σίνεους καὶ Τρούβορ ἐκ τῶν σκανδιναυικῶν πρωτοτύπων Ῥοιρὶκ, Σύνε καὶ Θόβαρδ, Ὄσκολδ καὶ Δῖρ, ἐκ τοῦ Ὄσκυλδ καὶ Δῦρι, Ἴγορ, Ὄλεγ, Ὄλγα, ἐκ τῶν Ἴγγβαρ, Οἴλγη, Οἴλγα. Οἱ Ῥῶσοι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποσταλεῖσαν πρεσβείαν ὑπὸ Ὀλέγου ἐν ἔτει 907 καὶ 911, ἦσαν ὅλοι Νορμαννοὶ τὸ γένος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἑξῆς αὐτῶν ὀνομάτων Κὰρλ, Φριάλαφ, Βερμὺνδ, Ῥόλφ, Στέϊνμοδ, Ἴγγιαλδ, Γαῦτι, Ῥοὰλδ, Κὰρ, Φρεῦλέϊφ, Ῥοὰρ, Εὐθίοφ, Λείδολφ, Βέσταρ. Οὕτως ἡ κατὰ τὸ 944 ἔτος ἀποσταλεῖσα εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβεία ὑπὸ Ἰγόρου ἐσύγκειτο ἐκ 50 ὡς ἔγγιστα ἀτόμων· τούτων μόλις τρεῖς κατὰ τὸν Καραμσῖνον φέρουσι σλαβικὰ ὀνόματα, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες σκανδιναυικῆς καταγωγῆς, ὁποῖα εἰσὶ τὰ Ἴβαρ, Βίγφας, Εὔλιφ, Ἴλφ, Γρῖμ, Κόλσκεγγ, Ἀλλβάρδ, Φρόδε, Βυρστεῖν, Θόρβιορν, Ἀσβράνδ, κ. τ. λ.

Πρὸς τούτοις αἱ ὀνομασίαι αἱ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἀποδιδόμεναι εἰς τὰ ῥωσικὰ πλοῖα, οἷον *σγεδία, καράβιον, ἄσκος*, ἀπαντῶνται ὡσαύτως εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῆς Σκόλδης ὑπὸ Σνάῤῥου μὲ τὴν ἑξῆς πρὸς τὸ σκανδιναυικὸν τροποποίησιν, δηλαδὴ *σκεῖδ, κάρφι, ἄσκρ*. Ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος εἰς τὸ ἐν ἔτει 949 συνταχθὲν ὑπ' αὐτοῦ σύγγραμμα, ποιεῖται μνείαν τῶν σημαντικωτέρων τοῦ Δνιεπέρου σκοπέλων οὓς ἀναφέρει κατ' ὄνομα *ῥωσιστὶ καὶ σλαβονιστί*· τὰ δὲ ῥωσικὰ ταῦτα ὀνόματα εἰσὶν ἅπαντα, ὡς ὀρθῶς ἤδη παρετήρησαν διάφοροι συγγραφεῖς, νορμαννικῆς καταγωγῆς, οἷον· Ἐσσουπῆ (δηλονότι μὴ κοιμᾶσαι) Οὐλβορσὶ (τὸ βάραθρον τῆς νήσου), Γελανδρὶ (ὁ ἀντηχών), Ἀειφὰρ (ὁ ἑτοιμόῤῥοπος), Βαρουφόρος (τὸ κυμαινόμενον βάραθρον), Λεόντι (ὁ γελῶν), Στρούβουν (τὸ μικρὸν βάραθρον). Ὁ δὲ Λιουτπράνδιος, ἐπίσκοπος Κρεμόνης, ὁ ἐπισκεφθεὶς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει 946 καὶ 968 λέγει ῥητῶς, ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν Γραικῶν καλούμενον ἔθνος τῶν Ῥώσων, εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο ὃ οἱ Φράγκοι καλοῦσι τῶν Νορμαννῶν. Τὸ ἔθνος τοῦτο συγκείμενον ἐκ Σουηδῶν, Νορβηγῶν, Δανῶν, καὶ ἐν μέρει ἐξ Ἄγγλων, μετέβη διερχόμενον διὰ τῆς Ῥωσίας μέχρι Μικλαγάρδου, ὅπου ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Βαράγγων κατετάχθη εἰς τὸ τάγμα τῆς σωματοφυλακῆς τῶν Γραικῶν Αὐτοκρατόρων.

Ἡ διήγησις αὕτη τοῦ Νέστορος ἐπιβεβαιοῦται ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς μαρτυρίας διαφόρων σκανδιναυικῶν μνημείων ἀνακαλυφθέντων ἐν Σουηδίᾳ, ἂν ὅμως παραδεχθῶμεν, ὡς εἶναι ἐνδεχόμενον, ὅτι ὁ ἐν τοῖς μνημείοις τούτοις ἀναφερόμενος Ἰγβὰρ εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ μέγας πρίγκηψ Ἰγόρ. Ἑκατόντα τοιούτων σκανδιναυικῶν μνημείων ἐγένοντο ἤδη αἱ εἰκονογραφίαι, ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔρευναν. Δώδεκα δὲ ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφῶν μνημονεύουσι τοῦ Ἰγβάρου καὶ ἐχαράχθησαν, ὡς ἐξάγεται, εἰς μνήμην τῶν ἀνδρῶν τῶν συνοδευσάντων αὐτὸν εἰς τὰς ἐκδρομάς του. Τινὲς τῶν ἀνδρῶν τούτων ὑπῆρξαν ὡς φαίνεται καὶ διευθυνταὶ πλοίων.

Εἰς τὸ περὶ σχέσεως τῶν Νορμαννῶν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς διεξοδικὸν σύγγραμμα, εἰς οὗ τὴν σύνταξιν συνέδραμον διάφοροι τῶν Ἰσλανδῶν, Νορβηγῶν, Σουηδῶν καὶ Δανῶν λογίων, ἐμπεριέχονται περιλήψεις διαφόρων ἀρχαίων ἐπὶ τοῦ προκειμένου συγγραμμάτων, δηλονότι περιλήψεις τῶν μυθιστορικῶν σκανδιναυικῶν χρονικῶν (Eddas καὶ sagas) καὶ ἰδίως τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ καλουμένου Σογυβρότου, καὶ διαπραγματευομένου περὶ τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Δανίας καὶ Σουηδίας· ἔτι δὲ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐρβόρου. Ἀκολούθως περιληψις ἐκ τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν χειρογράφων, δι' ὧν μαρτυρεῖται ἡ τῶν ἀρκτῴων χωρῶν σχέσις μετὰ τῆς Ῥωσίας καλουμένης τότε Γαρδαρίκης. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι οἱ Νορμαννοὶ ἐπεχείρησαν συνεχεῖς ποντοπλοίας εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν, ἢ ὡς ἔλεγον Γανδίκην ἐν Βιαρμαλάνδι, καὶ διὰ τῆς βαλτικῆς ἐν Αὐστροβέγῳ. Οὕτως ὁ Ὀλὰφ, υἱὸς Τρύγβου περιφήμου τῆς Νορβηγίας βασιλέως, διέμεινε καθ' ὅλην τὴν νεαρὰν αὐτοῦ ἡλικίαν ἐν Ῥωσίᾳ· καὶ Εὐμύνδος ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τοῦ αὐτοῦ κράτους, μετέβη ἐν Ῥωσίᾳ κατὰ τὸ 1015 ἔτος, ὅπου ἀνεμίχθη εἰς τὰς ἔριδας τῶν ἐκεῖ ἡγεμόνων Ἰαροσλαύου, Βυρικλαύου καὶ Βαρτισλαύου, καὶ οὗ τὰ κατορθώματα πληροῦσιν ὁλόκληρον βιβλίον. Ὁ δὲ Ὀλὰφ ὁ ὅσιος εἶχε πολλὰς σχέσεις μετὰ τοῦ μεγάλου ἡγεμόνος τῆς Ῥωσίας καὶ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ. Καὶ Μάγνος τοὐπίκληνἀγαθὸς, ὁ καὶ ἀκολούθως ἀναβὰς εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Νορβηγίας καὶ Δανίας, ἐχρημάτισεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Νεογορόδου. Ἀράλδος ὁ αὐστηρὸς, μετὰ τοῦ Ῥογγβάλδου υἱοῦ Βρύτου, ὁ καὶ μετὰ ταῦτα ἀρχηγὸς τῶν Ὀρκάδων νήσων, ἐχρημάτισεν ἱκανὸν καιρὸν διευθυντὴς τῶν στρατευμάτων τοῦ μεγάλου τῆς Ῥωσίας ἡγεμόνος, καὶ εἶτα διοικητὴς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Βαράγγων. Ἡ σκανδιναυικὴ τῶν Φαιρεύγγων ἱστορία (saga) ἀναφέρει ὅτι Ῥάφνος τις ἐπωνομάζετο Ὀλιγαδσόρος ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ὁδοιπορικῶν εἰς Νεογόροδον, καὶ πρὸς τούτοις ποιεῖται μνείαν διαφόρων ἀποστολῶν εἰς Ῥωσίαν Σιγμύνδου τοῦ ἐκ τῶν νήσων Φαιρέων. Αἱ σκανδιναυικαὶ τῶν Ἰσλανδῶν ἱστορίαι γέμουσι παρομοίων πληροφοριῶν· Ἡ τοῦ Ἐγίλου ἱστορία ἀναφέρει διεξοδικῶς τὰς μετὰ τοῦ Θορόλφου ἐκδρομὰς αὐτοῦ ἐν Κουρλανδίᾳ. Ἡ δὲ τοῦ Νιάλου ἱστορία διηγεῖται τὰς ἐκστρατείας Γυννάρου καὶ Κολσκέγγου εἰς Ῥεβάλην καὶ Εὐσύολαν. Οὕτω Βιόρνας ὁ τοῦ Ἀργείρου, διεκρίθη ἐν ἔτει 1009 διά τινος ἡρωϊκοῦ κατορθώματος διατελῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ Βλαδιμίρου τοῦ μεγάλου. Καὶ Θορμόδος Κελβρυνασκάλδος, διάσημος ποιητής τε καὶ ἥρως τῆς Ἰσλανδίας, μετὰ πολυετῆ ἐν Γροελανδίᾳ διαμονὴν μετέβη εἰς Νορβηγίαν σὺν τῷ ἐξ Ἀμερικῆς Σκύτῃ, μεθ' οὗ συνώδευσαν ἐν ἔτει 1029 Ὀλὰφ τὸν ὅσιον εἰς Γαρδαρίκην (Ῥωσίαν).

Τὰ ἀρχαῖα περὶ γεωγραφίας χειρόγραφα τῆς Ἰσλανδίας ἀναφέρουσι περὶ γενικοῦ τινος γεωγραφικοῦ χάρτου συντεταγμένου κατὰ τὴν 12 ἑκατονταετηρίδα, καὶ περὶ τριῶν ἐπιπεδοσφαιρίων τῆς 13 καὶ 14 ἑκατονταετηρίδος. Εἶναι δὲ ἀξιοπερίεργον ὅτι εἰς τοὺς χάρτας τούτους παρατηρεῖται ἡ αὐτὴ τάξις ἥτις ἀπαντᾶται καὶ εἰς τοὺς κατὰ τὸν μεσαιῶνα συνταχθέντας χάρτας παρὰ τῶν Ἀράβων χαρτογράφων, δηλαδὴ αἱ μεσημβριναὶ χῶραι κατέχουσι τὸ ἄνω μέρος τοῦ χάρτου. Ἔχομεν πρὸς δὲ διαφόρους γεωγραφικὰς σημειώσεις Νικολάου τοῦ ἱερέως ἐξ Ἰσλανδίας, καὶ ἰδίως τὴν αὐτοῦ περιήγησιν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔτος 1151—53, ὅπου σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπαντῶμεν ἀραβικήν τινα ὀνομασίαν εἰς μηδένα τῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης Εὐρωπαίων περιηγητῶν ἀναφερομένην. Ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ὑπάρχει καὶ ἰχνογραφία τις τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἰ. Δε-Κιγάλλας.

ΠΑΝΟΥΤΣΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ.

Καταχωρίζοντες ἐνταῦθα τὴν εἰκόνα τοῦ ἀοιδίμου Πανούτσου Νοταρᾶ, ἀντιγραφεῖσαν ἐξ εἰκόνος σχεδογραφηθείσης τὸ 1822 ἔτος, ἐπισυνάπτομεν ἀντὶ βιογραφίας τὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν ὁ Γερουσιαστὴς καὶ σήμερον ἐν Λονδίνῳ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος Κ. Σ. Τρικούπης, ἐν τῇ μητροπόλει Ἀθηνῶν τῇ 20 Νοεμβρίου τοῦ 1849 ἔτους, τελουμένων δημοσίων μνημοσύνων τοῦ ἐναρέτου ἐκείνου ἀνδρὸς, ἀποβιώσαντος τὴν 18 Ἰαννουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἐτέλουν κατ' ἔτος οἱ Πλαταιεῖς λαμπρὰ μνημόσυνα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος ἐν Πλαταιαῖς ἐπὶ Μαρδονίου ἀποθανόντων.

Ἀρχομένης τῆς ἡνέρας, ἤρχιζε καὶ ἠτελετή· ἐπροπορεύετο σαλπιγκτὴς σαλπίζων τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα· ἠκολούθουν ἅμαξαι φέρουσαι μυρσίνας καὶ στεφάνους· ἐσύρετο κατόπιν αὐτῶν μέλας ταῦρος εἰς θυσίαν· ἐπειδὴ οἱ μνημονευόμενοι κατὰ τὴν τελετὴν ἐκείνην ἀπέθανον ὑπὲρ ἐλευθερίας, δὲν ἐσυγχωρεῖτο δοῦλοι νὰ ὑπηρετῶσιν· ἀλλὰ ἐλεύθεροι νεανίσκοι ἐκόμιζαν εἰς σπονδὴν ἀγγεῖα ἔχοντα ἄλλα οἶνον καὶ

γάλα, ἄλλα ἔλαιον καὶ μῦρα· τελευταῖος πάντων ἤρχετο ὁ ἄρχων τῶν Πλαταιέων.

Δὲν ἐσυγχωρεῖτο ὁ ἄρχων οὗτος οὐδ' ὅπλον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀρχοντείας του νὰ ἐγγίζῃ, οὐδ' ἐσθῆτα ἄλλου χρώματος εἰμὴ λευκοῦ νὰ φορῇ· μόνον τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐφόρει πορφυροῦν χιτῶνα, καὶ λαμβάνων ἀπὸ τοῦ δημαρχείου ἄδειον χαμνίον, ἐπορεύετο ζιφηφόρος διὰ μέσου τῆς πόλεως εἰς τοὺς τάφους· ἐκεῖ λαμβάνων ἀπὸ τινος παρακειμένης πηγῆς νερὸν, ἔπλυνε τὰς ἐπιτυμβίους στήλας, τὰς ἐμύρωνεν,

ἐνταφιάζεν ἐπὶ τῆς πυρᾶς τὸν εἰς θυσίαν συρόμενον ταῦρον, καὶ προσευχηθεὶς ἐπροσκάλει εἰς δεῖπνον τὰς ψυχὰς τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθανόντων ἐνδόξων ἐκείνων ἀνδρῶν, ἐπὶ τέλους ἐγέμιζε ποτήριον οἴνου καὶ σπένδων ἔλεγε·

« Προπίνω τοῖς ἀνδράσι τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος ἀποθανοῦσι. »

Τοιαύτην πρόποσιν, πρόποσιν ἐθνικοῦ καὶ φιλαδελφικοῦ ἀσπασμοῦ, ἔρχομαι καὶ ἐγὼ νὰ προσφέρω σήμερον, ἐν ὀνόματι ὅλων τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ἑλλήνων, τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς νέας Ἑλλάδος βεβιωκόσι καὶ ἀποβεβιωκόσι· προσφέρω δὲ αὐτοῖς τὸν πανελλήνιον, τὸν ἐγκάρδιον, τὸν πάνδημον τοῦτον ἀσπασμὸν ἄνωθεν τοῦ ἱεροῦ τούτου ἄμβωνος σήμερον, διότι σήμερον τελεῖ εὐγνωμονοῦσα καὶ πενθηφοροῦσα ἡ πατρὶς τὰ μνημόσυνα ἀνδρὸς, ὄχι ἁπλῶς ἀγωνιστοῦ, ἀλλ' εἰκονίζοντος ἐν αὐτῷ ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα.

« Ἀσπάζεται δι' ἐμοῦ σήμερον ὅλη ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ, ἄνωθεν τοῦ ἱεροῦ τούτου ἄμβωνος, τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς νέας Ἑλλάδος βεβιωκότας καὶ ἀποβεβιωκότας. »

Δύω μεγάλα χαρακτηριστικὰ παρουσιάζει ὁ προκείμενος εἰς μνημόσυνον ἀνὴρ « ἀκηλίδωτον βίον ἰδιωτικὸν, ἀκηλίδωτον βίον πολιτικόν. »

Λαμπρὰ καὶ ἀρχαία καταγωγὴ ἐκόσμει τὸν ἄνδρα τοῦτον, τιμαὶ καὶ πλούτη ἔρρεαν περὶ αὐτὸν, πολιτικὴ ἰσχὺς τὸν ἀνεβίβαζεν ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἰς ὑψηλὴν περιωπὴν, ἀλλὰ διῆλθε δι' ὅλων τούτων τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, ὡς πάντη ἀλλότριος αὐτῶν, « οὐκ ἐπήλπισεν ἐπὶ τὸ πλῆθος τοῦ πλούτου αὐτοῦ, οὐδ' ἐδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ· » Πρᾶος ἐκ

φύσεως καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ προθέμενος ἐκ νεαρᾶς του ἡλικίας νὰ κατασκηνώσῃ ἐν οἴκῳ Κυρίου, ἐθεώρει πάντα ταῦτα μανίας κατὰ τὸν προφήτην ψευδεῖς, καὶ μόνον τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθειαν. Ἐν συναγωγῇ πονηρῶν εἰργάζετο δικαιοσύνην, καὶ ἐν ὁδῷ ἀμπατωλῶν ἐπορεύετο ἄμωμος· ἐν τῷ κόσμῳ ἔζη, ἀλλ' ἔζη ὡς ὑπερκόσμιος, ἐξασκῶν εἰρηνικῶς ἐν μέσῳ πολιτικῶν θορύβων, ὡς ἀναχωρητὴς καὶ ἐρημίτης, τὰς χριστιανικὰς ἐκείνας ἀρετὰς, αἱ ὁποῖαι κατέταξαν ἐν τῷ χορῷ τῶν ἁγίων δύω συγγενεῖς του.

Τοιαύτη ἐδείχθη ἡ ἰδιωτικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαγωγὴ ἐπὶ Τουρκοκρατίας. ἡ διαγωγή του αὕτη δὲν ἐψεύσθη μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του.

Ἐκραγείσης τῆς ἱερᾶς ἐπαναστάσεως, ἀνεκαινίσθη ἡ ὀγδοηκονταετὴς ἡλικία του· ἀνεκαινίσθη ἐν μέσῳ δεινῶν ἀγώνων καὶ κινδύνων, θερμῶν ἐπιθυμιῶν καὶ μεγάλων ἐλπίδων καὶ φόβων· διπλοῦς ὁ χαρακτὴρ τοῦ μεγάλου τούτου τῆς πατρίδος δράματος, θρησκευτικὸς καὶ πολιτικός· διπλοῦς καὶ ὁ ζῆλος ὁ καταφλέξας τὸν φιλόχριστον καὶ φιλόπατριν τοῦτον ἄνδρα· πολλαὶ πράξεις τὸν ἐλάμπρυναν πληροῦντα πάντοτε τὰς πρώτας πολιτικὰς θέσεις τῆς πατρίδος· ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην ἔρχομαι τὰ διασαλπίσω, πρᾶξιν ἀγηράτου δόξης, καὶ μόνην ἱκανὴν νὰ παραπέμψῃ εἰς μνημόσυνον αἰώνιον τὸ ὄνομα τοῦ πράξαντος αὐτήν.

Μόλις ἔπαυσεν ὁ πρῶτος ἐμφύλιος πόλεμος ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἐπῆλθεν ὁ δεύτερος, πολὺ δεινότερος τοῦ πρώτου. Οἱ φίλοι τοῦ ἀνδρὸς τούτου, οἱ ξενοι συγγενεῖς του, οἱ πολιτικοὶ ὁμόφρονές του, ὁ ἴδιος ἀνεψιός του τὸν ὁποῖον ἐθεώρει καὶ ἠγάπα ὡς υἱόν του, περιεπλέχθησαν καὶ ἦραν ὅπλα κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Προεδρεύων τότε ὁ μνημονευόμενος ἀνὴρ τῆς Βουλῆς, ἠγωνίσθη παντὶ σθένει νὰ ἑνώσῃ τὰ διεστῶτα, καὶ νὰ προλάβῃ τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ἔπαθεν ἡ πατρὶς, ἀλλὰ μὴ εἰσακουσθεὶς, καὶ εὑρεθεὶς ἐν μέσῳ φιλίας, συγγενείας καὶ πολιτικῆς ὁμοφροσύνης ἀφ' ἑνὸς, καὶ νόμου πολιτικοῦ καθήκοντος ἀφ' ἑτέρου, δὲν ἐδίστασε ποίαν ὁδὸν νὰ βαδίσῃ· ἀπεχωρίσθη καὶ φίλων, καὶ συγγενῶν, καὶ ὁμοφρόνων, ἀπεχωρίσθη καὶ αὐτοῦ τοῦ φιλτάτου υἱοῦ του, καὶ ἔμεινε πιστὸς εἰς τὸν νόμον. Τί λέγω πιστὸς εἰς τὸν νόμον, ἔμεινεν ἀκριβὴς φύλαξ τοῦ νόμου, καὶ θερμὸς ὑπέρμαχος αὐτοῦ· ἐπεθύμει τὰς μεταρρυθμίσεις τὰς ὁποίας ἐπεθύμουν καὶ οἱ ἄραντες ὅπλα σχετικοί του· ἀλλὰ τὰς ἐπεθύμει ὅπως ὀφείλει πάντοτε νὰ τὰς ἐπιθυμῇ ὅστις δὲν προτάττει τοῦ ὑγιοῦς λογικοῦ καὶ κοινοῦ συμφέροντος τὸ πάθος του ἢ τὴν ἰδιοτέλειάν του· τὰς ἐπεθύμει εἰρηνικῶς διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ ὀρθοῦ λόγου, διὰ τοῦ βήματος, δι' ἀναφορῶν τῶν ἐπαρχιῶν, διὰ τῆς δημοσιογραφίας καὶ τῆς τρανώσεως τῆς ἀληθείας εἰς φωτισμὸν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς κοινῆς γνώμης· δυστύχημα δὲ, καὶ δυστύχημα μέγα τοῦ ἔθνους του ἐθεώρει πᾶσαν μεταρρύθμισιν, ἂν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπὶ τὸ κρεῖττον, προαγομένην διὰ ταραχῶν καὶ δι' ὅπλων.

Τοιαύτην πολιτικὴν ἠσπάσθη, τοιαύτης πολιτικῆς παράδειγμα κατέλιπεν ἐπὶ τῆς γῆς, παράδειγμα τὸ ὁποῖον ἡ πατρὶς μᾶς παραγγέλλει νὰ φέρωμεν ἀνεξάλειπτον εἰς τὴν μνήμην μας, καὶ νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὡς λύχνον τοῖς ποσὶν ἡμῶν καὶ φῶς ταῖς τρίβοις ἡμῶν, ἀπωθοῦντες πάντοτε ὡς βδελυρὰν, ὡς ἐπίβουλον, ὡς ἰδιοτελῆ καὶ ὡς ὀλεθρίαν, πᾶσαν εἰσήγησιν τείνουσαν εἰς ταραχὴν τοῦ κράτους, ὑπὸ ὁποιονδήποτε προσωπεῖον καὶ ἂν καλύπτηται, περικυκλοῦντες ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς καὶ πατρικῇ ἀγάπῃ τὸν ἐπ' ἀγαθῷ καὶ ἐπὶ ἑνώσει ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἀνεγερθέντα ἐν μέσῳ τῶν ὀλίγων ἡμῶν βασιλικὸν θρόνον, καὶ θεωροῦντες αὐτὸν, καθ' οὓς μάλιστα καιροὺς κλονίζεται πολιτικῶς τὸ πᾶν, καὶ τὸ μέλλον ἡμῶν ἐγκυμονεῖται, ὡς ἀσφαλῆ ἄγκυραν τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας, ὡς ἀσπίδα τῶν ἐλευθεριῶν μας, ὡς θεμέλιον λίθον τοῦ Ἑλληνικοῦ μεγαλείου, καὶ ὡς ἀνόρθωμα ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ὡς τοιοῦτον τὸν ἐθεώρησε καὶ ζῶν καὶ ἀποθνήσκων ὁ ἀκηλίδωτος Νοταρᾶς, καὶ καθ' ἣν ὥραν ἠνοίγετο ἐνώπιόν του ἡ πύλη τῆς αἰωνιότητος, ἐξέτεινε τὰς γηραιάς του καὶ καθαρὰς χεῖρας, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶπεν εὐχόμενος ἐν φωνῇ συντετριμμένῃ·

« Κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα· ἐξαπόστειλον αὐτῷ βοήθειαν ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου, εὔφρανον αὐτὸν ἐν τῇ δυνάμει σου, εὐλόγισον αὐτὸν καὶ δὸς αὐτῷ ἰδεῖν εἰς δόξαν καὶ εὐημερίαν ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ πιστοῦ λαοῦ σου ἃ ἐγὼ ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα ἰδεῖν, ἀλλ' οὐκ ἠξιώθην ἰδεῖν. »

Αὐτὰ εἶπεν, ἐδάκρυσε, καὶ σταυρώσας ἐν θερμῇ τῇ πίστει τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους του, παρέδωκε τὸ πνεῦμά του εἰς χεῖρας τοῦ πλάστου του!

Τοιούτους πατέρας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐλευθερίας καὶ δόξης προήγαγεν ὁ μεγαλουργὸς τῆς Ἑλλάδος ἀγών. Ἀποχωριζόμενοι τοῦ κόσμου τούτου οἱ ἄνδρες οὗτοι, τὴν πατρίδα ἔχουν καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ των, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ των, καὶ ἐν τῷ στόματί των· μένουν καὶ ἀποθνήσκοντες ἐν τῇ πατρίδι, καθὼς καὶ ἡ πατρὶς μένει ἐν αὐτοῖς· μένουν ἐν τῇ πατρίδι, διότι ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος εἶναι τελεία ἐν αὐτοῖς, μένει ἡ πατρὶς ἐν αὐτοῖς διότι ἐφάνησαν ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεώς της σκεύη τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς.

Τελουμένων σήμερον δημοσίων μνημοσύνων ἑνὸς τῶν τοιούτων ἀνδρῶν, καὶ κληθεὶς ἐγὼ ὑπὸ τῆς φωνῆς τῆς πατρίδος εἰς τὸ βῆμα τοῦτο, τὸ βῆμα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς χάριτος, ἵνα ὑμνήσω κατ' ἀξίαν τὴν μνήμην αὐτοῦ, ἀνυψῶ τὸν λόγον μου ὑπεράνω τῶν μικρῶν δυνάμεών μου, ὑπεράνω τῆς γῆς, ὑπεράνω τῆς ἀνθρωπίνης εὐγλωττίας, καὶ φερόμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος, λέγω ὑπὲρ αὐτοῦ, ὑπὲρ τῶν ἐνδόξων συναγωνιστῶν του, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐπερχομένων ἐλευθεροῦν τῆς εἰσέτι δούλης καὶ ξενοκρατουμένης Ἑλληνικῆς γῆς, ὅ,τι ὁ οὐρανοβάμων Ἰωάννης εἶπεν ὑπὲρ τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ·

»Οὐκ ἐξ αἱμάτων ἐγεννήθησαν οἱ ἄνδρες οὗτοι, »οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀν»δρὸς, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν . . . . περι»βαλοῦνται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλει»φθῇ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ βιβλίου ζωῆς».

Η 24 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ).

—o—

Ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐπεκράτησεν ἔθος εἰς Τεργέστην νὰ ἐνεργῆται τὴν εἰκοστὴν τετάρτην Αὐγούστου ἡ μετοίκησις ὅλων τῶν μὲ ἐνοίκιον κατοικούντων εἰς τινα οἰκίαν, τὸ ὁποῖον ἀκόμη καὶ σήμερον γίνεται. Ἐπειδὴ δὲ τὰ συμβαίνοντα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εἶναι περίεργα, μεταφέρομεν αὐτὰ ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν. Ἡ 24 Αὐγούστου εἶναι τωόντι ἡμέρα φθοροποιὰ, καὶ καταστρεπτικὴ, ἀξιομνημόνευτος καὶ ἀξιοθέατος διὰ τὴν πόλιν ταύτην. Πόσας σκέψεις, πόσας προμηθείας, πόσας ἐλπίδας ἀπατηλὰς, πόσας συγχύσεις δὲν περιέχει ἐν ἑαυτῇ ἡ ἡμέρα αὕτη, ἥτις ἀπὸ πολλοὺς περιμένεται καὶ πολλοὺς ἐκφοβίζει; Σκέψεις μὲν δι' ἐκείνους οἵτινες ὀφείλοντες νὰ πληρώσωσι τὸ ἐνοίκιον δὲν ἔχουσιν εἰσέτι ἑτοίμην τὴν ποσότητα, καθὼς καὶ δι' ἐκείνους οἵτινες μὴ δυνάμενοι νὰ εὕρωσι νέαν οἰκίαν ὀφείλουσι νὰ ἐξέλθωσι τῆς παλαιᾶς, μὴ γινώσκοντες ὑπὸ ποίαν στέγην θέλουσι διανυκτερεύσει· προμηθείας δὲ, δι' ἐκείνους τοὺς προμηθεῖς οἵτινες πρὸ μηνῶν δόντες ἀρράβωνα διὰ δωδεκάδα οἰκιῶν, καὶ ὠφελούμενοι ἤδη ἀπὸ τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην ἄλλων, παραχωροῦσιν αὐτὰς κατ' ἐπιείκειαν μὲ ὑπερόγκους τιμὰς εἰς τοὺς ἔχοντας μεγίστην ἀνάγκην δυστυχεῖς, ἀνυπομόνως ἀναμένοντας τὸν ἐκπεσμὸν τῶν ἐνοικίων. Ἐλπίδας ἀπατηλὰς, διότι μεταβαλόντες βεβαίως οἰκίαν, μένουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἠπατημένοι, σπανίως ἐπιτυγχάνοντες εὐθὺς τὴν πρώτην ἄνοιξιν. Ἀπάτας! ναὶ, καὶ ταύτας ἀναφερομένας εἰς αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς ἐνοικιαστὰς, οἵτινες τὰς παρελθούσας ἤδη ἑβδομάδας μετενεγκόντες ἐκ τῶν οἰκιῶν, ἐν καιρῷ νυκτὸς, τὰ ἔπιπλα καὶ σκεύη αὐτῶν, καὶ μὴ φοβούμενοι πλέον τὴν κατάσχεσιν (ἥτις ἠπείλει αὐτοὺς μὴ πληρώσαντας τὸ ἐνοίκιον) καγχάζοντες καταγελῶσι τῶν οἰκοδεσποτῶν. . . Ἀπάτη αἰσχρὰ μὲν αὕτη, ἀλλ' ὅμως συμβαίνει· διότι πολλοὶ λαβόντες ἀφορμὴν, καὶ συνειδισμένοι ὄντες νὰ περιτρέχωσι τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ἐν καιρῷ προχωρημένης ἤδη νυκτὸς παρετήρησαν τὸ φαινόμενον τοῦτο. Τέλος πάντων ἡ σημαντικὴ αὕτη ἡμέρα πλησιάζει . . . δύναται δέ τις νὰ ἀριθμήσῃ τὴν κατ' ἔτος εἰκοστὴν τετάρτην Αὐγούστου, οὐχὶ μεταξὺ τῶν ἐπισημοτέρων, ἀλλ' ὁπωσδήποτε μεταξὺ τῶν ἀξίων σημειώσεως συμβεβηκότων τῆς πόλεως ταύτης· καὶ δύναται ἐπίσης νὰ στοιχηματίσῃ τὸ πολυτιμότερον αὐτοῦ πρᾶγμα πρὸς ἓν ὑπόδημα, ὅτι μεταξὺ ἑκατὸν ἀναγνωστῶν, οἵτινες τὴν στιγμὴν ταύτην ἀναγινώσκουσι τὴν παροῦσαν περιγραφὴν, εὑρίσκονται τοὐλάχιστον ἐννενήκοντα ἀπασχολούμενοι διὰ τὴν σημαντικότητα τῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ δὲν πρέπει νὰ εἴπω τι περὶ ταύτης τῆς συγχύσεως, ἥτις ἐπικρατεῖ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, ὑπάρχει ἀδιάλειπτος συγκίνησις εἰς τὰς ὁδοὺς, μεγάλη περιστροφὴ, συχνὴ συνάντησις μικρῶν τε καὶ μεγάλων φορτηγῶν ἁμαξῶν φερουσῶν ἔπιπλα· πλῆθος ἀγθοφόρων, ὑπηρετῶν καὶ ὑπηρετίδων φέροντες κιβώτια καὶ κάνιστρα πλήρη σκευῶν τῆς οἰκίας, ἐργαλείων καὶ ἀγγείων διαφόρων εἰδῶν. Βλέπεις κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην κορμιώτατα καὶ καθαρώτατα ἔπιπλα ἀναμεμιγμένα μετὰ τῶν κοινοτέρων καὶ εὐτελεστέρων. Ποῦ μὲν ἀνακλιντῆρα ὀθωμανικὸν, καὶ κάτοπτρον γαλλικὸν ἐπὶ ρυπαρᾶς τινος τραπέζης τοῦ μαγειρείου· ποῦ δὲ πίθον ὕδατος ἐπὶ στρώματος· ποῦ δὲ τὰ ἐφαπλώματα τοῦ οἰκοδεσπότου πλησίον τῶν ρυπαρῶν στρωμάτων τῶν οἰκετῶν· ἀλλοῦ δὲ τὰ ὑποδήματα τοῦ ὑπηρέτου ἐπὶ τοῦ καλλωπιστηρίου τῆς κυρίας· ἐδῶ δέσμην ῥερυπωμένων χαρτίων πλησίον ἐνδεκοῦ κωνοπλόγου· ἐκεῖ μέγα κιβώτιον ὑφοδοχείων, καὶ ἐπ' αὐτοῦ χαρίεν κιβώτιον πρὸς καλλωπισμὸν τῶν κυριῶν, περιέχον ἐπέκεινα ἴσως τῶν διακοσίων ἐρωτικῶν γραμματίων· κύμβαλον πλησίον τῶν λεβήτων, βιβλιοθήκην πλήρη πηλίνων ἀγγείων, καὶ πάνάπλιν, τινὰ τούτων πλήρη βιβλίων· Ἀφροδίτην τῶν Μεδίκων πλησίον τοῦ θώρακος τοῦ Πλάτωνος, καὶ τῶν προτομῶν τῶν περιφημοτέρων ζωγράφων καὶ μουσικῶν ἐντὸς ὀρνιθῶνος, καὶ ὁρμαθὸν κρομμύων καὶ σκορόδων μετὰ ὀλοσυρικῶν, καὶ ἄλλων ἀναγκαίων πρὸς ῥαπτικὴν ἐργασίαν τῶν κυριῶν, καὶ πλῆθος ἄλλων τοιούτων παραδόξων πραγμάτων φύρδην μίγδην κειμένων. Εἶδη, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε δύνανται νὰ ἑνωθῶσιν, ἑνοῦνται κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν. Καθὼς δὲ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἐπίπλων καὶ διαφόρων ἄλλων εἰδῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· ἠνωμονοῦνται παλαιαὶ σχέσεις, καὶ γίνονται νέαι· ἐχθροὶ συνδιαλλάσσονται, καὶ φίλοι ἐπιστήθιοι ἀποχωρίζονται· τὸ τέταρτον πάτωμα τῆς οἰκίας χαιρετᾷ τὸ πρῶτον, καὶ τὸ δεύτερον τὸ τρίτον· ἀκούονται γέλωτες, ἔριδες, κλαυθμοὶ, ὀδυρμοὶ, στεναγμοὶ, συντρίψεις καὶ βλασφημίαι· ὁ μὲν παραπονεῖται, ὁ δὲ ἐπαινεῖ τὴν νέαν του κατοικίαν, κτλ. Καὶ αὕτη ἡ σύγχυσις, αὕτη ἡ ταραχὴ, αὕτη ἡ παράδοξος κίνησις ἤρχισε σήμερον, καὶ θέλει αὐξήσει ὑπερμέτρως μέχρι τῆς μεθαύριον· δὲν θέλει δὲ παύσει βεβαίως παρὰ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν, δηλ. τὰς ὁδούς· διότι διὰ νὰ ἀποκαταστᾶσῃ ἡ ἐσωτερικὴ τάξις ἀπαιτοῦνται οὐχὶ ἡμέραι, ἀλλὰ μῆνες ὁλόκληροι. Πόσαι τὰ δυστυχίαν λυπηραὶ σκέψεις ἐπέρχονται εἰς τὸν νοῦν μας, ὁσάκις διὰ τελευταίαν φορὰν ἀποχαιρετῶμεν τὴν οἰκίαν εἰς ἣν ἀρκετὸν κατῳκήσαμεν καιρὸν! λέγομεν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅτι εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν δὲν ἀπεθάνομεν μὲν . . . ἀλλ' ἄρά γε ἀπὸ τὴν νεωστὶ ἐνοικιασθεῖσαν θέλομεν ἐξέλθει ζῶντανοὶ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην Αὐγούστου τοῦ ἐλευσομένου ἔτους;

Κ. ΦΡΑΝΖΗΣ.

ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΝΕΜΩΝ

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν δόξαν.

Ὑπὸ Μαρτίνου.

—o—

Οἱ ἀρχαῖοι δύω ἀνέμους κυριωτάτους ἠρίθμουν κατὰ τὸν Στράβωνα, τὸν Βορρᾶν δηλαδὴ καὶ τὸν Νότον. Οἱ δὲ τούτων μεταγενέστεροι τέσσαρας ὑπετίθουν, ὥσπερ καὶ τέσσαρα τὰ κυριώτερα μέρη τῆς γῆς, τὸν Ἀπηλιώτην, τὸν Ζέφυρον, τὸν Βορέαν καὶ τὸν Νότον· καὶ τὸν μὲν Ἀπηλιώτην ἐν τῇ ἰσημερινῇ ἀνατολῇ ἔταττον ὡς ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι, τὸν δὲ Ζέφυρον ἐν τῇ Ἰσημερινῇ δύσει, τὸν δὲ Βόρειον ἐν τῇ ἄρκτῳ καὶ τὸν Νότον ἐν τῇ μεσημβρίᾳ· μέσον δὲ τούτων αὖθις τέσσαρας παρεντιθέντες, τὸν Καικίαν δηλαδὴ, τὸν Θρᾳκίαν, τὸν Εὖρον καὶ τὸν Αἶβα, ὀκτὼ τοὺς πάντας ἀπετέλουν. Καὶ τὸν μὲν Καικίαν ἔταττον ἐν τῇ θερινῇ ἀνατολῇ, τὸν δὲ Θρᾳκίαν (ὃς καὶ Ἀργέστης καὶ Ἰάπαξ λέγεται) ἐν τῇ θερινῇ δύσει, τὸν δὲ Εὖρον ἐν τῇ χειμερινῇ ἀνατολῇ, ὥσπερ καὶ τὸν Αὖβα ἐν τῇ χειμερινῇ δύσει, (ὃς καὶ Ἀφρικὸς λέγεται)· τινὲς δὲ αὖθις τοῖς ὀκτὼ τέσσαρας προστιθέντες, δώδεκα τοὺς πάντας ἀριθμοῦσι· τὸν Εὐρόνοτον ὅστις καὶ Λευκόνοτος καὶ Φοινικίας καλεῖται, τὸν Λιβόνοτον, τὸν Ἀπαρκτίαν καὶ τὸν Μέσην· ἄλλοι δὲ πάλιν τέσσαρας προστιθέντες ἑκκαίδεκα τοὺς πάντας ποιοῦσιν. Οἱ δὲ τῶν νεωτέρων τριάκοντα καὶ δύο ἀπαριθμοῦσιν, ἔχουσι δὲ οὕτως· Ἀπαρκτίας, Ὑποβορέας, Βορέας, Μεσοβορέας, Βοραπηλιώτης, Ὑποκαικίας, Καικίας, Μεσοκαικίας, Ἀπηλιώτης, Ὕπευρος, Εὖρος, Μέσευρος, Νοταπηλιώτης, Ὑποφοινικίας, Φοινικίας, Μεσοφοινικίας, Νότος, Μεσολιβόνοτος, Λιβόνοτος Ὑπολιβόνοτος, Νοτολίψ, Μεσολίψ, Αἴψ, Ὑπολίψ, Ζέφυρος, Μεσαργέστης, Ἀργέστης ἢ Καῦρος, Ὑπαργέστης, Βορρόλιψ, Ὑποκίρκιος, Κίρκιος ἢ Θρασκίας, Μεσοκίρκιος.

Ἐν τῇ ναυτικῇ πυξίδι οἱ νεώτεροι τανῦν ἑκκαίδεκα τάττουσι τῶν ἀρχαίων τοῖς ἴχνεσιν ἑπόμενοι, ἑκάστου μόνον τὴν παρονομασίαν μεταλάττοντες· τὸν μὲν γὰρ Βορέαν, τραμουντάναν ὀνομάζουσι, χαρακτηρίζοντες αὐτὸν τριγώνῳ ἑτερομήκει ἢ κρίνῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ, τὸν δὲν Ἀπηλιώτην λεόντε, οὗ τὸ σημεῖον παρ' αὐτοῖς σταυρὸς, τὸν δὲ Νότον, ὄστρον καὶ τὸν Ζέφυρον, πονέντε. Μεταξὺ τῆς τραμουντάνας καὶ τοῦ λεβάντε, τίθεται ὁ γραῖκος, μεταξὺ δὲ τοῦ λεβάντε καὶ τοῦ ὄστρου ὁ σιρῶκος, μεταξὺ δὲ τοῦ ὄστρου καὶ τοῦ πονέντε, ὁ γαρμπὴς, καὶ μεταξὺ τοῦ πονέντε καὶ τῆς τραμοντάνας ὁ μαίστρος, καὶ οὕτως ἀναπληροῦνται οἱ ὀκτὼ ἄνεμοι· παρεντιθεμένων δὲ τούτοις ἔτι ὀκτὼ, ἑκκαίδεκα οἱ πάντες· συμποσοῦνται μεταξὺ μὲν τοῦ γραίκου καὶ τραμοντάνα παρεντίθεται 1, ὁ γραικοτραμουντάνας 2, ἔπειτα ὁ γραικολεβάντες 3, ὁ σιροκολεβάντες, 4, ὁ ὀστροσιρῶκος, 5, ὁ ὀστρογαρπὴς, 6, ὁ πονέντε γαρμπὴς, 7, ὁ πονέντε μαίστρας καὶ 8, ἡ μαίστροτραμουντάνα.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—o—

ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ. Ὁ Γεώργιος Ἐλλιὸ ἐμπειρότατος ἀεροναύτης Ἀμερικανὸς, ἐπεχείρησε κατὰ τὴν ἐν Βιργινίᾳ Πετρούπολιν θαυμασιωτάτην ἀεροπορίαν· ἀφοῦ ἐνέβη εἰς ὕψος 3,000 ποδῶν ἄνω τῆς γῆς, ἀπέβαλε μέρος τοῦ ἕρματος αὐτοῦ, πέντε περίπου λιτρῶν βαρος ἔχον, καὶ τὸ ἀερόστατον ἀνυψωθὲν μετ' ἀπεριγράπτου ταχύτητος καὶ διασχίσαν τὰ νέφη ἐνένετο ἄφαντον. Τότε ὁ τολμηρὸς ἀεροπόρος εὑρέθη μεταξὺ ἀτμῶν ὡς ἐν μέσῳ εὐρυχωροτάτης ὑαλίνης σφαίρας 300 ποδῶν διάμετρον ἐχούσης. Πρὸς τὸ ἀπέναντι τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου μέρος ἴδε γιγαντωδῶς ἀπεικονιζόμενον τὸ ἀερόστατον. Μεταξὺ δὲ τῆς σκιᾶς ταύτης καὶ τοῦ μέρους ὅπου ἵστατο, ἴδε δεύτερον ἀερόστατον κατὰ πάντα ὅμοιον τοῦ ἄλλου, καὶ φέρον τὸ πανομοιότυπον τοῦ ἀεροναύτου. Ἐὰν οὗτος ἔπραττέ τινα χειρονομίαν ἢ ἄλλο τι κίνημα, ἐπανελάμβανεν ἀκριβῶς αὐτὰ καὶ ἡ εἰκών· ἐὰν ἐπροχώρει πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ἀπεράντου σφαίρας ἐντὸς τῆς ὁποίας εὑρίσκετο, παρηκολούθει αὐτὸν καὶ τὸ ἄλλο ἀερόστατον, καὶ ἀμφότερα συμπαρέπλεον ὡς δύο νῆες εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Κ. Ἐλλιὸ ἀπέβαλε καὶ δεύτερον ἐκ τοῦ ἕρματός του καὶ ἀνέβη ὑπεράνω τῶν νεφῶν. Ἀλλὰ τότε ἀντὶ νὰ ἀνυψωθῇ καὶ τὸ ἄλλο ἀερόστατον, τοῦτο μὲν κατέβη πρὸς τὴν γῆν, ἀνέβη δὲ τὸ ἕρμα αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξετέθη ἀμέσως εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νεφῶν, ἠσθάνθη καύσωνα τόσῳ μᾶλλον ἀπροσδόκητον, καθόσον συνήθως, ὅταν φθάσῃ τις εἰς ὕψος 24000 ποδῶν μᾶλλον ῥιγᾷ.

Ἦτο δὲ τοσούτῳ μέγας ὁ καύσων οὗτος ὥστε ὁ ἀεροναύτης ἀπεφάσισε νὰ καταβῇ εἰς μέρος δροσερώτερον. Καὶ τωόντι, μόλις εὑρέθη μεταξὺ νεφῶν, καὶ ἡ θερμοκρασία ἐγένετο μετριωτέρα· ὅσῳ δὲ κατέβαινε τόσῳ καὶ ἐψυχραίνετο. Ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μέσον τῶν νεφῶν εὗρε καὶ πάλιν τὸν πρὸ μικροῦ σύντροφόν του· ἀλλ' ὅτε ἤρχισε νὰ καταβαίνῃ πρὸς τὴν γῆν, ἐκεῖνος ἀνέβη πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ ἐγένετο ἄφαντος μεθ' ὅλης τῆς φανταστικῆς του σκευῆς.

Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰ καὶ ἑκατοντάκις ἐπεχείρησεν ἀεροπορίας ὁ Κ. Ἐλλιὸ, πρῶτον ἤδη παρετήρησε τὸ περίεργον τοῦτο φαινόμενον· Ὅθεν παρακαλεῖ τοὺς ἐπιστήμονας νὰ δώσωσι πρὸς αὐτὸν διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐξηγήσεις ἱκανὰς νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ μελετήσῃ περιστατικώτερον τὸ φαινόμενον τοῦτο.

ΠΛΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟΝ ΠΟΛΟΝ. Τὸ Ἀγγλικὸν ναυαρχεῖον ἔλαβεν ἐπιστολὰς τοῦ πλοιάρχου Ἰγγλεφίλδ, διευθυντοῦ τοῦ πολεμικοῦ ἀτμοπλοίου ὁ *Φοίνιξ*, χρονολογηθείσας τὴν 9 Ἰουλίου ἐν *Τέσσαρσι Νήσοις* Ὁ πλοίαρχος αὐτὸς, ἀφοῦ ἐπεσκέφθη διάφορα μέρη, ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὸ ἀπολελιθωμένον δάσος περὶ οὗ λέγουσιν οἱ Ἐσκιμῶοι ὅτι εἶναι 1,084 πόδας ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Καὶ τῷόντι εὗρε μέγαν ἀριθμὸν λειψάνων δένδρων ἀπολελιθωμένων, ἐξ ὧν μάλιστα πολλὰ μετεβλήθησαν εἰς ἄνθρακας, ὧν δείγματα ἐστάλησαν καὶ πρὸς τὸ ναυαρχεῖον. Τῶν ἀνθράκων τούτων ἐγένετο χρῆσις καὶ εἰς τὸ πλοῖον· ἦσαν δὲ κάλλιστοι, καὶ θὰ ἐτιμῶντο δρ. 19 ὁ τόννος.

Ἡ ὁμίχλη καὶ οἱ νότιοι ἄνεμοι ἐμπόδισαν τὸν *Φοίνικα* ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβῇ καὶ εἰς τὴν νῆσον τῶν *Λαγωῶν*, ὅπου ὁ πλοίαρχος ἐσκόπευε νὰ προσπαθήσῃ νὰ προμηθευθῇ κύνας καὶ ὀλιγὸν ἐσκιμῶα.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. ΡΘ'.)

—o—

LXXVIII.

Τρεῖς περδικούλαις κάθονται εἰς τὴν ἀξιὰ, 'στὴ ῥάχη,
Κ' ἔχουν τὰ νύχια κόκκινα καὶ τὰ φτερὰ γραμμένα,
Μυριολογοῦν καὶ λέγουνε. μυριολογοῦν καὶ λένε·
Σαλὶμ Μπεκιάρης κίνησε 'στὸν Ἀρμυρὸ νὰ πάῃ·
Στὴν στράτα 'ποῦ ἐπήγαινε 'στὸν ὁρόμο 'ποῦ πηγαίνει,
Εὑρίσκει κ' ἕνα γέροντα, στέκει καὶ τὸν ῥωτάει·
Ποῦ 'πᾷς 'Αλῆ Μπουλούμπαστ, καϊμένε 'Αλῆ Φαρμάκη
Αὐτοῦ μπροστὰ εἶν' ἡ κλεφτουριὰ, ὁ Σάχτης κ' ὁ Γιολτάσης·
Ἐγὼ κλέφταις δὲν σκιάζομαι, καὶ Τούρκους δὲν φοβοῦμαι.
Τὸν 'πῆρε τὸ παράπονο καὶ τὸ πολὺ βερέμι,
Κ' ἐπῆγε καὶ ἀποκλείσθηκε σὲ μιὰ παλαιοκλησσούλα.
Δώδεκα μέραις πολεμοῦν, δώδεκα μερονύκτια.
Φέρνουν τόπια τῆς Ἔγριπος, τόπια τοῦ Βελεστίνου
Νὰ ῥίξουν νὰ χαλάσουνε αὐτὸ τὸ παλαιοκλήσι·
Κ' αὐτίνος ἔτρωγ', ἔπινε κ' ἔστριφτε τὸ μουστάκι.
Τούρκους ἐγὼ δὲν σκιάζομαι, Κονιάρους δὲν φοβοῦμαι,
Σαλὶμ Μπεκιάρης ξακουστὸς, ἐμένα μὲ γνωρίζουν,
Μὲ ξέρει καὶ ὁ βασιλὰς, μὲ ξέρει καὶ ὁ Βεζύρης,
Μὲ ξέρουν καὶ τὰ Τρίκκορφα καὶ ὅλο τὸ Σαλονίκι.

LXXIX.

Μιὰ παπαδιὰ στολίζεται καὶ βάνει τ' ἄρματά της·
Βάνει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι ἀστήθι,
Βάνει καὶ τὸν αὐγερινὸ καθάριο δακτυλίδι.
Κ' ἐκίνησε καὶ 'πάενε 'στὴν ἐκκλησιὰ νὰ 'πάῃ
Καὶ τὴν καρδιά της ῥώτασε, στέκει καὶ τὴν ῥωτάει·
Τί ἔχεις, καρδιὰ, καὶ μὲ πονεῖς καὶ βαρυαναστενάζεις;
Μήγαρι 'πᾷς ἀνήφορο λιθάρια φορτωμένη;
Κάλλια νὰ πάω ἀνήφορο λιθάρια φορτωμένη,
Παρὰ τὸ ντέρτι 'ποῦ κρατῶ τώρα δώδεκα χρόνια.
Μοῦ 'δῶκαν ἄνδρα γέροντα, κουφὸ καὶ κασσηδιάρη·
Πάντα σιμά του κάθομαι, τοῦ κρένω δὲν μοῦ κρένει.
Τί δὲν μοῦ κρένεις, γέροντα, κουφὲ καὶ κασσηδιάρε;
Γιὰ σήκω ἀπάνω, γέροντα, σήκω νὰ μὲ φιλήσῃς,
Ποῦ ἔχω τοῦ Μάη τὴν δροσιὰ, τ' Ἀπρίλι τὰ κουλούδια.
Ἄφσε με, κόρη μου, ἄφσε με καὶ μὴ μοῦ ματακρένεις.
Καὶ ἐγὼ 'μαι γέροντας κουφὸς γέροντας κασσηδιάρης.

LXXX.

Χρυσὸς ἀετὸς ἐκάθονταν 'στὸν ἔρημο τὴ Λοῦρο,
Πάσα ἡμερούλα κυνηγᾷ ἀηδόνια καὶ περδίκια·
Ἀϊς δεκαπέντε τοῦ Μαρτιοῦ δὲν θέλει νὰ κυνηγήσῃ,
Μὸν 'μαραμένος περπατεῖ καὶ πικραμένος στέκει,
Καὶ τὴν φωλιά του ἐχάλασε καὶ τὰ πουλιὰ σκορπάει.
Καὶ ἄλλος ἀετὸς ἐδιάβαινε στέκει καὶ τὸν ῥωτάει·
Τ' ἔχεις, καϊμένε σταυραετὲ, καὶ στέκεις πικραμένος
Καὶ τὴ φωλιά σου ἐχάλασες, σκορπᾷς καὶ τὰ πουλιά σου.
Τί νὰ σοῦ 'πῶ, βρὲ σταυραετὲ, τί νὰ σοῦ 'μολογήσω;
Ἀπόψε εἶδα 'στὸν ὕπνο μου, 'στὸν ὕπνο 'ποῦ 'καιμούμουν,
Εἶδα πῶς 'πῆγα στὸν πασᾶ, τὸν Κούρτη, στὸ Μπεράτι
Κ' ἄκουα τὸν Μουσταφᾶρη καὶ τ' Ἄγου τὴν κουβέντα.
Ὁ Ἄγος ἐπαράγγειλε, 'στὸν βασιλιὰ στὴν πόλι,
Σακκούλαις ὅσαις θέλετε, φλωριὰ νὰ σᾶς τὰ φτιάσω.
Θέλω νὰ γένω βοϊβόδας 'στὴν Ἄρτα καὶ 'στὸ Λοῦρο
Νὰ διώξω τοὺς Μπερατινοὺς, νὰ διώξω τοὺς Κουρταίους
Νὰ διώξω τοὺς Μπερατινοὺς νὰ 'πάνε 'στὸν Μπεράτη.
Ἐδῶ δὲν εἶν' ἡ Ἀρβανηταιὰ, δὲν εἶναι ἡ Αὐλώνα
Ἐδῶ τὸ λένε Γιάννινα, ἐδῶ τὸ λένε Ἄρτα.
Ποῦ πολεμᾷν μιερὰ παιδιὰ γυναῖκες σὰν τοὺς ἄνδραις.

LXXXI.

Τώρα τὴν αὐγὴ, τώρα ἡ αὐγὴ χαράζει.
Μένα ὁ ἀφέντης μου μὲ βάζει καὶ κερνάω,
Καὶ ἀπ' τὸ κέρνασμα καὶ ἀπ' τὸ πολὺ τραγούδι,
Τρεμούλιαξε τὸ χέρι μου μοῦ πέφτει τὸ ποτήρι,
Μὰ οὐδὲ σὲ πέτρα ἔβάρεσε, μὰ οὐδὲ σὲ λιθάρι.
Μόν 'στῆς κυρᾶς μου τὴν ποδιὰ, σ' ἀφέντη μου τὸ γόνα.
Τ' ἀφέντη ἐβαρυφάνηκε καὶ πάει νὰ μὲ πουλήσῃ.
Διαλαλητάδες ἔβαλε σ' οὔλα τὰ κατιλίκια.
Πιὸς θέλει δοῦλον εὔμορφον νὰ τὸν κερνάει νὰ πίνῃ;
Μὴ μὲ πουλῆς ἀφέντη μου καὶ μὴ μὲ παζαρτιάζεις.
Θὰ σὲ πουλήσω, δοῦλε μου, καὶ θὰ σὲ παζαρτιάσω
Καὶ θὰ σὲ στείλω μακρυὰ, πολὺ μακρυὰ 'στὰ ξένα
Κ' οὐδὲ νὰ 'κοῦς οὐδὲ νὰ ἰδῇς οὐδὲ πίσω νὰ γυρίσῃς.
Τί σό 'καμα, βρὲ ἀφέντη μου, καὶ θὲς νὰ μὲ πουλήσῃς.
Ἐσὺ αὐτὸ 'ποῦ ἔκαμες κανένας δὲν τὸ κάνει
Μὰ οὐδὲ Τοῦρκος οὐδὲ Ῥωμιὸς, οὐδὲ καραβοκύρης.

LXXXII.

Τρία ἀηδόνια τῆς Ἀνατολῆς καὶ τρία πουλιὰ τῆς Δύσης
Βιγλοῦσαν τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴν μεσιὰ τῆς Δύσης
Βιγλοῦσαν καὶ νὰ νιούτσικο ποῦ πάει νὰ μεταλάβῃ.
Μπροστὰ πηγαίνει ἡ μάνα του καὶ ὀπίσω ἡ ἀδελφή του
Στὴν μέσει πάει ὁ νιούτσικος σὰν μῆλο μαραμένο,
Σὰν μῆλο σὰν τραντάφυλο σὰν δροσερὸ σταφύλι.
Καὶ ὅτι τον εἶδαν 'ἡ ἐκκλησιαῖς ἀπ' ἄκρη εἰς ἄκρη σιῶντες,
Μανούλα μ' τὸν καλὸ καιρὸ καὶ τὰ καλὰ ζαμάνια,
Ἄλλοι καυρσέβουν πρόβατα καὶ ἄλλοι κουρσέβουν γίδια,
Κ' ἐγὼ μανούλα κούρσεβα ἐκκλησιαῖς καὶ μοναστήρια.
Τί ν' τὸ κακὸ ποῦ ἔπαθες τί τὸ κακὸ ποῦ κάνεις
Ἐὰν δὲν ἦσουν χριστιανὸς δὲν ἦσουν βαφτισμένος.

—o—